

Nr 29.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare medel för budgetåret 1934/1935 till statliga och statskommunala reservarbeten; given Stockholms slott den 9 januari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

För innevarande budgetår har under Utgifter för kapitalökning, IV. Fonden för förslag till statsverket, till statliga och statskommunala reservarbeten anvisats ett reservationsanslag av 46 miljoner kronor, att utgå av lånemedel. Vid budgetårets ingång förefanns å de medel, som för nästföregående budgetår anvisats för samma ändamål, en reservation av 7.7 miljoner kronor. Om härifrån dragas 5.5 miljoner kronor, utgörande i statens arbetslöshetskommissions rörelse bundna tillgångar, uppgår det för statliga och statskommunala reservarbeten vid ingången av löpande budgetperiod disponibla beloppet till $(46 + 2.2)$ 48.2 miljoner kronor.

Vid anmälan i årets statsverksproposition av frågan om beräkning av anslag till bekämpande av arbetslösheten (femte huvudtiteln, punkt 18) omnämnde jag, att statens arbetslöshetskommission i skrivelse den 30 november 1934 beräknat, att medelsbehovet för löpande budgetår till statliga och statskommunala reservarbeten komme att överstiga de därför disponibla medlen,

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 29.

1

samt hemställt om vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av nämnda medelsbehov. Tillika anmälde jag min avsikt att i annat sammanhang återkomma till frågan om anvisande av ytterligare medel för ändamålet. Jag anhåller nu att få upptaga ärendet till behandling.

I sin förenämnda skrivelse, vilken såsom bilaga torde få fogas vid detta protokoll, har *statens arbetslöshetskommission* meddelat vissa siffror rörande det kända och approximativt beräknade antalet i statliga och statskommunala reservarbeten under budgetåret 1934/1935 sysselsatta ävensom rörande statens kostnader för dessa arbeten under samma tid. Till jämförelse har kommissionen angivit motsvarande siffror för närmast föregående budgetår. Ifrågavarande uppgifter återfinnas i följande sammanställning, i vilken de beräknade siffrorna kursiverats.

Månad	A n t a l s y s s e l s a t t a					
	i statliga reservarbeten		i statskommunala reservarbeten		S u m m a	
	1933—34	1934—35	1933—34	1934—35	1933—34	1934—35
juli	24,247	26,756	10,998	17,075	35,245	43,831
augusti	23,928	26,816	11,367	16,037	35,295	42,853
september	23,186	25,014	12,139	14,362	35,325	39,376
oktober	21,857	23,639	14,564	14,187	36,421	37,826
november	18,366	22,000	14,207	14,000	32,573	36,000
december	17,043	19,000	12,241	13,000	29,284	32,000
januari	19,493	17,000	13,879	13,000	33,372	30,000
februari	21,550	18,000	16,199	13,000	37,749	31,000
mars	22,703	18,000	17,277	13,000	39,980	31,000
april	23,089	19,000	17,277	12,000	40,366	31,000
maj	23,396	20,000	18,165	10,000	41,561	30,000
juni	26,021	20,000	18,477	10,000	44,498	30,000

Månad	K o s t n a d e r					
	Statens A. K:s arbetsplatser, förvaltning och revision		Statskommunala reservarbeten		S u m m a	
	1933—34 Kronor	1934—35 Kronor	1933—34 Kronor	1934—35 Kronor	1933—34 Kronor	1934—35 Kronor
juli	4,412,835	5,100,757	228,534	706,549	4,641,369	5,807,306
augusti	4,654,285	5,601,248	970,940	1,178,270	5,625,225	6,779,518
september	4,647,162	5,606,385	325,878	1,285,370	4,973,040	6,891,755
oktober	4,523,578	5,630,023	723,054	1,927,695	5,246,632	7,557,718
november	3,856,606	4,400,000	1,338,510	1,400,000	5,195,116	5,800,000
december	3,316,960	3,800,000	939,037	1,300,000	4,255,997	5,100,000
januari	3,085,721	3,400,000	1,003,716	1,300,000	4,089,437	4,700,000
februari	3,684,124	3,600,000	1,003,428	1,300,000	4,687,552	4,900,000
mars	4,279,027	3,600,000	1,269,162	1,300,000	5,548,189	4,900,000
april	4,103,633	3,800,000	550,950	1,200,000	4,654,583	5,000,000
maj	4,739,445	4,000,000	1,699,495	1,000,000	6,438,940	5,000,000
juni	4,763,642	4,000,000	2,424,667	1,000,000	7,188,309	5,000,000
Summa	50,067,018	52,538,413	12,477,371	14,897,884	62,544,389	67,436,297

Härtill må ytterligare fogas den upplysningen, att under november månad 1934 i statliga reservarbeten sysselsatts 20,811 och i statskommunala reservarbeten 13,005 arbetslösa, tillsammans 33,816 mot beräknade 36,000. Kostnaderna hava under samma månad utgjort för kommissionens arbetsplatser, förvaltning och revision 4,803,833 kronor och för statskommunala reservarbeten 907,715 kronor, tillsammans 5,711,548 kronor mot beräknade 5,800,000 kronor.

Kommissionen har uppgivit, att densamma vid beräkningen av kostnaderna för arbetslinjen för återstående delen av löpande budgetår utgått från att hjälp i största möjliga utsträckning borde beredas genom arbete. Kommissionen har därjämte med stöd av föregående års riksdags uttalande ansett, att den avpassning av hjälpverksamhetens omfattning, som med hänsyn till arbetslöshetens nedgång kunde genomföras, borde ske på sådant sätt, att den statskommunala reservarbetslinjen minskades förhållandevis mera än den statliga. Kommissionen beräknar vidare, att antalet sysselsatta skulle vid slutet av innevarande budgetår uppgå till omkring 20,000 i statliga reservarbeten och omkring 10,000 i statskommunala reservarbeten.

Enligt kommissionens uppskattning skulle statens kostnader för statliga och statskommunala reservarbeten under budgetåret 1934/1935 belöpa sig till omkring 67.4 miljoner kronor och således med 19.2 miljoner kronor överstiga det för ändamålet disponibla, i det föregående angivna beloppet. Då kommissionen emellertid beräknat, att till avlöningar åt vägingenjörssassistenter skulle åtgå ett belopp av 0.1 miljon kronor, skulle en anslagsförstärkning av 19.3 miljoner kronor erfordras. På grund av beräkningarnas osäkerhet, främst med hänsyn till svårigheterna att beräkna under budgetåret utfallande materialbidrag, har kommissionen avrundat beloppet till 20 miljoner kronor.

Kommissionen har slutligen framhållit, att behovet av förstärkningsanslag torde komma att göra sig gällande under februari månad 1935.

Ehuru den förbättring av arbetslöshetsläget, som under senare delen av föregående budgetår kunde skönjas, fortsatt under hösten, ha de medel, som ställts till arbetslöshetskommissionens förfogande för statliga och statskommunala reservarbeten, icke visat sig tillräckliga. Anledningen härtill är, att kommissionen i anslutning till av statsmakterna meddelade direktiv låtit sig angeläget vara att bereda arbetslinjen en dominerande ställning vid hjälpverksamheten. Medan till grund för anslagsberäkningarna för innevarande budgetår lagts antagandet, att i genomsnitt 24,000 arbetslösa skulle sysselsättas i statliga och statskommunala reservarbeten, har denna siffra väsentligen överskridits. Enbart i statliga reservarbeten ha sålunda under månaderna juli—november sysselsatts genomsnittligt 25,000 arbetslösa och de statskommunala reservarbetena ha i genomsnitt under samma tid omfattat inemot 15,000 arbetslösa. De med bidrag av statsmedel bedrivna reservarbetena ha alltså under nämnda period sysselsatt tillsammans i det närmaste 40,000 arbetslösa. Samtidigt har kontantunderstödsverksamheten avsevärt begrän-

Departementschefen.

sats. Vid ingången av år 1934 omfattade denna verksamhet inemot 61,000 arbetslösa. Siffran hade vid slutet av budgetåret 1933/1934 sjunkit till omkring 21,000. Under den tilländalupna delen av innevarande budgetår har antalet med kontantunderstöd bisprungna uppgått till i genomsnitt 10,000.

Under dessa omständigheter är det givetvis icke ägnat att överraska, att de anslagna medlen icke visat sig tillräckliga för reservarbetsverksamhetens bedrivande under hela budgetåret. Beträffande det ytterligare medelsbehovet, av kommissionen uppskattat till 20 miljoner kronor, synes det visserligen sannolikt, att arbetslösheten i fortsättningen av budgetåret skall ytterligare nedgå och att i följd härav det beräknade beloppet för reservarbeten torde få anses tilltaget i överkant. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna saknar jag dock anledning att vid fixerandet av beloppet avvika från kommissionens beräkningar. Givet är att Kungl. Maj:t ställer medel till kommissionens förfogande allenast i den mån så finnes av omständigheterna påkallat.

På sätt chefen för finansdepartementet tidigare vid behandlingen av finansplanen för budgetåret 1935/1936 anfört, torde medel för ändamålet lämpligen böra beredas av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter för innevarande budgetår. En dylik ordning innebär, att utgifterna i verkligheten komma att bestridas av kassafonden.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, utöver det för budgetåret 1934/1935 under Utgifter för kapitalökning, IV. Fonden för förlag till statsverket, tillgängliga reservationsanslaget till statliga och statskommunala reservarbeten, må till bestridande av kostnaderna för de med anslaget avsedda ändamålen tagas i anspråk ett belopp av högst 20,000,000 kronor från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Henry Rooth.

Till KONUNGEN

Statens Arbetslöshetskommission får till Kungl. Maj:t överlämna uppgjorda beräkningar rörande kostnaderna för kommissionens verksamhet under innevarande budgetår ävensom avgiva förslag om erforderliga medel för uppehållande under budgetåret 1935/1936 av den hjälpverksamhet för oförvällat arbetslösa, som kommissionen enligt kungörelsen nr 434/1934 har att utöva. Till stöd för den i det följande gjorda medelsframställningen får kommissionen anföra följande.

I. Översikt över arbetslöshetsläget år 1934.

Olika drag i utvecklingen under senare månaderna år 1930 av läget på arbetsmarknaden pekade på en inträdande försämring. Förefintliga uppgifter angåvo sålunda, att arbetslösheten särskilt under fjärde kvartalet nämnda år befann sig i stigande; arbetslöshetsläget visade i jämförelse med tidigare år en viss försämring, som under det följande året blev allt mer påtaglig. Utvecklingen av krisen, sådan denna återspeglar sig i den offentliga arbetsförmedlingens, fackföreningarnas ävensom kommissionens egen statistik framgår av tab. 1 och 2 samt diagram 1, sid. 74.

Om man bortser från den naturliga säsongförbättring, som regelbundet äger rum under sommarmånaderna, noteras för de efter 1930 följande åren successivt stegrade arbetslöshetssiffror. Denna fortskridande försämring kulminerade under år 1933. Man torde numera med stöd av olika föreliggande material vara berättigad att anse, att under sistnämnda år den tidigare oavbrutna försämringen av arbetsmarknaden väsentligen upphörde, och att under år 1933 en omsvängning ägde rum. Vad statistiken rörande arbetslösheten inom fackföreningarna beträffar, ligger det procentuella antalet arbetslösa från och med augusti nämnda år lägre än motsvarande procentsats för föregående

Tab. 1. Antal arbetsansökningar på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen samt fackföreningarnas arbetslöshet i procent av medlemsantalet. Åren 1930—1934.

M å n a d	Antal arbetsansökningar på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen					Fackföreningarnas arbetslöshet i procent av medlemsantalet				
	1930	1931	1932	1933	1934	1930	1931	1932	1933	1934
januari	241	222	368	569	560	13.9	20.2	24.2	28.8	24.3
februari	211	232	412	565	540	13.2	18.7	23.8	27.7	24.4
mars	171	191	343	577	430	12.3	19.4	24.1	28.7	23.6
april	140	194	341	510	401	10.8	17.1	20.8	24.3	19.5
maj	129	164	339	458	317	8.0	13.2	19.0	21.1	15.3
juni	127	187	351	451	298	8.0	12.4	19.3	20.3	13.9
juli	140	198	370	503	292	8.0	11.8	19.4	19.4	12.9
augusti	144	201	366	476	281	8.1	12.8	20.0	19.6	13.2
september	146	197	351	480	286	9.5	13.4	20.6	19.2	12.5
oktober	175	257	395	538	326	12.3	16.4	22.1	20.2	—
november	254	413	661	657	—	15.3	19.3	24.1	22.3	—
december	238	343	689	644	—	22.9	26.5	31.0	27.2	—
Medeltal	178	236	413	536	—	11.9	16.8	22.4	23.3	—

Tab. 2. Antal hjälpsökande arbetslösa enligt arbetslöshetskommissionens månadsrapporter. Åren 1930—1934.

Månad	1930	1931	1932	1933	1934	
					Hela antalet	Därav i åldern 16—21 år
januari	16,647	40,245	103,742	189,225	171,540	—
februari	15,384	41,595	108,032	181,944	166,348	—
mars	13,572	41,885	109,674	186,561	160,345	—
april	11,368	39,396	111,333	176,825	145,588	—
maj	9,013	34,550	104,094	156,211	116,257	—
juni	6,634	31,057	97,370	145,458	99,628	13,038
juli	5,824	30,520	94,687	138,855	86,253	10,452
augusti	6,314	35,701	99,826	144,185	83,042	9,880
september	8,589	40,377	106,404	151,498	78,918	9,016
oktober	14,611	57,143	123,584	164,747	84,811	11,650
november	24,824	77,254	146,981	170,702	—	—
december	31,901	88,761	161,155	171,065	—	—
Medeltal	13,723	46,540	113,907	164,771	—	—

år. Jämväl för de närmast föregående månaderna kan en markerad sänkning av arbetslösheten noteras.

Vad statistiken rörande den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet beträffar, ger denna en något annan bild. Detta sammanhänger emellertid med vissa utvidgningar i arbetsförmedlingarnas ombudsinstitution. Genom den ökning, som antalet till kommissionen rapporterade kommuner särskilt i slutet av år 1933 undergick, tillfördes den offentliga arbetsförmedlingen i stor omfattning nytt klientel. Relationstalet mellan antalet arbetsansökningar och lediga platser kom härigenom icke att lika markerat återspegla förbättringen av arbetsmarknaden under senare delen av året som annan förefintlig statistik.

De tecken på förbättring av läget å arbetsmarknaden, som man under år 1933 kunnat skönja men som dock allttjämt vid slutet av detta år voro synnerligen ovissa, framträdde med ingången av innevarande år med allt större tydlighet. Från och med januari månad 1934 ligger sålunda antalet hos kommissionen hjälpsökande arbetslösa under motsvarande fjolårssiffra. Utvecklingen innevarande år visar sedan fortskridande förbättring. Vid utgången av oktober månad hade antalet hjälpsökande arbetslösa sjunkit med 80,000 i jämförelse med samma tid föregående år. Utvecklingen av arbetsmarknaden, sådan denna återspeglar sig i kommissionens statistik, åskådliggöres tydligare, därest uppgifterna för de senaste åren sättas i direkt relation till varandra. I tabell 3 har antalet hjälpsökande arbetslösa för var och en av månaderna under åren 1933—1934 satts i procent av antalet för motsvarande månad under närmast föregående år.

Tab. 3. Antalet hjälpsökande arbetslösa åren 1933—1934 i procent av motsvarande antal närmast föregående år.

M å n a d	Hjälpsökande år 1933 i % av motsvarande antal år 1932	Hjälpsökande år 1934 i % av motsvarande antal år 1933
januari	182.4	90.7
februari	168.4	91.4
mars	170.1	85.9
april	158.8	82.3
maj	150.1	74.4
juni	149.4	68.5
juli	146.6	62.1
augusti	144.4	57.6
september	142.4	52.1
oktober	133.3	51.5
november	116.1	—
december	106.1	—

Om man bortser från vissa ojämnheter i den ovan återgivna serien av hjälpsökande personer — uppgifterna för januari månad 1933 ha sålunda av viss anledning kommit att bliva högre än de verkliga, som lågo vid omkring 180,000 — framgår, att sedan i mars månad 1933, då hjälpsökandesiffran nådde hittillsvarande maximum och med 70 % översteg fjolårssiffran, avståndet mellan årssiffrorna varit i avtagande. Såsom redan nämnts, understeg för första gången hjälpsökandesiffrorna fjolårsuppgifterna i januari 1934, då de utgjorde 90.7 % av 1933 års siffra. Om man tager hänsyn till nyssnämnda felaktighet i statistiken, visar den fortsatta utvecklingen en fortgående minskning av procenttalen, så att i oktober 1934 antalet hjälpsökande uppgår till 51.5 % av de i oktober 1933 anmälda hjälpsökande. Ehuru oktober 1934 medförde en stegring i hjälpsökandesiffran med omkring 6,000, var denna stegring dock väsentligt mindre än föregående år.

Särskilt stark har nedgången i arbetslösheten varit under våren i samband med den naturliga säsongförbättring, som vid denna tid inträder. Medan i april månad 1934 antalet hjälpsökande utgjorde 82.3 % av fjolårssiffran, min-

skades detta procenttal under maj till 74.4 %, en nedgång som får anses betydande. I juli utgjorde hjälpsökandesiffrorna för år 1934 endast 62.1 % av fjolårssiffran. Under tidigare år har nästan undantagslöst augusti månad i arbetslöshetskommissionens statistik visat stigande hjälpsökandesiffror. Enligt kommissionens statistik under innevarande år uppvisade emellertid augusti månad en fortsatt minskning med över 3,000 hjälpsökande arbetslösa. Jämväl september månad medförde en ytterligare nedgång, något som icke inträffat sedan år 1923.

Den fortskridande förbättringen av arbetsmarknaden kan jämväl belysas av socialstyrelsens kvartalsstatistik rörande arbetstillgången. I samband med infordrandet av det för beräkningen av konjunktursiffrorna erforderliga materialet inhämtas uppgifter, huruvida — enligt vederbörande arbetsgivares uppfattning — brist, normal tillgång eller överflöd på arbetskraft förelåg vid utgången av vederbörande kvartal. I efterföljande tabell 4 ha dessa uppgifter från socialstyrelsens statistik sammanställts och något närmare bearbetats.

Tab. 4. Fördelning av arbetare, ingående i socialstyrelsens kvartalsstatistik, med hänsyn till av vederbörande arbetsgivare uppgiven tillgång på arbetskraft. Procenttal.

År, kvartal	Hela antalet arbetare	Fördelning i procent på arbetsgivare, som uppgivit, att på arbetskraft rått		
		brist	normal tillgång	överflöd
1:a kv. 1930	279,930	2.8	61.4	35.8
2:a » »	289,084	5.1	61.2	33.7
3:e » »	292,745	1.7	58.2	40.1
4:e » »	267,560	0.5	51.6	47.9
1:a kv. 1931	248,240	0.7	45.6	53.7
2:a » »	257,071	0.2	47.7	52.1
3:e » »	266,565	0.8	44.4	54.8
4:e » »	249,232	0.6	42.2	57.2
1:a kv. 1932	245,173	0.5	37.0	62.5
2:a » »	240,789	0.2	37.5	62.3
3:e » »	243,184	0.2	36.8	63.0
4:e » »	232,884	0.2	32.2	67.6
1:a kv. 1933	233,715	0.3	27.6	72.1
2:a » »	234,208	0.2	31.7	68.1
3:e » »	247,912	0.9	36.8	62.3
4:e » »	254,863	0.4	37.3	62.3
1:a kv. 1934	278,124	1.1	42.5	56.4
2:a » »	291,217	4.9	51.6	43.5
3:e » »	314,890	5.7	56.5	37.8

Antalet arbetare hos de arbetsgivare, som noterade, att överflöd på arbetskraft förekom, utgjorde under första kvartalet 1933 72.1 % av samtliga av förevarande statistik berörda arbetare. De föregående kvartalen visa en fortskridande stegring av motsvarande antal. Från och med andra kvartalet 1933 inträder emellertid ett förändrat läge, i det att numera dessa siffror visa fortgående sänkning. För tredje kvartalet 1934 hade sålunda antalet arbetare hos arbetsgivare, som notera överflöd på arbetskraft, sjunkit till 37.8 % av samtliga. Under samma tid har antalet arbetare hos arbetsgivare, som notera normal tillgång på arbetskraft, stegrats från 27.6 till 56.5 %.

Brist på arbetskraft har varit rådande endast i synnerligen ringa omfattning. Dock kan för de båda sista kvartalen viss mindre stegring noteras.

Socialstyrelsens kvartalsstatistik avser huvudsakligen industriell verksamhet. För jordbruket finnas icke liknande uppgifter. Ehuru jämväl denna näringsgren berörts av den omfattande arbetslösheten under senare år, har dock jämlikt föreliggande uppgifter brist på arbetskraft därstädes varit en mindre ovanlig företeelse än inom industrien. Medan inom industrien brist förekommit nästan uteslutande beträffande arbetskraft med vissa mera speciella kvalifikationer, har man inom jordbruket kunnat notera, att å vissa orter brist förelegat jämväl på icke särskilt yrkeskunnig arbetskraft. Det synes, som vore beträffande jordbruket arbetskraftens rörlighet mindre än i fråga om andra näringsgrenar. Kommissionen har haft anledning konstatera, att bristfällig rapportförbindelse mellan arbetsförmedlingsombuden och vederbörande länskontor varit en bidragande orsak till att efterfrågan på arbetskraft icke kunnat vid vissa tillfällen bli tillgodosedd. Dessa företeelser ha medfört, att kommissionen numera ägnar kommittéernas samarbete med de olika arbetsförmedlingsombuden särskild uppmärksamhet. Den innevarande år antagna lagen om offentlig arbetsförmedling torde komma att bidra till effektivisering av arbetsförmedlingens ombudsinstitution. I vissa fall torde emellertid jämväl det förhållandevis låga löneläget inom jord- och skogsbruket bidragit att hos arbetskraften skapa obenägenhet att taga anställning inom dessa näringsgrenar.

Den förbättring, som arbetsmarknaden under innevarande år undergått, främst i jämförelse med år 1933, får naturligen i viss mån sättas i samband med den arbetsfred, som under året varit rådande. Uppgårelsen den 14 februari 1934 i byggnadskonflikten medförde, såsom av efterföljande tabell framgår, en omfattande nedgång i antalet hjälpsökande arbetslösa inom denna yrkesgrupp. Byggnadsverksamhetens igångsättande torde jämväl indirekt ha påverkat den gynnsamma utvecklingen inom ett flertal andra yrkesgrenar.

**Tab. 5. Antal hjälpsökande arbetslösa inom byggnadsindustrien.
September 1933—oktober 1934.**

september 1933	10,043	februari 1934	15,935	juli 1934	4,495
oktober »	12,245	mars »	14,138	augusti »	3,535
november »	13,960	april »	11,232	september »	3,825
december »	14,839	maj »	8,172	oktober »	4,689
januari 1934	16,484	juni »	6,103		

De omfattande arbeten, som igångsatts med av statsmakterna beviljade särskilda medel, ha enligt sakens natur bidragit till att hjälpsökandesiffrorna sjunkit. Då dylika arbeten emellertid i viss utsträckning måste upphöra i och med att marken blir tjälbunden, torde arbetslösa från dessa arbeten sannolikt i viss omfattning komma att anmäla sig såsom hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna under de kommande månaderna.

Ehuru, såsom i det föregående berörts, utvecklingen å arbetsmarknaden innevarande år i stort sett gått i gynnsam riktning, synas dock enligt kommis-

sionens uppfattning utsikterna med hänsyn till den mängd faktorer, som inverka på arbetsmarknadens gestaltning, synnerligen ovissa. Kommissionen finner det osäkert, huruvida man kan ha anledning antaga att jämväl den närmaste framtiden skall karakteriseras av en lika starkt fortgående sänkning av arbetslöshetssiffrorna, bortsett från normala säsongvariationer. Vissa företeelser giva snarare motiv för det antagandet, att arbetslöshet av icke obetydlig omfattning alltjämt kommer att förefinnas och att sålunda behov av en häremot svarande arbetslöshetshjälp allt fortfarande kommer att göra sig gällande. Den innevarande år beslutade frivilliga arbetslöshetsförsäkringen torde knappast under nästkommande år i nämnvärd utsträckning minska förefintligt hjälpbehov till följd av arbetslöshet.

I samband med att arbetsmarknadsläget i slutet av år 1930 försämrades, ökades antalet i rapportförbindelse med kommissionen stående kommuner. Åren 1931—1933 uppvisade en fortgående stegring, till dess maximum nåddes i februari 1934 med 1,529 rapporterade kommuner. Sedan dess har antalet gått tillbaka, ehuru dock icke i samma proportion som totalantalet hjälpsökande arbetslösa. Förändringarna belysas av efterföljande tabell 6.

Tab. 6. Antal kommuner med rapporterad arbetslöshet enligt arbetslöshetskommissionens månadsrapporter. Åren 1930—34.

M å n a d	1930	1931	1932	1933	1934
jannari	168	339	673	1,148	1,478
februari	168	362	751	1,212	1,529
mars	167	376	757	1,222	1,525
april	166	368	758	1,181	1,437
maj	156	353	743	1,113	1,337
juni	136	345	708	1,091	1,270
juli	123	335	727	1,108	1,220
augusti	128	353	746	1,122	1,160
september	135	365	774	1,166	1,138
oktober	167	419	835	1,238	1,178
november	216	508	943	1,340	—
december	261	569	1,000	1,403	—
Medeltal	166	391	785	1,195	—

Med rapporterade kommuner förstås i här förevarande sammanhang utslutande sådana kommuner, vilka rapporterat, att arbetslöshet där förefunnits.

Den omständigheten, att antalet rapporterade kommuner icke gått tillbaka i samma proportion som totalantalet hjälpsökande arbetslösa, har medfört en relativ stegring av antalet kommuner med förhållandevis litet antal hjälpsökande arbetslösa. Utvecklingen under de tre senaste åren belyses i tabell 7, i vilken för september månad vart och ett av åren 1932, 1933 och 1934 antalet kommuner ävensom antalet hjälpsökande arbetslösa fördelats efter storleken av från varje kommun rapporterat antal hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 7. Fördelning av rapporterande kommuner och hjälpsökande arbetslösa med hänsyn till storleken av antalet från varje kommun rapporterat antal hjälpsökande. September 1932, 1933, 1934.

Storleksgrupp: antal hjälpsökande arbetslösa	K o m m u n e r						Hjälpsökande arbetslösa					
	A n t a l			P r o c e n t			A n t a l			P r o c e n t		
	1932	1933	1934	1932	1933	1934	1932	1933	1934	1932	1933	1934
1—5 . . .	30	69	206	3.9	5.9	18.1	96	228	670	0.1	0.2	0.9
6—10 . . .	39	91	144	5.1	7.8	12.6	326	724	1,131	0.3	0.5	1.4
11—20 . . .	89	160	178	11.5	13.8	15.7	1,388	2,466	2,655	1.8	1.6	3.3
21—50 . . .	190	276	262	24.6	23.7	23.0	6,463	8,938	8,686	6.1	5.9	11.0
51—100 . . .	164	228	165	21.3	19.5	14.5	12,276	15,864	11,600	11.5	10.5	14.7
101—200 . . .	128	158	100	16.7	13.6	8.7	17,901	22,687	14,246	16.8	15.0	18.0
201—500 . . .	98	133	69	12.7	11.4	6.1	29,498	40,811	20,359	27.7	26.9	25.9
501—1,000 . . .	25	39	11	3.2	3.3	1.0	17,502	25,022	7,245	16.5	16.5	9.2
1,001— ∞ . . .	8	12	3	1.0	1.0	0.3	20,954	34,758	12,326	19.7	22.9	15.6
Summa	771	1,166	1,138	100.0	100.0	100.0	106,404	151,498	78,918	100.0	100.0	100.0

År 1933 medförde i jämförelse med föregående år en stegring av antalet rapporterande kommuner i samtliga storleksgrupper. Särskilt markerad var emellertid stegringen bland de kommuner, som rapporterade ett förhållandevis litet antal hjälpsökande arbetslösa. Medan år 1932 20.5 % av antalet kommuner med rapporterad arbetslöshet noterade högst 20 arbetslösa, hade motsvarande antal 1933 stigit till 27.5 %.

Den förbättring, som läget undergått under år 1934, har orsakat en betydande ökning av antalet kommuner med förhållandevis liten arbetslöshet. Sålunda steg antalet kommuner med rapporterad arbetslöshet av högst 20 i september 1934 till 46.4 %.

Det framgår av tab. 7, att det förbättrade arbetslöshetsläget väsentligen tagit sig det uttrycket, att omfattningen av arbetslösheten inom de enskilda kommunerna sjunkit, medan däremot arbetslösheten endast i ett mindre antal fall helt upphört. Detta synes i viss mån sammanhånga med den benägenhet, som hos ett stort antal kommuner gjort sig gällande, att uppehålla förbindelsen med kommissionen, trots att för tillfället behov av statlig hjälp ej förelägit.

Ehuru, såsom ovan berördes, 46.4 % av samtliga kommuner med rapporterad arbetslöshet hade en arbetslöshet som per kommun uppgick till högst 20, utgjorde den i dessa förekommande arbetslösheten endast en ringa del av totalantalet, nämligen 5.6 % av antalet hjälpsökande arbetslösa. Bortser man från dessa kommuner, skulle sålunda arbetslöshet av större omfattning förekomma i 610 kommuner. Det största antalet hjälpsökande arbetslösa finnas i den klass av kommuner, som rapportera lägst 201 högst 500 arbetslösa; dessa omfatta över 20,000 arbetslösa.

Tab. 8. Arbetslöshetens omfattning i relation till befolkningen inom kommuner med olika antal rapporterade hjälpsökande. September 1934.

Storleksgrupp: antal hjälpsökande arbetslösa	Hjälpsökande arbetslösa			Befolkning			Hjälpsökande arbets- lösa i % av befolkningen		
	Städer	Lands- bygd	Samtliga kommun- er	Städer	Lands- bygd	Samtliga kommun- er	Städer	Lands- bygd	Samtliga kommun- er
1—5 . . .	14	656	670	7,472	297,686	305,158	0.19	0.22	0.22
6—10 . . .	8	1,123	1,131	1,703	267,445	269,148	0.47	0.42	0.42
11—20 . . .	126	2,529	2,655	28,649	319,575	348,224	0.44	0.79	0.76
21—50 . . .	840	7,846	8,686	125,522	628,824	754,346	0.67	1.25	1.15
51—100 . . .	1,621	9,979	11,600	223,361	474,009	697,370	0.73	2.11	1.66
101—200 . . .	2,622	11,624	14,246	257,660	437,278	694,938	1.02	2.66	2.05
201—500 . . .	6,229	14,130	20,359	378,836	356,182	735,018	1.64	3.97	2.77
501—1,000 . . .	1,403	5,842	7,245	120,138	115,408	235,546	1.17	5.06	3.08
1,001— <i>o</i> . . .	12,326	—	12,326	906,429	—	906,429	1.36	—	1.36
Summa	25,189	53,729	78,918	2,049,770	2,896,407	4,946,177	1.23	1.86	1.60

Även om arbetslösheten i en kommun numerärt sett är av ringa omfattning, kan dock enligt sakens natur ett dylikt ringa antal arbetslösa vara ett svårartat problem för en liten kommun. Det tryck, som arbetslösheten utövar inom en kommun, mätes lämpligen av relationen mellan antalet arbetslösa och befolkningen. I tab. 8 har för var och en av de ovan angivna kommunklasserna uträknats arbetslöshetens omfattning i procent av befolkningen.

Tab. 8 ger emellertid vid handen, att arbetslöshetens tryck inom kommuner, som rapportera ett ringa antal arbetslösa, är förhållandevis litet. En arbetslöshet, motsvarande 0.22 % av hela folkmängden — enligt ovan återgivna uppgifter för september 1934 för kommuner med en arbetslöshet av högst 5 arbetslösa — torde knappast kunna sägas vara ett större problem. Det visar sig, att arbetslöshetens tryck stiger i de högre storleksgrupperna. Fördelningen efter antalet rapporterade hjälpsökande återspeglar sålunda icke endast kommunernas storlek utan motsvarar jämväl en skillnad i arbetslöshetstrycket.

Jämföras siffrorna för landsbygd och städer, visar det sig, att det relativa antalet hjälpsökande å landsbygden såväl genomsnittligt som i allmänhet för varje särskild storleksgrupp varit större än i städerna.

Då i regel endast ett ringa antal — kanske blott ett enda — industriföretag är beläget inom samma industrikommun på landsbygden, kommer befolkningen att stå i starkt beroende av dessa eller detta företag. Detta medför att minskad sysselsättning för något av företagen förhållandevis snabbt ökar antalet hjälpsökande arbetslösa; utkomstmöjligheterna inom en industrikommun på landsbygden äro väsentligt mera begränsade än i en stad, där såsom regel ett flertal industrier äro representerade.

Landsbygdens andel av hela antalet hjälpsökande arbetslösa har under senare krisår stegrats i förhållande till tidigare år. Detta belyses av efterföl-

jande tabell 9, i vilken antalet hjälpsökande arbetslösa å landsbygden satts i procent av totalantalet hjälpsökande. För att i möjligaste mån förkorta tabellen har endast var tredje månad medtagits; årsmedeltalen äro emellertid beräknade med hänsyn till rapportssiffrorna för samtliga årets månader.

Tab. 9. Antalet hjälpsökande arbetslösa å landsbygden i procent av hela antalet rapporterade arbetslösa. Åren 1925—1934.

Månad	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
januari	42.2	45.8	49.6	43.5	43.2	37.8	57.8	68.3	63.2	60.9
april	39.2	47.6	49.8	49.0	47.8	37.9	66.8	70.6	66.6	64.7
juli	36.2	48.8	44.3	41.6	42.4	37.2	69.8	68.7	65.5	65.8
oktober	39.9	47.9	50.2	46.7	41.7	46.5	71.4	69.1	66.7	66.9
Medeltal	41.1	47.6	46.8	45.3	42.8	44.3	67.9	68.8	65.8	—

Under åren 1925—1929 utgjorde antalet hjälpsökande arbetslösa å landsbygden i genomsnitt 40 å 45 % av totalantalet. Med år 1930 inträdde en markerad förändring. Under årets sista månader, samtidigt med att arbetslöshetens allmänna omfattning började att öka, inträdde en stegring, som fortsatte under år 1931, då procenttalet vissa månader uppgick till över 70. Under hela år 1932 utgjorde landsbygden en relativt stor del av samtliga hjälpsökande. År 1933 visade siffrorna en viss mindre tillbakagång. Under januari månad brukar vidare i jämförelse med december landsbygdens andel såsom regel minskas, vilket torde sammanhånga dels med ökningen av arbetstillfällena i skogarna, dels med den stagnation, som för industri och handel plägar inträda efter verksamhetens intensifiering före jul. Medan exempelvis de totala hjälpsökandesiffrorna för december 1933 och januari 1934 praktiskt taget voro desamma, ökades antalet hjälpsökande i städerna med 5,000, under det att motsvarande minskning noterades för landsbygden. De första månaderna innevarande år utgjorde antalet hjälpsökande arbetslösa å landsbygden en något mindre del än föregående år, en omständighet, som torde sammanhånga med de omfattande drivningarna i skogarna vintern 1933—1934. Under sommarmånaderna och hösten har emellertid åter landsbygdens relativa andel ökats, så att procenttalen nu ligga högre än fjolårssiffrorna. Arbetslösheten å landsbygden har sålunda gått något långsammare tillbaka än i städerna.

Oaktat de mycket stora förändringarna i antalet hjälpsökande arbetslösa sedan år 1930, har dock fördelningen av de arbetslösa med hänsyn till deras försörjningsplikt icke undergått större förskjutningar. År 1930 utgjorde antalet familjeförsörjare 55.9 % av samtliga hjälpsökande arbetslösa. Proportionen har sedan dess något förändrats genom att den för år 1933 sjunkit till 49.9. Den med år 1934 inträdande förbättringen har sedermera åter något stegrat de försörjningspliktigas relativa antal, ett förhållande, som torde återspegla de ogiftas något större lätthet att erhålla arbetsanställning. Emellertid ha variationerna städse varit förhållandevis obetydliga.

Arbetslöshetens omfattning inom de olika delarna av landet belyses av tab. 10, i vilken antalet hjälpsökande arbetslösa satts i relation till folkmängden.

Tab. 10. Arbetslöshetens geografiska utbredning uttryckt i procent av befolkningen inom respektive län.

L ä n	31/1		30/4		31/7		31/10	
	1933	1934	1933	1934	1933	1934	1933	1934
Stockholms stad	3.6	3.0	3.1	2.8	2.2	1.5	2.4	1.3
Stockholms län	1.8	2.7	1.7	2.0	1.4	1.1	2.2	1.2
Uppsala	1.9	2.3	1.9	1.7	1.4	0.9	1.8	0.9
Södermanlands »	1.6	1.9	1.4	1.2	1.3	0.6	1.6	0.7
Östergötlands »	1.8	2.1	1.6	1.4	1.3	0.7	1.7	0.7
Jönköpings »	1.1	1.3	1.0	1.0	0.9	0.7	1.1	0.7
Kronobergs »	2.0	1.9	1.6	1.6	1.5	1.0	1.7	0.9
Kalmar »	2.8	2.5	2.3	1.8	2.2	1.4	2.4	1.3
Gotlands »	2.1	1.9	1.1	0.8	0.7	0.2	0.9	0.3
Blekinge »	3.9	4.7	3.6	3.9	3.8	2.8	4.1	2.8
Kristianstads »	1.6	1.7	1.1	1.0	0.8	0.5	1.0	0.5
Malmöhus »	2.7	3.0	2.2	1.9	1.9	1.0	2.0	0.9
Hallands »	1.3	1.6	1.1	1.1	0.8	0.7	1.1	0.7
Göteborgs stad	5.2	4.0	3.6	3.2	3.0	2.2	3.5	1.9
Göteb. o. Bohus län i övrigt	3.3	4.5	3.1	4.0	3.4	2.8	4.0	2.7
Älvsborgs »	1.3	1.4	1.1	1.0	0.9	0.6	1.1	0.7
Skaraborgs »	1.2	1.3	0.9	0.8	0.7	0.5	1.0	0.6
Värmlands »	4.0	2.9	4.1	3.1	3.2	1.9	3.6	2.3
Örebro »	3.0	2.8	2.7	2.2	2.4	1.3	2.5	1.4
Västmanlands »	3.3	2.5	2.8	1.7	2.2	0.8	2.6	0.8
Kopparbergs »	3.7	3.2	3.9	3.3	3.4	1.9	3.9	1.9
Gävleborgs »	4.1	2.9	4.6	3.6	3.2	1.9	3.8	1.9
Västernorrlands »	6.4	5.6	7.3	5.8	5.0	3.2	6.1	3.1
Jämtlands »	3.9	1.5	5.4	2.7	4.1	1.8	4.6	1.5
Västerbottens »	3.3	2.5	3.4	2.4	2.2	1.3	3.0	1.5
Norrbottens »	7.4	4.3	7.0	3.7	4.4	2.2	5.7	2.4
Hela riket	3.1	2.8	2.9	2.4	2.2	1.4	2.7	1.4
Städer	3.4	3.2	2.9	2.5	2.3	1.4	2.7	1.3
Landsbygd	2.9	2.5	2.9	2.3	2.2	1.4	2.7	1.4

Det torde att börja med förtjäna framhållas, att arbetslösheten, som i januari 1933 motsvarade 3.1 % av landets befolkning, sedermera gått tillbaka, så att den i oktober innevarande år utgjorde 1.4 %; för oktober 1933 var motsvarande procentsats 2.7. I likhet med föregående år noteras alltså den största arbetslösheten inom de norrländska länen; dock har läget inom dessa innevarande år påtagligt förbättrats. Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län visa sålunda starkt sjunkande arbetslöshetssiffror. Från att arbetslösheten i oktober 1933 för Norrbottens län uppgått till 5.7 %, hade densamma i oktober 1934 minskat till 2.4 %; för detta län hade sålunda arbetslösheten sjunkit till mindre än hälften under det senaste året. Jämväl för Västerbottens län, som dock städse visat en i förhållande till andra norrländska län låg arbetslöshet, har tillbakagången varit synnerligen markerad. Mest omfattande är arbetslösheten alltså inom Västernorrlands län, där densamma omfattar 3.1 % av befolkningen.

I landets tre största städer, Stockholm, Göteborg och Malmö, uppgick antalet arbetslösa den 31 oktober 1934 till 13,046, motsvarande 1.4 % av befolkningen.

gen. I återstående delar av landet uppgick totalantalet arbetslösa till 71,765. Av detta antal arbetslösa belöpte sig å Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus (bortsett från Malmö stad), Hallands, Älvsborgs och Skaraborgs län sammanlagt 19,424 hjälpsökande arbetslösa. Ehuru i befolkningshänseende på detta område är inrymd mer än hälften av den del av befolkningen, som icke bor i Stockholm, Göteborg eller Malmö, omfattar detsamma blott 27.1 % av de hjälpsökande arbetslösa. Arbetslösheten kan, schematiskt sett, anses vara väsentligen lokaliserad till norra och mellersta delarna av landet, till de större städerna och till stendistriktet (d. v. s. Blekinge samt Göteborgs och Bohus län). Trots den ovan berörda starka förbättringen i Norrland, är dock arbetslösheten i denna del av landet alltjämt relativt mer omfattande än i de södra delarna.

Den under året inträffade minskningen i arbetslöshetens omfattning har naturligen utövat visst inflytande på arbetslöshetsklienteletets ålderssammansättning. Förskjutningarna härvidlag belysas av en jämförelse mellan resultaten av de den 30 november 1933 och den 31 oktober 1934 företagna åldersundersökningarna rörande de hjälpsökande arbetslösa. Vissa huvudresultat av undersökningarna äro sammanförda i tabell 11. Resultaten från åldersundersökningen den 31 oktober 1934 äro att anse såsom preliminära, då de infordrade uppgifterna ännu icke hunnit göras till föremål för närmare granskning.

Tab. 11. Hjälpsökande arbetslösa fördelade på åldersgrupper. ^{30/11} 1933 och ^{31/10} 1934.

Ålder	A n t a l						P r o c e n t					
	Städer		Landsbygd		Hela riket		Städer		Landsbygd		Hela riket	
	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}
	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)
16—17	898	272	3,662	1,325	4,560	1,597	1.5	1.0	3.3	2.4	2.7	1.9
18—20	4,623	1,367	13,108	5,467	17,731	6,834	7.8	4.9	11.8	9.7	10.4	8.1
21—25	11,604	4,692	23,517	12,867	35,121	17,559	19.6	16.7	21.2	22.9	20.6	20.8
26—30	9,947	4,472	19,143	9,923	29,090	14,395	16.8	15.9	17.2	17.6	17.1	17.1
31—40	13,652	6,908	23,079	12,236	36,731	19,144	23.1	24.6	20.8	21.7	21.6	22.7
41—50	9,453	4,978	15,122	7,480	24,575	12,453	16.0	17.8	13.6	13.3	14.4	14.8
51—60	6,552	3,768	9,861	5,129	16,413	8,897	11.1	13.4	8.9	9.1	9.7	10.5
61— <i>ω</i>	2,427	1,590	3,555	1,875	5,982	3,465	4.1	5.7	3.2	3.3	3.5	4.1
Summa	59,156	28,047	111,047	56,302	170,203	84,349	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Därav 16—25 . .	17,125	6,331	40,287	19,659	57,412	25,990	28.9	22.6	36.3	34.9	33.7	30.8

Enligt uppgifterna per den 30 november 1933 befann sig största antalet hjälpsökande arbetslösa i åldern 31—40 år, medan antalet i åldersklassen 21—25 år, oaktat denna blott omfattar 5 årsklasser, endast var obetydligt lägre. En viss skillnad gjorde sig märkbar mellan landsbygd och städer, i det att å landsbygden antalet i 21—25 årsklassen var något större än i 31—40 årsklassen. I städerna var förhållandet omvänt. Genomgående befunnos de yng-

re årsklasserna å landsbygden vara talrikare representerade än i städerna. Ett uttryck härför var, att å landsbygden 36.3 % av samtliga arbetslösa befunno sig i åldern 16—25 år, medan motsvarande procent för städerna var 28.9. I genomsnitt för hela landet kom 33.7 % av samtliga hjälpsökande arbetslösa på sistnämnda årsklass.

Den 30 november 1933 rapporterades i hela landet omkring 170,000 arbetslösa. Under de 11 månader, som ligga mellan här ovan åberopade båda åldersundersökningar, har den totala arbetslösheten sjunkit med över 85,000. Det visar sig, att den inträffade sänkningen i arbetslösheten i främsta rummet kommit de yngre åldersklasserna till godo. Sålunda har antalet arbetslösa i åldrarna under 30 år gått tillbaka relativt hastigare än i de högre åldersklasserna. Detta medför, att antalet arbetslösa i åldern 16—30 år numera utgör en relativt mindre andel än tidigare. Särskilt framträder detta i fråga om städerna; förskjutningarna för landsbygden åter äro väsentligt mindre. Det kan förtjäna noteras, att åldersgruppen 21—25 år för landsbygden enligt undersökningen per den 31 oktober 1934 utgjorde en relativt sett något större andel av totalantalet hjälpsökande än den 30 november 1933; denna åldersgrupp är sålunda å landsbygden allttjämt talrikare företrädd än 31—40 års åldern.

Totalantalet hjälpsökande arbetslösa i åldern 16—25 år, som den 30 november 1933 uppgick till omkring 57,400, har sjunkit till 26,000, vilket innebär, att denna grupps relativa storlek gått tillbaka från 33.7 till 30.8 %. Antalet hjälpsökande arbetslösa i detta åldersavsnitt har för städernas vidkommande sjunkit synnerligen kraftigt och utgör nu 22.6 % av samtliga arbetslösa, medan tillbakagången å landsbygden är väsentligt svagare, där den allttjämt omfattar 35.0 % av totalantalet hjälpsökande.

Vad den speciella ungdomsarbetslösheten beträffar, som närmast avser åldersavsnittet 16—21 år, meddelas i efterföljande tabell vissa särskilda uppgifter. Av det ovanstående framgår redan, att arbetslösheten bland ungdomen förhållandevis starkt har gått tillbaka. Medan det enligt åldersundersökningen ^{30/11} 1933 rapporterades 29,300 hjälpsökande arbetslösa i dessa åldersklasser, hade antalet ett halvår senare (juni 1934) sjunkit till 13,000, det vill

Tab. 12. Ungdomsarbetslöshetens omfattning i relation till hela antalet hjälpsökande arbetslösa. Städer och landsbygd. Juni—oktober 1934.

Månad 1934	Städer			Landsbygd			Hela riket		
	Hela antalet hjälp- sökande	Därav i åldern 16—21 år	I % av hela antalet	Hela antalet hjälp- sökande	Därav i åldern 16—21 år	I % av hela antalet	Hela antalet hjälp- sökande	Därav i åldern 16—21 år	I % av hela antalet
juni	35,068	2,915	8.3	64,560	10,123	15.7	99,628	13,038	13.1
juli	29,534	2,233	7.6	56,719	8,219	14.5	86,253	10,452	12.1
augusti	27,513	2,086	7.6	55,529	7,794	14.0	83,042	9,880	11.9
september	25,189	1,729	6.9	53,729	7,287	13.6	78,918	9,016	11.4
oktober	28,062	2,506	8.9	56,749	9,144	16.1	84,811	11,650	13.7

säga till mindre än hälften. Sommar- och höstmånaderna med undantag för oktober månad ha, såsom framgår av den efterföljande tabellen, karakteriserats av en fortgående förbättring i ungdomens arbetslöshet.

I och med oktober månad 1934 inträder ett omslag, i det att arbetslösheten bland de unga åter stegras. Stegringen är denna gång anmärkningsvärt hög, i det att den uppgår till 29.2 %. Till en del torde naturligen stegringen orsakats av en viss försämring i tillgången på arbete för de unga. Det torde emellertid kunna ifrågasättas, huruvida den icke kan förklaras därav, att arbetslösa ungdomar under höstmånaderna i större utsträckning än under sommarmånaderna anmält sig såsom arbetslösa hos kommittéerna. I samband med de ökade arbetstillfällena under sommaren har det nämligen förelegat större möjligheter för föräldrarna att själva draga försorg om ungdomarna. De meddelade uppgifterna rörande ungdomsarbetslösheten visa vidare, att densamma i likhet med tidigare är särskilt framträdande å landsbygden.

Den omfattande stegringen i arbetslösheten under senaste kris tar sig jämväl uttryck i vissa förskjutningar i de arbetslösas yrkesfördelning. Under åren före krisen var arbetslösheten väsentligen ett grovarbetsproblem. Sålunda utgjorde enligt kommissionens yrkesuppgifter rörande de hjälpsökande arbetslösa gruppen VI (omfattande arbete ej hänförligt till annan grupp, inbegripet grov- och diversearbetare, ej hänförliga till visst yrke) år 1928 42.0 och år 1929 44.6 % av samtliga hjälpsökande. Under krisen minskades denna proportion. De minskade sysselsättningsmöjligheterna medförde, att yrkeskunniga arbetare i större utsträckning än tidigare blevo utan arbete. Arbetslösheten inom skogsbruket ökades främst till följd av de under vintern 1931—1932 och i viss mån 1932—1933 föga omfattande drivningarna, främst i de norrländska skogarna. För åren 1933—1934 visar skogsbruket åter en, relativt sett, något mindre arbetslöshet än närmast föregående år.

Det förbättrade läget å arbetsmarknaden under innevarande år återspeglas i det förhållandet, att antalet hjälpsökande inom yrkesgrupp VI relativt sett åter stigit. Medan antalet i oktober 1933 utgjorde 30.4 % av samtliga, har det innevarande år successivt stigit och uppgår nu till 33.5 %. Jämväl av de uppgifter, som i övrigt föreligga inom kommissionen, framgår, att arbetslösheten allt mer tenderar att bli ett problem för de mindre kvalificerade; för de yrkeskunniga äro numera svårigheterna att erhålla arbetsanställning väsentligt mindre än tidigare.

Inom samtliga yrken noteras under året en markerad tillbakagång i arbetslösheten. Särskilt stark har denna varit inom byggnadsindustrien. Jämväl inom metall- och maskinindustrien och även, ehuru icke i samma stora omfattning, inom trävaruindustrien har arbetslösheten varit i förhållandevis stark minskning. En svagare tillbakagång än den genomsnittliga uppvisar, såsom redan nämnts, grov- och diversearbetaregruppen samt jord-, sten- och glasindustrien. Vad skogsbruket beträffar har förbättringen varit förhållandevis stark. Antalet arbetslösa skogsarbetare i oktober innevarande år understeg motsvarande siffra föregående år med icke mindre än 11,307.

Tab. 13. De hjälpsökande arbetslösa procentuella fördelning på olika yrkesgrupper 1923—1934. Oktober månad.

Y r k e s g r u p p	1923	1924	1925	1926	1927	1928
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>						
Jordbruk	2.1	3.6	5.0	3.0	3.5	3.1
Skogshushållning	1.4	0.4	2.9	3.7	3.2	1.9
<i>Industri och hantverk:</i>						
Gruvdrift och malmförädling	13.9	21.3	14.2	12.0	8.7	8.4
Jord-, sten- och glasindustri	10.6	3.2	3.1	5.3	3.9	3.2
Metall- och maskinindustri	20.2	19.5	11.8	8.7	8.4	6.5
Trävaruindustri	5.4	4.4	10.3	10.8	13.6	11.4
Byggnadsverksamhet	4.3	5.0	7.9	6.7	7.3	7.1
Övriga industrier	4.1	3.7	4.7	4.5	4.8	5.3
Industri och hantverk, ej särskilt specificerad	7.0	5.8	3.2	4.1	2.6	2.9
<i>Sjöfart och fiske</i>	2.0	4.4	3.4	1.6	1.0	1.0
<i>Handel och samfärdsel m. m.</i>	5.4	6.7	7.3	5.9	6.6	7.1
<i>Husligt arbete</i>	0.4	0.9	0.0	—	0.1	0.1
<i>Arbete ej hänförligt till annan grupp</i>	23.2	21.1	26.2	33.7	36.3	42.0
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Antal hjälpsökande arbetslösa</i>	11,872	6,454	13,148	15,553	16,453	12,962

Y r k e s g r u p p	1929	1930	1931	1932	1933	1934
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>						
Jordbruk	2.3	1.6	3.6	6.5	8.2	8.7
Skogshushållning	2.0	1.5	14.2	11.8	11.1	8.2
<i>Industri och hantverk:</i>						
Gruvdrift och malmförädling	7.4	7.8	7.8	7.2	5.1	4.6
Jord-, sten- och glasindustri	2.9	3.8	9.5	6.3	7.6	10.1
Metall- och maskinindustri	7.4	9.3	7.8	8.6	7.2	5.3
Trävaruindustri	11.7	17.9	11.9	9.9	7.4	7.9
Byggnadsverksamhet	6.5	5.8	3.8	6.0	7.4	5.5
Övriga industrier	5.4	5.2	4.0	4.1	5.0	5.3
Industri och hantverk, ej särskilt specificerad	2.3	2.4	1.4	1.3	1.8	1.5
<i>Sjöfart och fiske</i>	1.0	0.7	1.0	1.4	1.6	1.7
<i>Handel och samfärdsel m. m.</i>	6.2	5.2	3.3	4.9	7.0	7.5
<i>Husligt arbete</i>	0.3	0.3	0.1	0.1	0.2	0.2
<i>Arbete ej hänförligt till annan grupp</i>	44.6	38.5	31.6	31.9	30.4	33.5
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Antal hjälpsökande arbetslösa</i>	7,801	14,611	57,143	123,584	164,747	84,811

Ehuru alltså vid utgången av oktober månad 1934 ett icke obetydligt antal (6,967) skogsarbetare voro anmälda såsom hjälpsökande arbetslösa, synes denna arbetslöshet dock till övervägande del vara av normal säsongkaraktär. Då den statliga arbetslöshetshjälpen icke kan ha till syfte att höja säsong-
 arbetares årsinkomst utöver den normala, synes dylik statlig arbetslöshets-
 hjälp såsom regel icke böra ifrågakomma, när arbetstillgången inom ett säsong-
 yrke är normalt, vilket för närvarande synes vara fallet vad skogsbruket be-

Tabell 14. De hjälpsökande arbetslösa fördelade på yrkesgrupper år 1934.

Yrkesgrupper	30/1		30/4		31/7		31/10	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>								
Jordbruk	14,499	8.5	11,320	7.8	5,909	6.9	7,351	8.7
Skogshushållning	7,991	4.7	14,028	9.6	8,447	9.8	6,967	8.2
<i>Industri och hantverk:</i>								
Gruvdrift och malmförädling . .	7,609	4.4	5,526	3.8	4,114	4.8	3,878	4.6
Jord-, sten- och glasindustri . . .	14,898	8.7	11,936	8.2	8,909	10.3	8,574	10.1
Metall- och maskinindustri . . .	13,211	7.7	9,422	6.5	5,130	5.9	4,465	5.3
Trävaruindustri	14,232	8.3	11,442	7.8	5,759	6.7	6,675	7.9
Byggnadsverksamhet	16,484	9.6	11,232	7.7	4,495	5.2	4,689	5.5
Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	958	0.6	679	0.5	385	0.4	325	0.4
Textilindustri	770	0.4	589	0.4	379	0.4	363	0.4
Beklädnadsindustri	1,603	0.9	1,357	0.9	868	1.0	616	0.7
Närings- och nyttningsmedelsind.	2,196	1.3	1,948	1.3	1,074	1.2	1,115	1.3
Kemisk-teknisk o. belysn.-industri	761	0.4	645	0.4	715	0.8	650	0.8
Trämasse- och pappersindustri . .	2,538	1.5	1,981	1.4	1,216	1.4	1,197	1.4
Grafisk industri	452	0.3	399	0.3	234	0.3	225	0.3
Industri o. hantverk, ej särsk. spec.	3,757	2.2	3,024	2.1	1,881	2.2	1,300	1.5
<i>Sjöfart och fiske</i>	3,953	2.3	3,019	2.1	1,364	1.6	1,475	1.7
<i>Handel och samfärdsel m. m.:</i>								
Kontors-, bank- o. försäkr.-personal	1,334	0.8	1,308	0.9	977	1.1	800	0.9
Butiks- och magasinpersonal . . .	3,626	2.1	3,327	2.3	1,962	2.3	1,759	2.1
Hotell-, kafé- och restaurantrorelse	1,276	0.7	1,011	0.7	423	0.5	517	0.6
Landtransport	7,030	4.1	5,712	3.9	3,411	4.0	3,047	3.6
Allmän och litterär verksamhet . .	423	0.2	351	0.2	204	0.2	207	0.2
Handel o. samfärdsel, ej särsk. spec.	291	0.2	218	0.2	143	0.2	118	0.1
<i>Husligt arbete</i>	370	0.2	317	0.2	129	0.2	128	0.2
<i>Arbete, ej hänförl. till annan grupp</i> (inbegripet grov- och diversearbete, ej hänförliga till visst yrke)	51,278	29.9	44,797	30.8	28,125	32.6	28,370	33.5
Summa	171,540	100.0	145,588	100.0	86,253	100.0	84,811	100.0

träffar. Kommissionen har också grundad anledning förvänta, att drivningarna i skogarna instundande vinter skola bli minst lika omfattande som under föregående i detta avseende mycket gynnsamma vinter. Kommissionen har därför ansett, att skogsarbetare, i likhet med ett flertal övriga säsongarbetare (byggnads-, tegelbruks-, hamn- och stuveriarbetare), böra avstängas från statlig arbetslöshetshjälp. Dylik avstängning har ock verkställts från och med den 1 november 1934. Det ligger emellertid i sakens natur, att olika lokala förhållanden kunna motivera undantag. Sålunda har ock kommissionen i samband med delgivningen av avstängningsbeslutet av skogsarbetare meddelat arbetslöshetskommittéerna, att lokala och temporära dispenser för skogsarbetare kunna medgivas. Intill utgången av oktober månad hade kommissionen på framställning från olika arbetslöshetskommittéer beviljat dispens för sammanlagt 3,218 skogsarbetare.

Såsom nyss nämdes, har arbetslösheten inom yrkesgruppen jord-, sten- och glasindustri visserligen något sjunkit sedan föregående år, men tillbakagången har dock varit väsentligt mindre än den genomsnittliga. Medan sålunda denna yrkesgrupp i oktober 1933 utgjorde 7.6 % av samtliga hjälpsökande

arbetslösa, hade gruppens relativa storlek ett år senare vuxit till 10.1 %; hela antalet hjälpsökande inom yrkesgruppen i fråga hade sjunkit från 12,523 till 8,574. I någon mån är den förhållandevis omfattande arbetslösheten att tillskriva läget inom glasindustrien. Den viktigaste orsaken är emellertid det svåra läget inom stenindustrien, vilket särskilt hårt drabbat Blekinge samt Göteborgs och Bohus län. För att närmare belysa utvecklingen inom stendistriktet meddelas i efterföljande tabell vissa uppgifter rörande arbetslöshetens omfattning inom de kommuner i nyssnämnda båda län, inom vilka stenindustrien är att anse såsom huvudsaklig försörjningskälla för befolkningen.

Tab. 15. Totalantalet hjälpsökande arbetslösa inom stendistriktet i Blekinge samt Göteborgs och Bohus län. Hjälpsökande arbetslösa redovisade under jord-, sten- och glasindustrien.

A. Blekinge län.

T i d	1930		1931		1932		1933		1934	
	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.
januari . .	167	31	1,096	434	2,500	1,389	3,123	1,541	4,027	1,864
februari . .	149	19	1,166	402	2,573	1,317	3,200	1,450	3,994	1,852
mars . . .	123	22	1,186	486	2,413	1,241	3,605	1,918	3,741	1,805
april . . .	120	19	1,201	572	2,925	1,673	2,861	1,218	3,455	1,670
maj	143	22	1,097	549	2,541	1,417	2,707	1,183	2,985	1,566
juni	120	10	1,134	650	2,417	1,345	3,343	1,792	2,744	1,503
juli	141	15	1,402	940	2,630	1,543	3,264	1,752	2,552	1,423
augusti . .	140	26	1,887	1,365	2,875	1,754	3,371	1,836	2,484	1,358
september .	156	31	1,789	1,253	2,682	1,577	3,388	1,837	2,386	1,346
oktober . .	218	62	1,757	1,135	2,529	1,334	3,455	1,769	2,322	1,271
november .	417	138	2,114	1,191	2,818	1,421	3,724	1,856	—	—
december .	548	207	2,202	1,241	3,009	1,548	3,902	1,900	—	—
Medeltal	204	50	1,503	852	2,659	1,463	3,329	1,671	—	—

B. Göteborgs och Bohus län.

T i d	1930		1931		1932		1933		1934	
	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.	Hela antalet hjälpsökande arbetslösa	Därav stenarb.
januari . .	—	—	1,466	1,372	3,650	3,300	4,244	3,545	6,662	5,838
februari . .	—	—	1,516	1,408	3,708	3,263	4,310	3,492	6,723	5,891
mars . . .	—	—	1,722	1,596	3,312	2,584	6,188	5,348	6,536	5,726
april . . .	—	—	2,328	2,233	4,159	3,717	4,231	3,592	6,021	5,369
maj	—	—	2,857	2,771	3,516	3,057	3,614	3,043	5,731	5,157
juni	—	—	2,746	2,673	3,640	3,229	5,913	5,326	4,890	4,457
juli	—	—	2,977	2,873	4,120	3,772	5,308	4,737	4,461	4,167
augusti . .	—	—	3,898	3,805	4,499	4,148	5,274	4,685	4,159	3,841
september .	—	—	4,187	4,122	4,781	4,367	5,475	4,877	3,852	3,521
oktober . .	—	—	2,903	2,772	3,146	2,740	5,935	5,248	4,171	3,783
november .	211	204	3,248	2,937	3,013	2,512	6,137	5,298	—	—
december .	1,170	1,156	3,556	3,300	3,581	2,977	6,773	5,963	—	—
Medeltal	115	113	2,784	2,655	3,760	3,306	5,284	4,596	—	—

Det framgår av tabell 15, att det svåra läget inom stendistriktet gav sig till känna redan år 1930, ehuru arbetslösheten dock detta år var av förhållandevis ringa omfattning. Under 1931 inträder en mycket hastig försämring. Arbetslösheten inom stendistriktet mångdubblas under detta år. Sedermera har arbetslösheten fortsatt att stiga; under innevarande år har dock det totala antalet hjälpsökande arbetslösa något gått tillbaka, ehuru såsom nämnts icke i samma utsträckning som genomsnittligt inom andra yrken. I efterföljande sammanställning ha arbetslöshetssiffrorna för stendistriktet satts i relation till totalantalet hjälpsökande för hela landet för vart och ett av åren 1930—1934.

Tab. 16. Antalet arbetslösa i stendistriktet i Blekinge samt Göteborgs och Bohus län i % av antalet arbetslösa i riket. Medeltal per år.

År	Blekinge län	Göteborgs och Bohus län	Blekinge län + Göteborgs och Bohus län
1930	1.5	0.8	2.3
1931	3.2	6.0	9.2
1932	2.3	3.3	5.6
1933	2.0	3.2	5.2
1934 ¹	2.6	4.4	7.0

Tabellen illustrerar, att den under innevarande år inträffade förbättringen i väsentligt mindre utsträckning kommit stenindustrien i dessa kommuner till godo än övriga yrken genomsnittligt. I dessa distrikt, vilkas befolkning endast omfattar 1.9 % av hela landets befolkning, har innevarande år i genomsnitt antalet arbetslösa omfattat 7.0 % av samtliga hjälpsökande.

Det svåra läget inom stenindustrien har medfört, att kommissionen i förhållandevis stor utsträckning ansett sig böra meddela hjälp åt de arbetslösa i stenindustrikommunerna. I efterföljande tabell 17 gives en sammanställning av vissa överslagsvis beräknade kostnader för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten för arbetslösa i stendistriktet i Blekinge samt Göteborgs och Bohus län.

Tab. 17. Överslagsvis beräknade kostnader för statlig arbetslöshetshjälp i stendistriktet i Blekinge samt Göteborgs och Bohus län.

	Statliga reservarbeten		Statskommunala reservarbeten		Understödsverksamhet		Summa	
	Blekinge län	Göteb. o. Bohus län	Blekinge län	Göteb. o. Bohus län	Blekinge län	Göteb. o. Bohus län	Blekinge län	Göteb. o. Bohus län
1930	202,000	—	—	—	—	—	202,000	—
1931	1,304,000	1,121,000	20,000	—	35,000	401,000	1,359,000	1,522,000
1932	2,661,000	2,426,000	141,000	53,000	98,000	784,000	2,900,000	3,263,000
1933	3,221,000	3,082,000	420,000	312,000	248,000	1,412,400	3,889,000	4,806,000
1934 ²	3,259,000	4,543,000	853,000	635,000	149,000	1,250,000	4,261,000	6,428,000

Kostnaderna ha, som synes, år för år stegrats. För innevarande års 10 första månader beräknas de sammanlagda kostnaderna uppgå till icke mindre

¹ Medeltal för januari—oktober.

² Januari—oktober.

än 10.7 milj. kronor. Ehuru kommissionen ej anser sig kunna bedöma stenindustriens framtidsmöjligheter, synes man dock av erfarenheterna under senare år kunna draga den slutsatsen, att ett betydande antal stenindustriarbetare ej kunna vinna anställning i det gamla yrket. Kommissionen har alltid ansett sin uppgift väsentligen begränsad till att vid allmän eller mera speciell konjunkturarbetslöshet hjälpa de arbetslösa under den svåra perioden. Blir arbetslösheten inom viss industri permanent, lär — i synnerhet då det är fråga om så omfattande arbetslöshet som inom stenindustrien — kommissionen icke böra genom sin hjälpverksamhet bidra till att inom stendistriktet kvarhålla arbetskraft, som uppenbarligen ej där kan ha utsikter till självförsörjning.

Arbetslösheten bland kvinnorna har under året nedgått förhållandevis hastigare än för männen. Medan i januari 2,072 hjälpsökande kvinnor voro rapporterade, hade antalet i oktober sjunkit till 451, d. v. s. till mindre än $\frac{1}{4}$.

Jämlikt beslut av statsmakterna skulle från den 1 juli 1934 vissa särskilda bestämmelser vara gällande rörande icke hemortsberättigade hjälpsökande. Kommunerna skulle erhålla möjlighet att för dylika arbetslösa, vilka inom vistelsekommunen uppehållit sig en tid av minst 9 månader och tillika under denna tid haft anställning av mera stadigvarande beskaffenhet, erhålla stats-

Tab. 18. Rapporterade hjälpsökande icke hemortsberättigade arbetslösa, som uppehållit sig minst nio månader i vistelsekommunen och därstädes innehaft anställning av mera stadigvarande beskaffenhet.

L ä n	juli	augusti	september	oktober
Stockholms stad	98	143	160	183
Stockholms län	75	66	63	71
Uppsala »	9	9	14	14
Södermanlands »	10	11	12	13
Östergötlands »	21	21	16	22
Jönköpings »	7	10	9	6
Kronobergs »	12	10	9	6
Kalmar »	14	16	12	12
Gotlands »	2	—	—	2
Blekinge »	15	14	9	14
Kristianstads »	13	8	7	12
Malmöhus »	39	34	36	35
Hallands »	3	—	—	—
Göteborgs stad	13	16	14	63
Göteb. o. Bohus län i övrigt	41	34	32	31
Älvsborgs »	7	9	9	14
Skaraborgs »	20	14	14	13
Värmlands »	22	28	26	33
Örebro »	28	20	25	26
Västmanlands »	18	24	18	19
Kopparbergs »	44	48	42	35
Gävleborgs »	25	23	21	22
Västernorrlands »	72	70	42	36
Jämtlands »	12	13	8	4
Västerbottens »	16	16	12	19
Norrbottens »	8	18	2	5
Hela riket	644	675	612	710

bidrag till arbetslöshetshjälp enligt förmånligare grunder än till övrig hjälpverksamhet. Kommissionen har i anledning härav från och med juli innevarande år månatligen inhämtat särskilda uppgifter rörande antalet hjälpsökande, som icke ägt hemortsrätt i vistelsekommunen. De inhämtade uppgifterna äro återgivna i tab. 18.

Det framgår av tab. 18, att antalet i hela landet hjälpsökande dylika arbetslösa är anmärkningsvärt litet; det motsvarar mindre än 1 % av hela antalet hjälpsökande arbetslösa. Största delen förekommer i de större städerna. En orsak till det anmärkningsvärt ringa antalet anmälda torde vara, att många arbetslöshetskommittéer icke mottaga hjälpsökningar från dessa arbetslösa, ävensom att dessa med kännedom om de tidigare svårigheterna att erhålla arbetslöshetshjälp vänt sig till fattigvårdsmyndigheterna.

II. Översikt över hjälpverksamheten under år 1934.

1. Arbetslinjen.

a. Statliga reservarbeten.

Enligt de av statsmakterna år 1933 fastställda reglerna rörande hjälpverksamheten för arbetslösa skulle den under kommissionens ledning bedrivna verksamheten inriktas på att så långt ske kunde bereda arbete åt största möjliga antal arbetslösa, varvid statskommunala reservarbeten företrädesvis borde anordnas. Dessa bestämmelser innebära i jämförelse med tidigare den förändringen, att den statskommunala arbetslinjen skulle givas företräde framför den statliga. I enlighet med de fastställda bestämmelserna vidtog kommissionen åtgärder i syfte att förmå de olika kommunerna ävensom vägstyrelser och landsting att igångsätta statskommunala reservarbeten. Det ligger emellertid i sakens natur, att igångsättandet av statskommunala reservarbeten i sådan ökad omfattning, som varit statsmakternas avsikt, måste taga viss tid. Trots de initiativ, som från olika kommunala myndigheters sida togos, kunde sålunda den statskommunala reservarbetslinjen endast småningom ökas. Med hänsyn härtill och till önskvärdheten att i största möjliga mån bereda arbete åt det dåvarande stora antalet arbetslösa samt att hålla konstantunderstödsverksamheten inom så snäv ram som möjligt var det nödvändigt att giva även den statliga reservarbetslinjen en betydligt större omfattning än förut. Kommissionen vill i detta sammanhang erinra om Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1933, enligt vilket kommissionen anbefalldes att vidtaga sådana förberedande åtgärder, som erfordrades för att — därest förhållandena så funnes påkalla — arbetsstyrkan vid de statliga reservarbetena under vinterhalvåret 1933—34 skulle kunna successivt uppbibras till 30,000 man. Härvid hade kommissionen att beakta, att sysselsättning vid dylika arbeten borde successivt beredas omkring 2,000 arbetslösa från Jukkasjärvi och Gällivare kommuner.

Kommissionens strävanden att anskaffa och igångsätta nya arbetsobjekt visade sig emellertid icke omedelbart kunna medföra en önskvärd effekt. Det var i anledning härav, som kontantunderstödsverksamheten — såsom längre fram skall närmare visas — denna tid måste givas relativt stor omfattning.

Under tiden 1 juli—31 december 1933 kontrakterade kommissionen arbeten för en summa av 29.4 milj. kronor; ersättningarna från uppdragsgivarna utgjorde 3.9 milj.. Den nyanskaffning, som kommissionen innevarande år bedrivit i fråga om arbetsobjekt till de statliga reservarbetena, belyses i tabell 19.

Tab. 19. Kostnaderna för kontrakterade statliga reservarbeten, månadsvis under januari—oktober 1934.

Månad	Kontraktsummor kr.	Ersättning från uppdragsgivaren kr.
Januari	7,655,229:—	1,011,052: 75
Februari	11,120,418:—	1,106,282:—
Mars	2,987,044:—	314,360:—
April	3,517,850:—	399,840:—
Maj	2,399,952: 50	252,867: 38
Juni	7,390,838:—	562,495:—
Juli	2,285,995:—	229,923:—
Augusti	3,195,250:—	468,244:—
September	1,713,310:—	217,302: 50
Oktober	2,668,328: 14	275,322: 63
Summa	44,934,214: 64	4,837,689: 26

Under månaderna januari—oktober innevarande år ha sålunda arbeten för 44.9 miljoner kronor kontrakterats. Av kommissionen har sedan den 1 juli 1933 intill utgången av oktober månad 1934 tecknats kontrakt för arbeten såsom statliga reservarbeten uppgående till i det närmaste 75 milj. kr. Under året ha icke mindre än 283 nya arbetsföretag startats. I tabell 20 meddelas uppgifter rörande fördelningen med hänsyn till län av under innevarande år kontrakterade arbeten.

Tab. 20. Kostnaderna för under januari—oktober 1934 kontrakterade statliga reservarbeten, fördelade länsvis.

Län	Kontraktsummor kr.	Ersättning från uppdragsgivaren kr.
Stockholms stad	—	—
» län	5,291,862: 50	530,134: 38
Uppsala »	—	—
Södermanlands »	588,500:—	42,705:—
Östergötlands »	1,196,300:—	57,945:—
Jönköpings »	2,867,400:—	281,450:—
Kronobergs »	4,237,745:—	257,312:—
Kalmar »	3,655,400:—	473,035:—
Gotlands »	45,000:—	6,750:—
Blekinge »	989,145:—	125,246:—
Kristianstads »	2,216,700:—	318,470:—
Malmöhus »	1,691,500:—	240,685:—
Hallands »	564,400:—	130,425:—
Göteborgs stad	—	—
Göteb. o. Bohus län i övrigt . .	2,838,900:—	293,440:—
Älvsborgs »	3,399,100:—	440,815:—

Län	Kontraktssummer kr.	Ersättning från uppdragsgivaren kr.
Skaraborgs län	822,700: —	97,145: —
Värmlands »	1,198,620: —	168,412: —
Örebro »	2,178,369: —	227,505: —
Västmanlands »	630,853: —	106,915: —
Kopparbergs »	1,888,688: 14	200,597: 63
Gävleborgs »	1,405,765: —	220,170: —
Västernorrlands »	3,252,700: —	350,815: 50
Jämtlands »	915,850: —	98,907: 50
Västerbottens »	658,088: —	21,985: —
Norrbottens »	2,400,629: —	146,824: 25
Summa	44,934,214: 64	4,837,689: 26

Det har vid anskaffandet av arbetsobjekt enligt sakens natur icke varit möjligt att i den omfattning, som skulle ha kunnat vara önskvärd, förlägga de statliga reservarbetena till de delar av landet, inom vilka arbetslösheten varit särskilt omfattande. Emellertid framgår av tabellen, att i sådana län som Västernorrlands samt Göteborgs och Bohus län, inom vilka omfattande arbetslöshet varit rådande, betydande engagemang träffats.

Enligt verkställd beräkning per den 31 oktober 1934 uppgick värdet av icke utförda delar av kommissionens kontrakterade arbeten till ett belopp av 75 milj. kronor.

Vid de statliga reservarbetena sysselsattes i oktober 1933 omkring 21,000 arbetslösa. I samband med vinterns inträde följde sedermera en viss minskning i arbetareantalet, som emellertid redan i januari innevarande år visade en betydande uppgång, sammanhängande med de kraftiga ansträngningar i fråga om arbetsanskaffning, som från kommissionens sida under föregående år gjorts. Antalet reservarbetare vid de statliga arbetena innevarande år framgår av tab. 21.

Tabell 21. Antal arbetslösa sysselsatta vid statliga reservarbeten (enligt månadsrapporterna). År 1934.¹

Månad	Hänvisade från				Hela riket	
	städer		landsbygd			
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Januari	2,641	14.2	15,957	85.8	18,598	100.0
Februari	3,054	14.8	17,613	85.2	20,667	100.0
Mars	3,574	16.4	18,252	83.6	21,826	100.0
April	3,841	17.5	18,094	82.5	21,935	100.0
Maj	4,318	18.8	18,711	81.2	23,029	100.0
Juni	5,110	20.0	20,378	80.0	25,488	100.0
Juli	5,373	20.1	21,383	79.9	26,756	100.0
Augusti	5,960	22.2	20,856	77.8	26,816	100.0
September	5,870	23.5	13,144	76.5	25,014	100.0
Oktober	6,191	26.2	17,448	73.8	23,639	100.0

Antalet statliga reservarbetare ökade under året och nådde under augusti månad sitt maximum med icke mindre än 26,816. Under hösten har antalet sedermera något nedgått, så att vid oktober månads utgång antalet sjunkit med omkring 3,200 till 23,600. Under instundande vinter torde viss ytterli-

¹ I denna och i övriga tabeller äro specialarbetare ej inräknade.

gare nedgång komma att följa. Den förbättring, som arbetsmarknadsläget instundande år undergått, har nämligen medfört, att kommissionen under senare delen av år 1934 i viss mån begränsat arbetsanskaffningen, något som även framgår av tabell 19. Anordnandet av statliga reservarbeten i så stor omfattning, som skett innevarande år, har främst syftat till att i möjligaste mån begränsa kontantunderstödsverksamheten. Detta har medfört, att medan tidigare platserna vid de statliga reservarbetena företrädesvis måst reserveras för landskommunerna, numera städerna erhållit en väsentligt större andel. Medan vid ingången av år 1934 antalet statliga reservarbetare från städerna endast uppgick till något över 2,600 man, hade antalet arbetare den sista oktober 1934 stigit till inemot 6,200. Antalet arbetare från landsbygden har under senare delen av året kraftigt gått tillbaka, medan städerna fort-

Tab. 22. Statliga reservarbetare, fördelade med hänsyn till arbetsplatsens belägenhet till hänvisningslän. ^{30/} 1934.

L ä n	Total- antalet från länets hän- visade	Därav sysselsatta å arbetsplats inom länet		Dagkolonister		
		Antal	% av total- antalet	Antal	% av	
					å arbets- platser i länet sys- selsatta	hela antalet
Stockholms stad	880	—	—	¹ 100	—	11.4
Stockholms län	1,033	982	95.1	661	67.3	64.0
Uppsala »	152	—	—	—	—	—
Södermanlands »	200	132	66.0	72	54.5	36.0
Östergötlands »	623	265	42.5	65	24.5	10.4
Jönköpings »	332	316	95.2	199	63.0	59.9
Kronobergs »	440	390	88.6	252	64.6	57.3
Kalmar »	679	568	83.7	363	63.9	53.5
Gotlands »	5	5	100.0	—	—	—
Blekinge »	1,879	1,602	85.3	1,011	63.1	53.8
Kristianstads »	364	321	88.2	235	73.2	64.6
Malmöhus »	1,327	480	36.2	200	41.7	15.1
Hallands »	132	93	70.5	26	28.0	19.7
Göteborgs stad »	591	30	5.1	—	—	—
Göteborgs och Bohus län i övrigt	2,532	1,685	66.5	775	46.0	30.6
Älvsborgs län	393	308	78.4	81	26.3	20.6
Skaraborgs »	236	165	69.9	63	38.2	26.7
Värmlands »	1,340	931	69.5	417	44.8	31.1
Örebro »	1,039	886	85.3	521	58.8	50.1
Västmanlands »	400	326	81.5	219	67.2	54.8
Kopparbergs »	1,481	1,324	89.4	459	34.7	31.0
Gävleborgs »	1,506	1,021	67.8	631	61.8	41.9
Västernorrlands »	2,351	1,893	80.5	629	33.2	26.8
Jämtlands »	561	542	96.6	242	44.6	43.1
Västerbottens »	932	926	99.4	336	36.3	36.1
Norrbottnens »	2,465	2,038	82.7	960	47.1	38.9
Summa	²23,873	17,229	72.2	8,517	49.4	35.7

¹ Å arb.pl. i Sthlns län.

² Av vissa anledningar överensstämmer ej detta antal med det eljest för september 1934 redovisade antalet statliga reservarbetare.

satt att öka. Orsakerna härtill beröras närmare i sammanhang med kontantunderstödsverksamheten och nedgången i denna. Trots de påpekade förskjutningarna mellan stad och land dominerar dock alltså landsbygden, varifrån omkring $\frac{3}{4}$ av samtliga statliga reservarbetare härröra.

Såsom redan nämnts, har kommissionen sökt att i viss mån förlägga de statliga reservarbetsplatserna med hänsyn till förekomsten av arbetslöshet. Det har härigenom varit möjligt att vid de statliga reservarbetena i förhållandevis stor utsträckning bereda sysselsättning åt arbetare, som kunnat kvarbo i sina hem. Antalet dylika s. k. dagkolonister utgjorde enligt uppgifterna per den 30 september 1934 sålunda icke mindre än 35.7 % av samtliga i de statliga reservarbetena sysselsatta. Såsom framgår av tabell 22 har det varit möjligt att bereda omkring $\frac{3}{4}$ av de statliga reservarbetarna arbete inom hänvisningslänet. Särskilt hög är proportionen för Norrlandslänen.

Fördelningen av de statliga reservarbetarna med hänsyn till hänvisningslän framgår av tab. 23.

Tab. 23. Antalet från olika län vid statliga reservarbeten sysselsatta år 1934.

L ä n	31/1	30/4	31/7	31/10		
				hela antalet	städer	lands- bygd
Stockholms stad	130	303	790	1,386	1,386	—
Stockholms län	786	1,199	1,211	1,008	114	894
Uppsala »	73	178	138	176	30	146
Södermanlands »	298	411	229	195	67	128
Östergötlands »	255	476	693	637	494	143
Jönköpings »	331	440	385	328	102	226
Kronobergs »	694	999	558	427	16	411
Kalmar »	917	1,201	780	645	179	466
Gotlands »	18	88	18	7	4	3
Blekinge »	2,085	2,357	2,145	1,883	190	1,693
Kristianstads »	594	728	493	362	59	303
Malmöhus »	760	1,363	1,417	1,506	1,299	207
Hallands »	146	193	153	138	53	85
Göteborgs stad	195	320	575	769	769	—
Göteb. och Bohus län i övrigt	1,557	1,975	2,708	2,524	201	2,323
Älvsborgs län	535	688	563	419	252	167
Skaraborgs »	156	236	271	239	81	158
Värmlands »	1,193	1,246	1,570	1,206	104	1,102
Örebro »	964	1,102	1,288	989	104	885
Västmanlands »	549	605	672	387	132	255
Kopparbergs »	1,031	1,110	1,641	1,319	21	1,298
Gävleborgs »	525	614	1,390	1,302	322	980
Västernorrlands »	982	1,165	2,748	2,062	74	1,988
Jämtlands »	496	381	670	493	49	444
Västerbottens »	970	493	829	877	5	872
Norrbottens »	2,308	2,064	2,821	2,355	84	2,271
Summa	18,598	21,935	26,756	23,639	6,191	17,448

Det framgår av tab. 23, att antalet reservarbetare från de olika länen förhållandevis jämnt varierat med den totala arbetsstyrkans växlingar. Undan-

tag härifrån utgöra dock de största städerna. Den ökning, som mellan den 31 juli och 31 oktober ägt rum beträffande statliga reservarbetare från dessa städer, sammanhänger naturligen med kommissionens strävan att i möjligaste mån hålla kontantunderstödsverksamheten nere.

Den förändring, som arbetslöshetsklientelet i åldershänseende undergått innevarande år, har naturligen medfört förskjutningar jämväl beträffande reservarbetarna. Sålunda kan även för dessa noteras en viss förskjutning till de högre åldersklasserna.

Tab. 24. Statliga reservarbetares fördelning på åldersgrupper. ^{30/11} 1933 och ^{31/10} 1934.

Ålder	A n t a l						P r o c e n t					
	städer		landsbygd		hela riket		städer		landsbygd		hela riket	
	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}
	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)
18—20	177	273	1,450	1,711	1,627	1,984	8.0	4.4	9.4	9.8	9.2	8.4
21—25	686	1,276	3,939	4,505	4,625	5,781	30.9	20.6	25.6	25.9	26.2	24.5
26—30	470	1,209	3,215	3,645	3,685	4,854	21.2	19.5	20.8	20.9	20.9	20.6
31—40	443	1,521	3,389	3,918	3,832	5,439	19.9	24.6	22.0	22.5	21.7	23.0
41—50	256	1,063	2,017	2,078	2,273	3,141	11.5	17.2	13.1	11.9	12.9	13.3
51—60	154	692	1,168	1,286	1,322	1,978	6.9	11.2	7.6	7.4	7.5	8.4
61— <i>ω</i>	36	157	248	270	284	427	1.6	2.5	1.6	1.6	1.6	1.8
Summa	2,222	6,191	15,426	17,413	17,648	23,604	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

När det gäller att bedöma ovanstående tabell, torde hänsyn till vissa omständigheter böra tagas. Vid disponerandet av erhållna platser vid statliga reservarbeten ha kommunerna i första hand utvalt ungar, medan de sökt i görligaste mån bereda familjeförsörjarna arbete vid de statskommunala reservarbetena eller ock låtit dessa kvarstå i kontantunderstödsverksamhet. Ut-sändande av familjeförsörjare till statliga reservarbeten har dock förekommit i icke obetydlig omfattning, vilket framgår av stegringen i dessas antal innevarande år. Medan sålunda i januari 1934 antalet familjeförsörjare uppgick till 7,889, hade antalet den 31 oktober 1934 stigit till 10,049. För de unga ha under året tillkommit de ökade hjälpmöjligheter, som den vidgade omfattningen av ungdomshjälpen innebär. Dessa samverkande omständigheter ha medfört en viss förskjutning till de högre åldersgrupperna. Särskilt markerad är denna för städerna. Det torde förtjäna noteras, att av samtliga statliga reservarbetare den 30 november 1933 från städerna ej mindre än 38.9 % tillhörde åldersgruppen 18—25 år. Denna procentsats har emellertid den 31 oktober 1934 sjunkit till 25.0. Anmärkningsvärd är stegringen i 51—60 års-åldern, till vilken den 31 oktober 1934 inemot 700 statliga reservarbetare hörde. Vad landsbygden beträffar, äro förskjutningarna under de senaste elva månaderna obetydliga. Såväl absolut som relativt ha dock de yngre åldersklasserna något ökats.

Den under månaderna januari—oktober 1934 förhållandevis rikliga tillgången på platser vid de statliga reservarbetena har medfört, att kommissionen under denna tid i väsentligt större utsträckning än tidigare kunnat tillgodose efterfrågan på platser vid dessa. I motsats till föregående år har det sålunda under sommaren och hösten varit möjligt att tillgodose flertalet av de ansökningar om platser, som inkommit till kommissionen. Härjämte har det emellertid varit möjligt för kommissionen att i stor utsträckning ställa platser till de kommuners förfogande, inom vilka kontantunderstödsverksamhet bedrivits. Tillströmningen till de statliga arbetena har sålunda varit förhållandevis stor under denna tid. Detta belyses närmare av tab. 25.

Tab. 25. Omsättningen av arbetare vid de statliga reservarbetena 1929—1934.

År, månad	Medel- arbets- styrka	Av- gång- na pr vecka, medel- tal	Till- komna pr vecka, medel- tal	Omsättning pr vecka		De avgångna fördelade efter orsaker till avgången									
				Antal	% av me- delar- bets- styr- kan	Arbete i öppna marknaden		Sjukdom eller olycksfall		Statens A.K:s beslut		Egen begäran		Avsked	
						Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1929 . . .	2,127	124	104	228	10.7	23	18.6	13	10.5	34	27.4	52	41.9	2	1.6
1930 . . .	2,337	114	145	259	11.1	22	19.3	15	13.2	21	18.4	53	46.5	3	2.6
1931 . . .	6,592	229	340	569	8.6	47	20.5	28	12.2	33	14.4	114	49.8	7	3.1
1932 . . .	14,725	372	481	853	5.8	55	14.8	45	12.1	127	34.1	129	34.7	16	4.8
1933 . . .	20,167	514	550	1,064	5.3	53	10.3	57	11.1	287	55.8	108	21.0	9	1.8
1934															
Januari . .	18,119	375	988	1,363	7.5	52	13.9	53	14.1	170	45.3	96	25.6	4	1.1
Februari . .	20,502	437	931	1,368	6.7	69	15.8	87	19.9	196	44.9	70	16.0	15	3.4
Mars . . .	22,539	487	730	1,217	5.4	60	12.3	107	22.0	197	40.4	111	22.8	12	2.5
April . . .	22,881	761	857	1,618	7.1	143	18.8	113	14.8	233	30.6	229	30.1	43	5.7
Maj . . .	22,889	1,072	1,146	2,218	9.7	236	22.0	138	12.9	326	30.4	289	27.0	83	7.7
Juni . . .	24,695	810	1,317	2,127	8.6	201	24.8	150	18.5	120	14.8	326	40.3	13	1.6
Juli . . .	27,195	808	1,221	2,029	7.5	183	22.6	168	20.8	84	10.4	358	44.3	15	1.9
Augusti . .	27,605	806	789	1,595	5.8	180	22.3	151	18.7	117	14.5	339	42.1	19	2.4
September .	26,311	1,054	669	1,723	6.5	151	14.3	144	13.7	333	31.6	413	39.2	13	1.2
Oktober . .	25,168	910	688	1,598	6.3	106	11.6	142	15.6	332	36.5	324	35.6	6	0.7

I tab. 25 mätes omsättningen vid de statliga reservarbetena av summan nykomna och avgångna i medeltal pr vecka i procent av arbetsstyrkan. Den maximala omsättningen betecknas sålunda av siffran 200. Det framgår, att medan omsättningen under de relativt gynnsamma åren 1929—1930 överstigit 10 %, omsättningen innevarande år icke någon gång stigit till denna höjd. Den högsta siffran noteras för maj; omsättningen har sedermera sjunkit. I tabellen redovisas jämväl orsakerna till reservarbetarnas avgång. Under sommarmånaderna dominera de med »arbete i öppna marknaden» och »egen begäran» betecknade orsakerna. Det antal arbetare, som på grund av kommissionens beslut hemsänts från de statliga reservarbetena, har synnerligen starkt varierat under olika tider. Orsakerna till dessa hemsändningar ha sammanhängt med dels ett till följd av arbetslöshetens nedgång minskat hjälpbehov, dels olika arbetsföretags avslutande.

De statliga reservarbetarnas yrkestillhörighet belyses av de undersökningar härom, som den 31 mars och 31 oktober 1934 verkstälts av kommissionen. Huvudresultaten äro sammanfattade i tab. 26. Uppgifterna per den 31 oktober 1934 äro dock att anse såsom preliminära.

Tab. 26. Statliga reservarbetares fördelning på yrkesgrupper. 31/3 och 31/10 1934.

Y r k e s g r u p p	Antal		I % av hela antalet i statliga reservarbeteten sysselsatta		I % av hela antalet hjälpsökande inom yrkesgruppen	
	31/3	31/10 (prel.)	31/3	31/10 (prel.)	31/3	31/10 (prel.)
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>						
1) Hemmansägare	26	20	0.1	0.1	10.2	20.2
2) Arrendatorer	37	35	0.2	0.2	24.5	22.9
3) Kronotorpare	36	24	0.2	0.1	38.3	40.0
4) Mindre jordbrukare, andra än ovan nämnda .	289	244	1.3	1.0	13.5	18.6
5) Hemmasöner	189	157	0.9	0.7	14.4	19.8
6) Egentliga jordbruksarbetare	1,556	1,139	7.1	4.9	15.3	23.8
7) , skogsarbetare	1,560	1,623	7.1	7.0	15.2	23.7
<i>Industri och hantverk:</i>						
Gruvdrift och malmförädling (inbegr. järnbruk) . .	1,985	1,762	9.1	7.6	28.5	43.9
Jord-, sten- och glasindustri	3,254	3,549	14.9	15.3	24.4	43.3
Metall- o. maskinind. (inbegr. mek. verkstäder) . .	777	978	3.6	4.2	6.8	22.0
Trävaruindustri	1,703	1,969	7.8	8.5	13.1	29.6
Byggnadsverksamhet	568	936	2.6	4.0	4.0	20.1
Läder-, hår-, gummivaruindustri	63	91	0.3	0.4	7.4	28.1
Textilindustri	45	77	0.2	0.3	6.8	21.4
Beklädnadsindustri	65	101	0.3	0.4	4.2	16.5
Närings- och njutningsmedelsindustri	156	211	0.7	0.9	7.2	19.0
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	61	98	0.3	0.4	8.6	19.4
Trämasse- och pappersindustri	199	315	0.9	1.4	8.1	27.3
Grafisk industri	12	36	0.1	0.2	2.8	16.0
Industri och hantverk ej särskilt specif.	351	349	1.6	1.5	9.6	24.5
<i>Sjöfart och fiske</i>	290	283	1.3	1.2	7.5	19.3
<i>Handel och samfärdsel m. m.:</i>						
Kontors-, bank- o. försäkringspersonal	129	200	0.6	0.9	9.3	25.0
Butiks- och magasinpersonal	171	331	0.8	1.4	4.7	18.9
Hotell-, kafé o. restaurangrörelse	39	76	0.2	0.3	3.4	14.6
Landtransport	320	682	1.5	2.9	5.0	22.5
Allmän och litterär verksamhet	12	34	0.1	0.1	3.0	16.4
Handel och samfärdsel ej särskilt specif.	26	18	0.1	0.1	10.2	15.3
<i>Husligt arbete</i>	1	3	0.0	0.0	0.3	2.3
<i>Arbete ej hänförligt till annan grupp (inbegripet grov- o. div.arb., ej hänf. till visst yrke) .</i>	7,880	7,906	36.1	34.0	16.8	28.6
Summa	21,800	23,247	100.0	100.0	13.6	27.9

Under den tid, som förflutit mellan de båda ovannämnda undersökningarna, ha knappast större förskjutningar inträffat. Jordbruksarbetarna utgöra numera procentuellt sett en något mindre andel av totalantalet än tidigare. Detta förhållande återspeglar främst de nyssnämnda hemsändningarna från de

statliga reservarbetena, som verkställt i anledning av uppkommen brist på jordbruksarbetare. Tabellen åskådliggör jämväl den omfattning inom varje yrkesgrupp, i vilken hjälp beretts genom arbete vid de statliga reservarbetena. Det visar sig, att den statliga reservarbetslinjen genomgående för alla yrken numera bereder hjälp för väsentligt större antal arbetslösa än tidigare. Särskilt hög hjälpprocent noteras för yrkesgrupperna »gruvdrift och malmförädling» och »jord-, sten- och glasindustri». De höga siffrorna för den förstnämnda yrkesgruppen sammanhånga med att kommissionen i enlighet med ovan (sid. 19) nämnda beslut av Kungl. Maj:t berett arbetslösa från Jukkasjärvi och Gällivare kommuner arbete i särskilt stor omfattning vid de statliga reservarbetena. Den höga siffran för jord-, sten- och glasindustrien sammanhänger delvis med kommissionens strävan att bereda ökad hjälp åt glasindustriens förhållandevis stora antal arbetslösa men framför allt med strävandet att genom arbete bereda hjälp åt de hårt hemsökta stendistrikten i Göteborgs och Bohus län samt Blekinge län. Inom nämnda båda län har kommissionen bedrivit omfattande statliga reservarbeten, varvid självfallet i betydande utsträckning sysselsättning beretts för de arbetslösa från dessa län. Den stegring, som noteras för byggnadsverksamheten, torde närmast sammanhånga med vissa säsongföreteelser.

Reservarbetenas kostnader pr dagsverke under årets olika månader framgå av tab. 27. Nettokostnaden motsvarar kommissionens kostnader, sedan uppdragsgivarnas bidrag frändragits. Stegringen för juni månad är tillfällig och sammanhänger med sättet för vissa kostnaders bokföring.

Tab. 27. Statliga reservarbetenas genomsnittliga kostnad per 8-timmars dagsverke år 1934.

Månad	Bruttokostnad i kronor pr dagsverke	Nettokostnad i kronor pr dagsverke
Januari	7.97	6.43
Februari	7.53	7.35
Mars	7.82	7.06
April	7.93	7.26
Maj	7.88	7.68
Juni	9.63	8.79

Grunderna för lönesättningen vid reservarbetena ha under året icke undergått någon förändring. De av statsmakterna år 1933 fastställda reglerna äro sålunda allttjämt gällande. I anledning av det av statsmakterna gjorda uttalandet, att kommissionen oftare än tidigare varit fallet borde företaga revision av de fastställda reservarbetslönerna, gick kommissionen redan i slutet av föregående år i författning om inhämtandet av de för en dylik lönerevision erforderliga uppgifterna. För resultaten av den nya lönesättningen, som trädde i kraft den 1 maj 1934 lämnas en redogörelse i det följande (sid. 54).

Medeldagsförtjänsterna vid de statliga reservarbetena under åren 1933—1934 framgå av tab. 28.

Tab. 28. Medelförtjänster vid de statliga reservarbetena per 8-timmars dagsverke.

(Specialarbetare ej medräknade).

Månad	1933	1934
Januari	4.25 kr.	4.61 kr.
Februari	4.23 >	4.59 >
Mars	4.23 >	4.52 >
April	4.36 >	4.62 >
Maj	4.39 >	4.43 >
Juni	4.42 >	4.45 >
Juli	4.61 >	4.53 >
Augusti	4.84 >	4.67 >
September	4.98 >	4.75 >
Oktober	4.95 >	4.67 > (prel.)
November	4.91 >	—
December	4.76 >	—

Det må erinras, att uppgifterna i tab. 28 uteslutande avse reservarbetarnas kontanta förmåner, i vilka ortstilläggen dock icke inräknats; ej heller ingå de naturaförmåner, såsom fri bostad m. m., som de vid statliga reservarbeten sysselsatta åtnjuta.

På grund av de ändrade grunderna för reservarbetslönerna undergingo medeldagsförtjänsterna under senare hälften av föregående år en höjning, i det att förtjänsterna, som i juni 1933 i medeltal uppgingo till kr. 4:42, i november stigit till kr. 4:91 per dag. Sedermera ha emellertid medeldagsförtjänsterna åter sjunkit. Nedgången i december 1933 och januari, februari och mars 1934 torde i viss mån sammanhånga med de försvärande moment, som vintern medför för arbetenas bedrivande. Minskningen i förtjänsterna under maj månad hänger naturligen samman med den den 1 maj genomförda lönerrevisionen, som genomsnittligt inneburit vissa lönereduceringar. Nedgången under sommarmånaderna sammanhänger med att under denna tid ett mycket stort antal arbetare nyintagits, varvid dessa på grund av ovana vid arbetet verkat sänkande på medeldagsförtjänsterna. Under hösten, då nyintagningarna starkt nedgått, medan avgångarna något stegrats, ha medeldagsförtjänsterna åter stigit. Den omständigheten, att medelförtjänsterna under innevarande höst genomsnittligt legat lägre än motsvarande tid föregående år är emellertid väsentligen att hänföra till särskilda orsaker. En vidtagen undersökning har sålunda givit vid handen, att nedgången i medeldagsförtjänsterna huvudsakligen förorsakats av att nystartade arbetsplatser varit förlagda till kommuner med förhållandevis låg reservarbetslön. Det torde förtjäna påpekas, att merförtjänsterna utöver reservarbetslönen för närvarande äro minst lika höga som i juni 1933.

Kungl. Maj:t uppdrog genom brev den 12 januari innevarande år åt kommissionen att såsom statliga reservarbeten anordna olika arkivarbeten, ägnade att motverka arbetslösheten bland kontorister och med dem jämställda. Härvid skulle enligt Kungl. Maj:ts beslut i tillämpliga delar gälla reglerna för vanliga statliga reservarbeten. I anledning av Kungl. Maj:ts nyssnämnda

beslut tillskrev kommissionen samtliga de olika centrala och lokala myndigheter, från vilka socialdepartementet tidigare erhållit uppgifter rörande förefintlighet av dylika för kontorister och därmed jämställda lämpliga arbeten. I denna skrivelse, till vilken fogades erforderliga handlingar för ansökan om arbetenas utförande såsom statliga reservarbeten, meddelades myndigheterna närmare uppgifter rörande sättet för ifrågavarande arbetens bedrivande.

Genom nyssnämnda brev ställde Kungl. Maj:t ett belopp av 700,000 kronor till kommissionens förfogande att användas till dylika statliga arkivarbeten. Ifrågavarande belopp synes ha varit avvägt med hänsyn till resultatet av den ovannämnda av socialdepartementet företagna undersökningen rörande förekomsten av för arkivarbeten lämpliga arbetsobjekt. Omedelbart efter utsändandet av ovannämnda formulär inkom från olika myndigheter ett stort antal ansökningar om dylika arkivarbeten. Omfattningen av de av kommissionen beviljade arbetena under tiden februari—oktober innevarande år framgår av tabell 29.

Tab. 29. Omfattningen av såsom statliga reservarbeten beviljade arkivarbeten. Januari—oktober 1934.

Månad	Antal sysselsatta arkivarbetare	Beviljat belopp kr.
Januari	—	—
Februari	48	121,126
Mars	201	118,561
April	254	18,871
Maj	260	89,999
Juni	261	28,407
Juli	250	21,095
Augusti	234	12,230
September	235	59,028
Oktober	235	24,470
Summa	—	493,787

Ovannämnda belopp, 700,000 kronor, har ännu icke helt disponerats, vilket sammanhänger med att från flera myndigheter, vilka varit upptagna i den av socialdepartementet företagna utredningen såsom innehavare av lämpliga arbetsobjekt, ansökningar till kommissionen icke inkommit. Under senare delen av året ha de beviljade arkivarbetena i huvudsak inneburit olika fortsättningsarbeten av redan tidigare medgivna dylika arbeten. Sammanlagt ha under året 183 arkivarbeten igångsatts.

Antalet vid arkivarbeten sysselsatta arbetslösa framgår jämväl av uppgifterna i tab. 29. Det högsta antalet (261) sysselsatta noterades i juni månad. Siffran har sedermera något nedgått i samband med att beviljade arbeten slutförts. Av de vid utgången av oktober vid dessa arbeten sysselsatta uppgick antalet kvinnor till 56.

De olika statliga reservarbetena hava tillfört de olika kommunerna betydande skatteunderlag. Enligt de sammandrag av dylika uppgifter för spe-

cialarbetare och reservarbetare vid kommissionens arbetsplatser, som verkställt för år 1933, uppgick taxeringssumman till 28,440,000 kronor. Särskilt stora belopp hava tillförts Blekinge samt Göteborgs och Bohus län.

b. Statskommunala reservarbeten.

Såsom ovan nämnts, skola enligt statsmakternas beslut 1933 vid beredandet av hjälp för arbetslösa i form av arbete statskommunala reservarbeten äga företräde. Dessa bestämmelser äro alltså gällande, ehuru, såsom i annat sammanhang i förevarande framställning närmare beröres, riksdagen i skrivelse 433/1934 uttalat, att det begränsade hänvisningsområdet vid statskommunala reservarbeten kunde i tider, då arbetslösheten minskas, föranleda, att redan påbörjade arbeten måste avvecklas, vilket i sin ordning borde medföra försiktighet vid igångsättandet av mera omfattande statskommunala arbetsföretag, som svårligen kunde anpassas efter arbetslöshetens växlande omfattning. Omfattningen av de under åren 1933—1934 bedrivna statskommunala reservarbetena åskådliggöres av efterföljande tabell 30.

Tab. 30. Antalet statskommunala reservarbetare och kommuner med arbetslösa sysselsatta vid statskommunalt reservarbete. Åren 1933 och 1934.

M å n a d	1 9 3 3		1 9 3 4	
	Antal kommuner	Antal sysselsatta	Antal kommuner	Antal sysselsatta
januari	182	8,483	415	13,879
februari	202	9,684	478	16,199
mars	231	10,945	553	17,277
april	245	10,476	586	17,277
maj	247	10,754	618	18,165
juni	262	11,852	593	18,477
juli	246	10,998	573	17,075
augusti	247	11,367	541	16,037
september	263	12,139	479	14,362
oktober	305	14,564	459	14,187
november	345	14,207	—	—
december	362	12,241	—	—

Till följd av arbetslöshetens stegrade omfattning hade redan i början av år 1933 de statskommunala reservarbetena, såsom synes, erhållit en relativt stor omfattning. Emellertid uppgick vid denna tid antalet kommuner med rätt att bedriva dylika arbeten till endast 200—250. Då kommissionen i anledning av statsmakternas nyssnämnda beslut i många fall ansåg sig böra göra medgivandet att bedriva kontantunderstödsverksamhet beroende av att kommunen gjort skäliga ansträngningar att söka igångsätta statskommunala reservarbeten, har antalet kommuner med rätt att bedriva dylika arbeten väsentligt ökat. De betydligt ökade siffrorna, vad antalet kommuner beträffar, sammanhånga emellertid jämväl med att, sedan vägstyrelser från 1 juli 1933 medgivits rätt att bedriva statskommunala reservarbeten, de kommuner — i regel ett flertal

för varje arbete — som tilldelats platser vid dessa arbeten, ingå i statistiken. Antalet arbetare sysselsatta vid de statskommunala reservarbetena steg icke i samma proportion som kommunantalet ökat, vilket emellertid huvudsakligen torde sammanhånga med nyss påpekade förhållande.

Den statskommunala reservarbetslinjen har under innevarande år tidvis haft en förhållandevis stor omfattning. Med våren och sommaren ökades synnerligen starkt antalet arbetslösa sysselsatta vid dessa arbeten. Högsta siffran noteras i juni med icke mindre än 18,477. Det högsta antalet kommuner, som medgivits rätt att sysselsätta arbetslösa vid dylika arbeten, noterades för maj med 618. Under höstmånaderna har antalet åter nedgått.

Tab. 31. Beräknade kostnader för under år 1934 beviljade statskommunala reservarbeten.

Månad	Samtliga arbeten Kr.	Därav för allm. vägar Kr.
januari	6,883,020:—	3,618,390:—
februari	9,086,965:—	4,033,650:—
mars	3,564,030:—	1,998,440:—
april	4,616,890:—	2,225,210:—
maj	767,457:—	89,767:—
juni	1,420,975:—	244,990:—
juli	833,190:—	386,810:—
augusti	903,385:—	322,880:—
september	1,794,020:—	275,880:—
oktober	3,583 005:—	961,100:—
Summa	33,452,937:—	14,157,117:—

Nedgången sammanhänger naturligen i främsta rummet med det minskade hjälpbehov, som inträtt i och med arbetslöshetens starka nedgång. Kommissionen har i anledning härav under senare tid och i överensstämmelse med riksdagens uttalande i ovannämnda skrivelse 433/1934 iakttagit viss återhållsamhet vid prövningen av ansökningar om rätt att igångsätta statskommunala reservarbeten. Detta belyses jämväl av ovanstående tabell, i vilken totalkostnaderna för beviljade statskommunala reservarbeten 1934 månadsvis återgivits.

En ökning har, såsom synes, inträtt med oktober månad. Till följd av den stora arbetsstyrka, som under sommaren sysselsattes vid dessa arbeten, färdigställdes under denna tid arbeten i stor omfattning, medan förhållandevis få arbetsföretag nybeviljades. En ökning av arbetsobjekten har med hänsyn härtill varit erforderlig inför den kommande vintern.

Tabell 31 åskådliggör jämyäl omfattningen av såsom statskommunala reservarbeten beviljade allmänna vägar. Dessa motsvara sålunda en beräknad kostnadssumma om 14.2 milj. kr. Under tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1933 beviljades dylika arbeten för 9.7 milj. kr. Under innevarande års första månader representerade de allmänna vägarna icke mindre än hälften av totalkostnaderna för samtliga såsom statskommunala reservarbeten beviljade arbeten. Under de senare månaderna ha dessa arbeten icke ifrågakommit i samma stora omfattning som tidigare, även om för oktober noteras viss ökning.

Kostnaderna för under året beviljade andra statskommunala reservarbeten än allmänna vägar belöpa sig till 19,295,820 kr. Fördelningen av dessa på arbetskostnader, materialkostnader och sådana kostnader, till vilka statsbidrag icke utgår, framgår av följande sammanställning.

Arbetskostnader	11,403,263 kr.
Materialkostnader	6,641,492 »
Kostnader utan statsbidrag	1,251,065 »
Summa	19,295,820 kr.

Det må förtjäna noteras, att enligt tabell 31 arbeten, kostnadsberäknade till 33.4 milj. kr., beviljats såsom statskommunala reservarbeten innevarande år. Då under tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1933 motsvarande kostnadssumma utgjorde 35.6 milj. kr., har från $\frac{1}{7}$ 1933 intill utgången av oktober månad 1934 beviljats statskommunala reservarbeten för 69.0 milj. kr. Sammanräknas kontrakterade statliga och beviljade statskommunala reservarbeten, uppgå de gemensamma kostnaderna avseende sistnämnda tidsperiod till 143.3 milj. kr. De delar av beviljade statskommunala reservarbeten, varpå statsbidrag den 31 oktober 1934 icke utbetalats, motsvarade ett belopp av omkring 50 milj. kr., varav något över 18 milj. kr. för allmänna vägar.

De statskommunala reservarbetarna utgöras till övervägande del av familjeförsörjare. Vid oktober månads utgång uppgick sålunda av de 14,187 statskommunala reservarbetarna familjeförsörjarna till icke mindre än 10,261, medan 3,926 voro rapporterade såsom saknande försörjningsplikt. Särskilt ringa är antalet ungarlar från städerna. Detta sammanhänger med de ovan påpekade förhållandena, att städerna innevarande år i större utsträckning än tidigare tilldelats platser vid de statliga reservarbetena, varvid kommittéerna naturligen till dessa arbeten i första hand uttagit ungarlarna. Å landsbygden utgör antalet familjeförsörjare omkring $\frac{2}{3}$ av samtliga vid statskommunala reservarbeten sysselsatta.

Den statskommunala arbetslinjen har under året i ökad grad anlitats i landskommunerna. Däremot noteras för städerna viss tillbakagång. Medan i januari 1934 de statskommunala reservarbetarna i städerna motsvarade 44.8 % av samtliga, ha de vid utgången av oktober nedgått till 30.9 %.

Tab. 32. Statskommunala reservarbetare fördelade på städer och landsbygd. År 1934.

Månad	Städer		Landsbygd		Hela riket	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
januari	6,217	44.8	7,662	55.2	13,879	100.0
februari	6,763	41.7	9,436	58.3	16,199	100.0
mars	6,696	38.8	10,581	61.2	17,277	100.0
april	6,794	39.3	10,483	60.7	17,277	100.0
maj	6,492	35.7	11,673	64.3	18,165	100.0
juni	5,902	31.9	12,575	68.1	18,477	100.0
juli	5,144	30.1	11,931	69.9	17,075	100.0
augusti	4,621	28.8	11,416	71.2	16,037	100.0
september	4,240	29.5	10,122	70.5	14,362	100.0
oktober	4,387	30.9	9,800	69.1	14,187	100.0

Den statskommunala reservarbetslinjens omfattning i olika delar av landet framgår av den i tab. 33 lämnade sammanställningen.

Tab. 33. Antalet från olika län vid statskommunala reservarbeten sysselsatta år 1934.

L ä n	31/1	30/4	31/7	31/10		
				hela antalet	städer	lands- bygd
Stockholms stad	400	746	808	785	785	—
Stockholms län	519	623	539	479	106	373
Uppsala »	297	668	348	268	65	203
Södermanlands »	655	590	374	341	169	172
Östergötlands »	382	533	428	357	92	265
Jönköpings »	640	676	553	524	400	124
Kronobergs »	122	197	201	199	37	162
Kalmar »	1,013	1,187	1,069	862	436	426
Gotlands »	339	272	30	12	11	1
Blekinge »	1,029	1,304	940	659	116	543
Kristianstads »	397	509	292	187	75	112
Malmöhus »	849	1,472	896	585	491	94
Hallands »	328	314	269	214	163	51
Göteborgs stad	184	196	155	129	129	—
Göteb. och Bohus län i övrigt	776	957	820	827	351	476
Älvsborgs län	736	640	456	266	145	121
Skaraborgs »	337	449	355	291	166	125
Värmlands »	584	961	927	967	113	854
Örebro »	592	839	459	414	93	321
Västmanlands »	363	557	412	369	166	203
Kopparbergs »	764	839	1,587	1,070	38	1,032
Gävleborgs »	433	670	841	772	110	662
Västernorrlands »	951	1,059	2,570	2,144	22	2,122
Jämtlands »	191	155	399	465	25	440
Västerbottens »	657	605	861	788	20	768
Norrbottens »	341	259	486	213	63	150
Hela riket	13,879	17,277	17,075	14,187	4,387	9,800

Det framgår av tab. 33, att antalet statskommunala reservarbetare ökats synnerligen ojämnt inom olika delar. Även om man bortser från Gotlands län, där nedgången sammanhänger med att arbetslösheten å landsbygden till väsentliga delar försvunnit, framgår, att för södra och mellersta delarna av landet en stark nedgång noteras redan under sommarmånaderna, då eljest den statskommunala arbetslinjen hade sin största omfattning. Däremot ökade under sommaren antalet arbetare i Norrland kraftigt; först i och med oktober inträffar här en viss tillbakagång.

I likhet med vad ovan noterats beträffande vid de statliga reservarbetena sysselsatta arbetslösa, ha vissa förskjutningar i åldershänseende förekommit, så att de högre åldrarna blivit talrikare företrädde. Såväl absolut som relativt har antalet ungdomar vid de statskommunala reservarbetena nedgått, något som synes sammanhänga med att man från städerna i främsta rummet berett dessa hjälp genom hänvisning till olika kurser eller genom sysselsättning vid

arbetsläger. De föreliggande uppgifterna äro sammanställda i efterföljande tabell.

Tab. 34. Statskommunala reservarbetares fördelning på åldersgrupper. ^{30/11} 1933 och ^{31/10} 1934.

Ålder	A n t a l						P r o c e n t					
	Städer		Landsbygd		Hela riket		Städer		Landsbygd		Hela riket	
	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}
	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)
18—20	195	61	530	684	725	745	3.4	1.4	6.2	7.0	5.1	5.3
21—25	760	395	1,367	1,628	2,127	2,023	13.4	9.0	15.9	16.7	14.9	14.3
26—30	949	642	1,534	1,659	2,483	2,301	16.7	14.6	17.9	17.1	17.4	16.3
31—40	1,707	1,202	2,311	2,446	4,018	3,648	30.1	27.4	27.0	25.2	28.3	25.8
41—50	1,116	948	1,542	1,692	2,658	2,640	19.7	21.6	18.0	17.4	18.7	18.7
51—60	712	803	999	1,198	1,711	2,001	12.6	18.3	11.7	12.3	12.0	14.2
61— <i>ω</i>	231	336	282	420	513	756	4.1	7.7	3.3	4.3	3.6	5.4
Summa	5,670	4,387	8,565	9,727	14,235	14,114	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

I olikhet med i städerna har å landsbygden blott obetydliga förändringar i ålderssammansättningen förekommit. Det torde dock förtjäna beaktas, att ett anmärkningsvärt stort antal arbetslösa i hög ålder sysselsättas vid dessa arbeten.

De statskommunala reservarbetarnas yrkestillhörighet återgives i tabell 35, i vilken uppgifter från de båda yrkesundersökningarna den 31 mars och den 31 oktober 1934 sammanställts.

Tab. 35. Statskommunala reservarbetares fördelning på yrkesgrupper. ^{31/3} och ^{31/10} 1934.

Y r k e s g r u p p	Antal		I % av hela antalet i statskommunala reservarb. sysselsatta		I % av hela antalet hjälpsökande inom yrkesgruppen	
	^{31/3}	^{31/10} (prel.)	^{31/3}	^{31/10} (prel.)	^{31/3}	^{31/10} (prel.)
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>						
1) Hemmansägare	28	18	0.2	0.1	11.0	18.2
2) Arrendatorer	16	32	0.1	0.2	10.6	20.9
3) Kronotorpare	9	17	0.1	0.1	9.6	28.3
4) Mindre jordbrukare, andra än ovan nämnda	208	306	1.2	2.2	9.7	23.3
5) Hemmasöner	114	184	0.7	1.3	8.7	23.3
6) Egentliga jordbruksarbetare	1,302	803	7.5	5.8	12.8	16.8
7) " skogsarbetare	818	1,212	4.7	8.7	8.0	17.7
<i>Industri och hantverk:</i>						
Gruvdrift och malmförädling (inbegr. järnbruk) . .	602	594	3.5	4.3	8.6	14.8
Jord-, sten- och glasindustri	2,012	1,295	11.6	9.3	15.1	15.8
Metall- o. maskinind. (inbegr. mek. verkstäder) .	1,223	741	7.1	5.3	10.8	16.7
Trävaruindustri	969	1,117	5.6	8.0	7.5	16.8

Y r k e s g r u p p	Antal		I % av hela antalet i statskommunala reservarb. sysselsatta		I % av hela antalet hjälp-sökande inom yrkesgruppen	
	31/3	31/10 (prel.)	31/3	31/10 (prel.)	31/3	31/10 (prel.)
Byggnadsverksamhet	1,449	776	8.4	5.6	10.3	16.7
Läder-, hår-, gummivaruindustri	90	58	0.5	0.4	10.6	17.9
Textilindustri	92	50	0.5	0.4	14.0	13.9
Beklädnadsindustri	148	83	0.9	0.6	9.6	13.6
Närings- och njutningsmedel	269	207	1.6	1.5	12.4	18.6
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	146	152	0.8	1.1	20.5	30.2
Trämasse- och pappersindustri	184	218	1.1	1.6	7.5	18.9
Grafisk industri	17	13	0.1	0.1	4.0	5.8
Industri och hantverk, ej särskilt specif.	344	251	2.0	1.8	9.4	17.7
<i>Sjöfart och fiske</i>	297	161	1.7	1.1	7.7	11.0
<i>Handel och samfärdsej m. m.:</i>						
Kontors-, bank- o. försäkringspersonal	75	90	0.4	0.6	5.4	11.2
Butiks- och magasinpersonal	168	160	1.0	1.1	4.6	9.1
Hotell-, kafé o. restaurangrörelse	35	37	0.2	0.3	3.0	7.1
Landtransport	630	412	3.6	3.0	9.9	13.6
Allmän och litterär verksamhet	7	16	—	0.1	1.8	7.7
Handel och samfärdsej ej särskilt specif.	40	24	0.2	0.2	15.6	20.3
<i>Husligt arbete</i>	1	—	0.0	—	0.0	—
<i>Arbete, ej hänförligt till annan grupp (inbegripet grov- o. div. arb., ej hänf. till visst yrke) . .</i>	5,999	4,902	34.7	35.2	12.8	17.8
Summa	17,292	13,929	100.0	100.0	10.8	16.7

Större förskjutningar i yrkestillhörigheten hava icke ägt rum under de 7 månader, som förflutit mellan de båda undersökningarna. Måhända torde dock förtjänna nämnas, att antalet skogsarbetare ökat förhållandevis starkt, medan antalet statskommunala reservarbetare tillhörande byggnadsindustrien gått tillbaka. Det framgår vidare, att den statskommunala arbetslinjens betydelse såsom hjälpform inom de olika yrkena varierat förhållandevis litet, om man bortser från ett par enstaka yrkesgrupper.

Medeldagsförtjänsterna vid de statskommunala reservarbetena äro för åren 1933 och 1934 angivna i tab. 36.

Tab. 36. Medelförtjänster vid de statskommunala reservarbetena per 8 timmars dagsverke.
(Specialarbetare ej medräknade.)

Månad	1933	1934	Månad	1933	1934
Januari	4.69 kr.	5.43 kr.	Juli	5.04 kr.	5.13 kr.
Februari	4.56 „	5.51 „	Augusti	5.24 „	5.13 „
Mars	4.80 „	5.41 „	September	5.29 „	5.15 „
April	4.64 „	5.42 „	Oktober	5.30 „	5.14 „ (prel.)
Maj	4.74 „	5.22 „	November	5.33 „	—
Juni	4.55 „	5.15 „	December	5.63 „	—

Förtjänsterna vid de statskommunala reservarbetena ligga icke obetydligt högre än vid de statliga reservarbetena. Detta förhållande sammanhänger emellertid med att de statskommunala reservarbetena i väsentligt större ut-

sträckning än de statliga äro förlagda till kommuner med förhållandevis hög reservarbetslön. De variationer i lönerna, som återspeglas i ovanstående tabell, bero naturligen i viss mån på löneläget inom de kommuner, vilka bedriva statskommunala reservarbeten, i det att medeltalen icke hänföra sig till samma kommuner, utan till dem som under respektive månader bedrivit statskommunala reservarbeten. Nedgången under senare tid i antalet kommuner inverkar naturligen ock i viss mån på variationerna i lönerna. Den för maj månad noterade nedgången från kr. 5.42 till 5.22 sammanhänger med lönerevisionen per den 1 maj.

Såsom statskommunala reservarbeten hava jämväl i mindre omfattning anordnats arkivarbeten för kontorister och med dem jämställda. Denna form av arbetslöshetshjälp har emellertid i huvudsak endast tillämpats i vissa städer. Den ojämförligt största omfattningen ha dessa arbeten haft i Stockholm.

Statsbidrag till de statskommunala reservarbetena fastställles enligt de efter 1 juli 1934 gällande bestämmelserna av kommissionen eller, därest fråga är om bidragsprocent överstigande 75 %, av Kungl. Maj:t. Vad beträffar första halvåret 1934 fastställdes bidragsprocent, överstigande 50 %, av Kungl. Maj:t. Fördelningen på olika förekommande procentsatser av de kommuner, som åtnjutit förhöjt statsbidrag, framgår av tab. 37.

Under första halvåret innevarande år åtnjöto icke mindre än 220 kommuner s. k. förhöjt statsbidrag, d. v. s. bidrag utgående med mer än 50 % till kostnaderna för arbetslöner. Huvudparten av dessa kommuner är enligt sa-

Tab. 37. Omfattningen av medgivet förhöjt statsbidrag till arbetslönerna vid statskommunala reservarbeten. Antal kommuner.

Period	55 %			60 %			65 %			70 %			75 %		
	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a
1931	—	—	—	—	3	3	—	3	3	—	—	—	2	6	8
1932	—	—	—	1	14	15	1	10	11	—	5	5	5	32	37
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1933	1	7	8	7	25	32	—	11	11	—	9	9	4	36	40
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1933	1	15	16	9	20	29	1	15	16	—	16	16	2	34	36
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1934	5	20	25	8	19	27	1	18	19	—	16	16	1	25	26
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1934 ¹	7	16	23	1	23	24	1	26	27	—	15	15	—	14	14

Period	80 %			85 %			90 %			95 %			Summa summarum		
	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a	stä-der	lands-bygd	s:a
1931	—	1	1	—	—	—	—	3	3	—	—	—	2	16	18
1932	—	4	4	3	3	6	2	28	30	—	—	—	12	96	108
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1933	1	13	14	3	7	10	2	42	44	—	—	—	18	150	168
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1933	1	19	20	2	15	17	2	21	23	—	30	30	18	185	203
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1934	2	13	15	2	19	21	2	25	27	—	44	44	21	199	220
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1934 ¹	2	14	16	3	11	14	1	8	9	—	27	27	15	154	169

¹ Avser läget enligt Kungl. Maj:ts och arbetslöshetskommissionens beslut t. o. m. den ³¹/₁₀ 1934.

kens natur landskommuner. Icke mindre än 44 kommuner hade av Kungl. Maj:t tillerkänts ett så högt statsbidrag som 95 %. För andra halvåret 1934 har en väsentlig nedgång i antalet kommuner åtnjutande förhöjt statsbidrag inträffat, i det att antalet dylika kommuner minskat med 51. Hela antalet kommuner, som den 31 oktober 1934 av Kungl. Maj:t eller kommissionen tillerkänts förhöjt statsbidrag, uppgick sålunda till 169, varav 154 landskommuner och 15 städer. Nedgången beror till en del på den minskade omfattningen av den statskommunala arbetslinjen i samband med arbetslöshetens tillbakagång. Antalet kommuner med förhöjt statsbidrag har emellertid jämväl av andra anledningar minskats. Enär arbetslöshetens omfattning inom en kommun utgör en av de faktorer, efter vilken statsbidraget avväges, har arbetslöshetens nedgång medfört en generell sänkning av storleken av de utgående statsbidragen. Särskilt anmärkningsvärd är nedgången i kommuner med så högt statsbidrag som 95 %. Dessa utgjorde nämligen den 31 oktober 1934 endast 27, d. v. s. 17 mindre än under första halvåret innevarande år. Antalet kommuner med ett till 90 % förhöjt statsbidrag har sjunkit från 27 till 9. I anledning av beslut den 31 augusti 1934 av Kungl. Maj:t ha kommunerna till de statskommunala reservarbeten, som igångsatts före 1 september 1934, medgivits statsbidrag med samma procentsats, som var gällande vid utgången av första halvåret 1934.

Den för en kommun fastställda procentsatsen gäller i allmänhet samtliga inom kommunen bedrivna statskommunala reservarbeten. I särskilda fall har statsbidrag emellertid medgivits att utgå med högre procentsats, nämligen då fråga varit om sådana arbeten, vilka ansetts tillgodose ett statsintresse av något slag. Det kan sålunda förtjäna nämnas, att 5 kommuner till olika kulturhistoriskt betydelsefulla arbeten under året tillerkänts förhöjt statsbidrag, varav 3 uppgående till ett belopp av 90 % och 2 till 75 %. För flygfältsarbeten utgår statsbidrag enligt förmånligare grunder än andra statskommunala reservarbeten. Sålunda hava städerna Stockholm, Jönköping och Halmstad tillerkänts ett till 90 % förhöjt statsbidrag för i dessa städer pågående flygfältsarbeten.

Vad statsbidragen till materialkostnader beträffar, utgå dessa såsom regel i en viss bestämd relation till den för arbetslönerna fastställda statsbidragsprocenten. Såsom regel förekomma icke högre bidrag än 50 %. Endast i några fall har högre statsbidrag medgivits.

c. Kommunala reservarbeten.

Under år 1933 sysselsattes vid rent kommunala reservarbeten, till vilka statsbidrag icke i någon form utgår, ett större antal arbetare än vid de samtidigt anordnade statskommunala reservarbetena. Den utvidgning av den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten, som ägde rum under 1933, medförde emellertid en successiv nedgång av antalet sysselsatta vid kommunala reservarbeten. Ända sedan augusti månad 1933 har antalet vid de kommunala reservarbetena sysselsatta, om man bortser från en enda månad, varit

i fallande, så att de den 31 oktober 1934 endast sysselsatte i det närmaste 4,000, d. v. s. omkring en tredjedel av antalet under motsvarande tid föregående år. Det torde kunna förtjäna att påpekas, att vid de kommunala reservarbetena den 31 oktober 1934 sysselsattes mindre än $\frac{1}{10}$ av samtliga de till kommissionen rapporterade arbetslösa, vilka bringats hjälp genom beredande av arbete. Föregående år voro vid de kommunala reservarbetena anställda $\frac{1}{4}$ av dem, vilka bringats hjälp genom beredande av arbete. Närmare uppgifter rörande omfattningen under senare år av de kommunala reservarbetena äro införda i tabell 38.

d. Arbetslinjens omfattning.

I tab. 38 hava sammanställts vissa uppgifter rörande arbetslinjens omfattning, d. v. s. antalet vid statliga, statskommunala och kommunala reservarbeten sysselsatta.

Tab. 38. Arbetslinjens omfattning. Åren 1931—1934.

M å n a d	A n t a l s y s s e l s a t t a							
	vid statliga reservarbeten				vid statskommunala reservarbeten			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
Januari . . .	4,983	12,099	16,253	18,598	900	3,016	8,483	13,879
Februari . . .	6,188	14,015	17,275	20,667	1,199	4,018	9,684	16,199
Mars	6,251	14,245	17,933	21,826	1,502	4,516	10,945	17,277
April	6,501	13,879	18,504	21,935	1,361	4,863	10,476	17,277
Maj	6,063	14,308	20,541	23,029	1,285	4,900	10,754	18,165
Juni	6,774	15,172	22,175	25,488	1,199	5,645	11,852	18,477
Juli	6,946	15,648	23,707	26,756	785	5,346	10,998	17,075
Augusti . . .	6,923	15,865	23,683	26,816	737	5,232	11,367	16,037
September . .	6,974	16,254	22,934	25,014	863	6,150	12,139	14,362
Oktober . . .	7,445	16,055	20,676	23,639	1,358	7,418	14,564	14,187
November . .	8,556	15,713	17,691	—	1,683	7,975	14,207	—
December . .	9,163	14,590	16,374	—	2,415	8,494	12,241	—

M å n a d	A n t a l s y s s e l s a t t a				Summa sysselsatta vid olika slag av reservarbeten				% av hela antalet rapporterade hjälp-sökande arbetslösa			
	vid kommunala reservarbeten											
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
Januari . . .	5,486	11,530	16,785	10,546	11,369	26,645	41,521	43,023	28.2	25.7	21.9	25.1
Februari . . .	6,690	13,934	18,597	10,390	14,077	31,967	45,556	47,256	33.8	29.6	25.0	28.4
Mars	6,587	11,384	17,037	8,316	14,340	30,145	45,915	47,419	34.2	27.5	24.6	29.6
April	5,060	10,384	13,298	6,028	12,922	29,126	42,278	45,240	32.8	26.2	23.9	31.1
Maj	4,378	9,405	12,113	4,915	11,726	28,613	43,408	46,109	33.9	27.5	27.8	39.7
Juni	4,078	9,609	12,062	4,500	12,051	30,426	46,089	48,465	38.8	31.2	31.7	48.6
Juli	4,127	9,692	12,625	4,376	11,858	30,686	47,330	48,207	38.9	32.4	34.1	55.9
Augusti . . .	4,601	10,080	12,918	4,048	12,261	31,177	47,968	46,901	34.3	31.2	33.3	56.5
September . .	4,522	10,127	11,916	3,871	12,359	32,531	46,989	43,247	30.6	30.6	31.0	54.8
Oktober . . .	5,459	10,744	11,559	3,995	14,262	34,217	46,799	41,821	25.0	27.7	28.4	49.3
November . .	8,037	12,689	10,326	—	18,276	36,377	42,224	—	23.7	24.7	24.7	—
December . .	8,723	13,481	9,237	—	20,301	36,565	37,852	—	22.9	22.7	22.1	—

Det torde i anledning av ovanstående tabell förtjäna att understrykas, i vilken relativt ökad omfattning de arbetslösa beretts hjälp genom arbete. Vid början av innevarande år meddelades hjälp genom reservarbete åt endast $\frac{1}{4}$ av samtliga hjälpsökande arbetslösa. Trots tillbakagången av antalet arbetare vid de rent kommunala reservarbetena har antalet reservarbetare stigit, så att detta under tiden juli—september 1934 överstigit 50 % av samtliga hjälpsökande arbetslösa. I september 1933 utgjorde motsvarande procenttal 28,4; för oktober 1934 noteras någon tillbakagång men alltså är dock i det närmaste hälften av de rapporterade arbetslösa hjälpta genom arbete. Arbetslinjen är sålunda för närvarande den dominerande hjälpformen i den under kommissionens ledning bedrivna hjälpverksamheten.

2. *Understödslinjen.*

a. *Dagunderstöd.*

Arbetslöshetens stora omfattning och svårigheterna att snabbt öka arbetslinjen i förhållande till det stegrade hjälpbehovet medförde, att under hela år 1933 kontantunderstödsverksamhet med statsbidrag måste i förhållandevis stor utsträckning tillgripas såsom supplerande hjälpform. Under sommarmånaderna var det endast i ringa mån möjligt att nedsöka densamma; den med höstens inbrott stegrade arbetslösheten medförde en ytterligare ansvällning av denna hjälpform. Medan under sommarmånaderna antalet kontantunderstödda kunnat hållas vid omkring 40,000, hade detta antal vid ingången av år 1934 ökats till över 60,000. Vid denna tid bedrovo icke mindre än 329 kommuner kontantunderstödsverksamhet med statsbidrag. Under första kvartalet innevarande år kunde kontantunderstödsverksamheten icke nämnvärt begränsas, utan densamma var i det närmaste oförändrad vid ovan angiven storlek. Genom den ökade tillgången på platser vid statliga reservarbeten har det sedermera varit möjligt att i betydande utsträckning ersätta kontantunderstödsverksamheten med dylika platser. Detta förhållande i förening med arbetslöshetens starka nedgång under vårmånaderna medförde, att under andra kvartalet 1934 kontantunderstödsverksamheten så småningom kunde minskas till endast en tredjedel av densammas storlek vid kvartalets början.

Denna gynnsamma utveckling har sedermera fortsatt. Under sommar- och höstmånaderna har det varit möjligt att hålla kontantunderstödsverksamheten inom en synnerligen snäv ram. Först med oktober månads inbrott och den försämring, som denna månad noteras på arbetsmarknaden, har det varit nödvändigt att medgiva viss mindre stegring av kontantunderstödsverksamheten. Enligt de uppgifter, som föreligga för oktober och vilka återgivas i efterföljande tabell, uppgick antalet kontantunderstödda emellertid till endast omkring 8,200 personer. Vid denna tid förekom kontantunderstödsverksamhet huvudsakligen endast i de större städerna, samt i vissa enstaka landskommuner främst i Västernorrlands samt Göteborgs och Bohus län.

Tab. 39. Antal kommuner, som bedrivit understödsverksamhet med statsbidrag, och antalet dagunderstödda. Åren 1933 och 1934.

Månad	1 9 3 3			1 9 3 4		
	Kommuner	Dag- understödda	Kommuner	Dag- understödda		
januari	264	43,110	329	60,604		
februari	306	52,909	271	58,254		
mars	336	58,135	268	57,430		
april	304	56,791	185	45,041		
maj	215	44,701	114	31,605		
juni	165	37,271	72	20,846		
juli	181	39,105	43	13,699		
augusti	163	37,490	33	9,710		
september	195	40,841	19	7,585		
oktober	222	47,198	30	8,175		
november	260	50,842	—	—		
december	304	57,001	—	—		

Vid ingången av år 1934 omfattade den kontanta understödsverksamheten, som tidigare nämnts, inemot 61,000 arbetslösa, fördelade på 329 kommuner. Dessa siffror äro de högsta, som under innevarande kris noterats. Av dessa 61,000 understödda kommo omkring 34,000 på städerna och 27,000 på landsbygden. Den minskning i kontantunderstödsverksamhetens omfattning, som sedermera genomförts, har varit särskilt omfattande på landsbygden; vid utgången av oktober 1934 uppgick sålunda antalet arbetslösa, uppbärande dagunderstöd, till något över 1,100 personer, d. v. s. till mindre än $\frac{1}{20}$ av antalet vid årets ingång. Under samma tid nedgick antalet kontantunderstödda i städerna från 34,000 till omkring 7,000, d. v. s. till omkring $\frac{1}{5}$. I det föregående har påvisats, hurusom antalet statliga reservarbetare från stadskommunerna ökat väsentligt, medan antalet dylika reservarbetare från landsbygden under året relativt sett minskat. Då möjligheterna att bereda hjälp i form av arbete vid de statliga reservarbetena varit det medel, som — om man bortser från det minskade hjälpbehov, som följt av arbetslöshetens nedgång — i främsta rummet möjliggjort en successiv nedskärning i kontantunderstödsverksamheten, torde det påpekade förhållandet tarva förklaring. Det må samtidigt förtjäna erinras om att antalet statskommunala reservarbetare i städerna under innevarande år nedgått.

Ehuru, såsom framgår av tidigare meddelade uppgifter rörande de statliga reservarbetarna, antalet från landsbygden hänvisade icke stigit, har dock hänvisningen av arbetslösa från landsbygden varit synnerligen omfattande. Med hänsyn till läget inom jordbruket har kommissionen såsom ovan berörts vid flera tillfällen företagit hemsändningar från de statliga reservarbetena beträffande arbetare hänvisade från jordbrukskommuner. Under sommaren innevarande år verkställde kommissionen härjämte en ingående granskning av hjälpverksamhetens omfattning i de olika kommunerna. Till följd av arbetslöshetens nedgång hade hjälpverksamheten i ett stort antal landskommuner erhållit en omfattning, som översteg den, varav kommunen kunde anses vara i behov, varför hemsändningar i viss omfattning verkställdes. Genom dessa

hemsändningar har det varit möjligt att företaga omfattande nyhänvisningar till de statliga reservarbetena, ehuru dessa hänvisningar icke återspeglas i förändringarna i den totala arbetsstyrkans storlek. Trots att landskommunerna numera icke disponera över ett större antal platser än tidigare, ha dock hänvisningarna sålunda varit synnerligen omfattande. En följd härav har även blivit, att kommissionen kunnat med några undantag avveckla kontantunderstödsverksamheten, vad landsbygden beträffar. I förevarande sammanhang torde det även förtjäna påpekas, att i tab. 39 jämväl äro inräknade sådana unga arbetslösa, vilka deltaga i kurser och samtidigt åtnjuta kontantunderstöd.

Kontantunderstödsverksamhetens geografiska fördelning vid olika tidpunkter innevarande år belyses av tabell 40.

Tab. 40. Kommuner, som bedrivit understödsverksamhet med statsbidrag, samt dagunderstödda fördelade på län. År 1934.

L ä n	Antalet kommuner				Antal dagunderstödda			
	31/1	30/4	31/7	31/10	31/1	30/4	31/7	31/10
Stockholms stad	1	1	1	1	10,208	9,497	5,432	3,502
Stockholms län	23	10	1	1	1,748	1,189	112	14
Uppsala »	7	4	1	1	678	380	46	60
Södermanlands »	10	2	—	—	581	81	—	—
Östergötlands »	14	6	2	2	2,067	1,423	323	188
Jönköpings »	2	2	—	1	31	25	—	20
Kronobergs »	6	—	—	—	108	—	—	—
Kalmar »	9	4	—	1	1,198	386	—	20
Gotlands »	5	1	—	—	160	23	—	—
Blekinge »	9	5	1	—	1,102	478	50	—
Kristianstads »	19	—	—	—	99	—	—	—
Malmöhus »	18	10	3	4	6,698	4,035	1,166	466
Hallands »	3	2	—	—	460	223	—	—
Göteborgs stad	1	1	1	1	7,207	6,120	3,288	2,437
Göteb. o. Bohus län i övrigt .	20	18	10	2	4,634	3,497	936	275
Älvsborgs »	8	2	—	—	584	284	—	—
Skaraborgs »	6	4	1	1	509	219	37	15
Värmlands »	26	21	3	2	2,151	1,664	215	169
Örebro »	17	9	3	2	1,797	958	167	112
Västmanlands »	11	6	—	—	1,259	599	—	—
Kopparbergs »	23	13	1	—	1,943	1,453	200	—
Gävleborgs »	30	20	6	3	3,261	2,631	596	334
Västernorrlands »	34	30	8	7	8,483	7,877	1,117	535
Jämtlands »	10	2	—	—	456	125	—	—
Västerbottens »	5	4	—	—	372	222	—	—
Norrbottens »	12	8	1	1	2,810	1,652	14	28
Summa	329	185	43	30	60,604	45,041	13,699	8,175

Det framgår, att vid utgången av oktober 1934 inom ett anmärkningsvärt stort antal län kontantunderstödsverksamheten icke behövt komma ifråga. Inom flera av länen, nämligen Stockholms, Jönköpings, Kalmar och Skaraborgs län, förekommer kontantunderstödsverksamhet endast till kursdeltagare.

De förändringar i åldershänseende, som arbetslöshetsklientelet under innevarande år undergått och vilka redan ovan i annat sammanhang berörts, återspegla sig med särskild tydlighet i förskjutningar i de kontantunderstöddas ålder.

Tab. 41. De dagunderstöddas (ej kursdeltagare) fördelning på åldersgrupper.
^{30/11} 1933 och ^{31/10} 1934.

Ålder	A n t a l						P r o c e n t					
	Städer		Landsbygd		Hela riket		Städer		Landsbygd		Hela riket	
	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}	^{30/11}	^{31/10}
	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)	1933	1934 (prel.)
16—17	108	—	742	—	850	—	0.4	—	3.4	—	1.8	—
18—20	1,371	—	2,320	—	3,691	—	5.3	—	10.7	—	7.7	—
21—25	4,498	293	4,122	81	8,620	374	17.2	4.9	19.0	7.2	18.1	5.3
26—30	4,723	940	3,413	135	8,136	1,075	18.1	15.8	15.7	12.0	17.0	15.2
31—40	6,447	1,860	4,650	300	11,097	2,160	24.7	31.3	21.4	26.6	23.2	30.5
41—50	4,586	1,394	3,164	239	7,750	1,633	17.6	23.4	14.6	21.2	16.2	23.1
51—60	3,145	1,028	2,298	223	5,443	1,251	12.1	17.3	10.6	19.8	11.4	17.7
61— <i>ω</i>	1,192	435	1,002	148	2,194	583	4.6	7.3	4.6	13.2	4.6	8.2
Summa	26,070	5,950	21,711	1 126	47,781	7,076	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Med hänsyn till det förbättrade läget på ungdomsmarknaden beslöt kommissionen den 27 juli 1934 att avstänga arbetslösa, icke fyllda 22 år, från understödsverksamhet med undantag dock för de fall då vederbörande samtidigt deltog i kursverksamhet. Detta har naturligen medverkat till förskjutningen i åldershänseende. Ehuru enligt sakens natur antalet kontantunderstödda kraftigt gått tillbaka inom alla åldersklasser, framgår dock, att minskningen inom de högre åldrarna varit väsentligt svagare än inom de lägre. Antalet personer i åldern över 50 år, som den 31 oktober 1934 åtnjöt kontantunderstöd, uppgick sålunda till 25.9 % av samtliga, medan den sista november 1933 motsvarande procentsats utgjorde 16.0. Anmärkningsvärt stora ha i detta hänseende förskjutningarna på landsbygden varit.

De kontantunderstöddas fördelning med avseende på yrken den 31 mars och 31 oktober innevarande år framgår av de i tab. 42 lämnade uppgifterna.

Den synnerligen starka nedgången i kontantunderstödsverksamheten under de sju månader, som legat mellan de båda undersökningarna, har naturligen medfört förskjutningar i yrkeshänseende. Det förbättrade läget å arbetsmarknaden inom jord- och skogsbruk har åstadkommit en mycket stark nedgång i antalet kontantunderstödda inom dessa näringsgrenar. Däremot noteras för flera grenar av industrien mindre stark minskning än den genomsnittliga. Inom flertalet yrken hade understödslinjen den 31 oktober 1934 endast helt obetydlig omfattning. Så var exempelvis förhållandet med de båda stora yrkesgrupperna gruvdrift och malmförädling samt jord-, sten- och glasindustri. Inom visa mindre yrkesgrupper spelade dock alltså kontantunderstödsverk-

Tab. 42. Dagunderstöddas (inbegripet arbetslever) fördelning på olika yrkesgrupper.
31/3 och 31/10 1934.

Y r k e s g r u p p	Antal		I % av hela antalet dagunderstödda		I % av hela antalet hjälp-sökande inom yrkesgruppen	
	31/3	31/10 (prel.)	31/3	31/10 (prel.)	31/3	31/10 (prel.)
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>						
1) Hemmansägare	10	—	0.0	—	3.9	—
2) Arrendatorer	10	—	0.0	—	6.6	—
3) Kronotorpare	4	—	0.0	—	4.3	—
4) Mindre jordbrukare, andra än ovan nämnda .	556	4	1.0	0.0	26.0	0.3
5) Hemmasöner	102	17	0.2	0.2	7.8	2.1
6) Egentliga jordbruksarbetare	1,270	150	2.2	1.6	12.5	3.1
7) „ skogsarbetare	1,424	72	2.5	0.8	13.9	1.0
<i>Industri och hantverk:</i>						
Gruvdrift och malmförädling (inbegr. järnbruk) . .	3,009	226	5.2	2.5	43.2	5.6
Jord-, sten- och glasindustri	4,636	478	8.0	5.2	34.8	5.8
Metall- o. maskinind. (inbegr. mek. verkstäder) . .	6,665	1,350	11.5	14.7	58.7	30.4
Trävaruindustri	6,614	829	11.4	9.0	51.1	12.5
Byggnadsverksamhet	5,216	609	9.0	6.6	36.9	13.1
Läder-, hår-, gummivaruindustri	409	34	0.7	0.4	47.9	10.5
Textilindustri	290	67	0.5	0.7	44.0	18.6
Beklädnadsindustri	839	183	1.4	2.0	54.3	30.0
Närings- och njutningsmedelsindustri	1,099	256	1.9	2.8	50.6	23.0
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	258	45	0.4	0.5	36.3	8.9
Trämasse- och pappersindustri	1,332	166	2.3	1.8	54.3	14.4
Grafisk industri	298	100	0.5	1.1	70.0	44.4
Industri och hantverk, ej särskilt specif.	1,655	318	2.9	3.5	45.4	22.4
<i>Sjöfart och fiske</i>	2,046	288	3.5	3.1	52.9	19.6
<i>Handel och samfärdsel m. m.:</i>						
Kontors-, bank- o. försäkringspersonal	822	293	1.4	3.2	59.3	36.6
Butiks- och magasinspersonal	2,467	739	4.2	8.1	67.6	42.1
Hotell-, kafé o. restaurangrörelse	790	217	1.4	2.4	68.8	41.8
Landtransport	3,720	943	6.4	10.3	58.7	31.1
Allmän litterär verksamhet	254	97	0.4	1.1	64.0	46.9
Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	65	20	0.1	0.2	25.4	16.9
<i>Husligt arbete</i>	38	5	0.1	0.1	9.9	3.9
<i>Arbete ej hänförligt till annan grupp (inbegripet grov- o. div.arb., ej hänf. till visst yrke) .</i>	12,111	1,658	20.9	18.1	25.8	6.0
Summa	58,009	9,164	100.0	100.0	36.3	11.0

samheten viss roll, exempelvis inom grafisk industri, där 44.4 % av de hjälp-sökande beretts hjälp i form av kontantunderstöd; totalantalet genom understöd hjälpta uppgick dock blott till 100 arbetslösa. Såsom anmärkningsvärt torde få noteras, att inom metall- och maskinindustrien ännu 30.4 % erhållit hjälp i denna form. Detta torde sammanhånga med att en stor del av de inom denna yrkesgrupp redovisade tillhöra Stockholm och Göteborg och att kontantunderstödsverksamheten inom dessa städer alltjämt har en förhållandevis stor omfattning. Härjämte må erinras om att ett icke ringa antal av de

sålunda understödda utgöras av kursdeltagare. För yrkesgruppen handel och samfärdsl noterades alltså höga siffror för kontantunderstödsverksamheten.

Den ovan (sid. 18) omnämnda nedgången i arbetslösheten bland kvinnorna har medfört, att kontantunderstödsverksamheten praktiskt taget helt kunnat avvecklas för dessa. Vad Stockholm beträffar, må förtjäna meddelas, att kommissionen icke medgivit kontantunderstöd till kvinnor från och med den 16 juli 1934. Hela antalet understödda kvinnor utgjorde vid utgången av oktober månad 26.

Dagunderstöd har företrädesvis lämnats i kontant form, men författningens bestämmelser, varigenom meddelandet av hjälp in natura medgives, ha under året tillämpats i ett icke obetydligt antal kommuner.

Den omfattning, i vilken kommunerna begagnat sig av författningens bestämmelser om arbetsplikt, belyses av tab. 43.

Tab. 43. Antal arbetspliktstillämpande kommuner. Januari—oktober 1934.

Månad	Kommuner med kontantunderstödsverksamhet med statsbidrag	Kommuner tillämpande arbetsplikt		
		Städer	Landsbygd	Summa
Januari	350	35	113	148
Februari	284	24	73	97
Mars	286	30	73	103
April	206	26	54	80
Maj	128	23	38	61
Juni	82	17	34	51
Juli	47	9	19	28
Augusti	36	9	15	24
September	19	3	8	11
Oktober (prel.)	30	8	7	15

Under år 1934 ha följande kommuner, nämligen Stockholm, Norrköping, Kalmar, Oskarshamn, Västervik, Karlskrona, Sölvesborg, Hälsingborg, Landskrona, Malmö, Halmstad, Göteborg, Lysekil, Gävle, Söderhamn och Härnösand, medgivits rätt att lämna dagunderstöd till arbetslösa sjömän utan hemortsrätt i vederbörande kommun. För denna understödsverksamhet har kommunen åtnjutit ett statsbidrag om 75 %, där ej högre procenttal av Kungl. Maj:t medgivits. I flera av här nämnda kommuner har kursverksamhet för sjömän anordnats såväl med som utan statsbidrag av till kommissionens förfogande ställda medel.

Statsbidrag till kontantunderstödsverksamhet utgår, då särskilda skäl ej föranleda till annat, med 50 % av det utbetalade dagunderstödsbeloppet. Med hänsyn emellertid till omfattande arbetslöshet och hårt skattetryck ha kommuner under innevarande år i likhet med tidigare och efter samma grunder som i fråga om statskommunala reservarbeten, tillerkänts s. k. förhöjt statsbidrag. Omfattningen härav framgår av tab. 44.

Tab. 44. Omfattningen av medgivet förhöjt statsbidrag till dagunderstöd. Antal kommuner.

Period	55 %			60 %			65 %			70 %			75 %		
	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a
1931	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	10	11
1932	—	—	—	1	5	6	—	6	6	—	2	2	4	23	27
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1933	4	6	10	2	18	20	—	12	12	—	10	10	3	27	30
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1933	1	9	10	3	10	13	—	13	13	—	13	13	4	22	26
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1934	3	10	13	7	12	19	—	11	11	—	9	9	1	16	17
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1934 ¹	5	1	6	—	3	3	—	2	2	—	2	2	1	1	2

Period	80 %			85 %			90 %			95 %			Summa summarum		
	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a	stä- der	lands- bygd	s:a
1931	—	7	7	—	—	—	2	17	19	—	1	1	3	37	40
1932	—	6	6	1	2	3	2	41	43	—	1	1	8	86	94
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1933	—	17	17	1	9	10	2	51	53	—	1	1	12	151	163
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1933	—	15	15	1	12	13	1	27	28	—	31	31	10	152	162
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1934	2	11	13	2	13	15	1	18	19	—	45	45	16	145	161
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1934 ¹	—	5	5	2	3	5	3	2	5	—	20	20	11	89	50

Under första hälften av innevarande år åtnjöt 183 kommuner ett statsbidrag, motsvarande 50 % av utbetalat dagunderstöd. Beträffande 161 kommuner hade medgivits statsbidrag till högre procentsats, därav 45 kommuner med 95 %. Under innevarande halvår har antalet kommuner med ett till 95 % förhöjt statsbidrag gått tillbaka främst till följd av att det varit möjligt att helt avveckla understödsverksamheten i ett stort antal kommuner. Det må emellertid förtjäna påpekas, att av de 39 landskommuner, som medgivits förhöjt statsbidrag till kontantunderstödsverksamhet under tiden ¹/₇—³¹/₁₂ 1934, icke mindre än 20 åtnjöt ett statsbidrag om 95 %. Medgivandet av så högt statsbidrag som 95 % av utbetalade understödsbelopp var en åtgärd, som närmast tillgreps, då arbetslösheten kraftigt ökade och den ekonomiska bördan av arbetslöshetshjälpen för de mera skattetyngda kommunerna eljest skulle ha blivit synnerligen svår. Emellertid har numera kontantunderstödsverksamheten, såsom tidigare påpekats, kunnat avsevärt begränsas. Arbetslöshetens nedgång har vidare ökat möjligheten för kommunerna att bära en större del av kostnaden för arbetslöshetens bekämpande, något som redan möjliggjort och enligt kommissionens uppfattning även kan möjliggöra en ytterligare begränsning av statsbidraget till kontantunderstödsverksamhet; det är nämligen naturligt, att påtagliga olägenheter måste vara förenade med så högt statsbidrag som 95 % till förevarande hjälpform. Kommissionen vill i detta sammanhang erinra om vad densamma i underdånig skrivelse den 26 oktober

¹ Avser läget enligt Kungl. Maj:ts och arbetslöshetskommissionens beslut t. o. m. den ³¹/₁₀ 1934.

1934 i anledning av erhållet utredningsuppdrag anført i fråga om kontrollen över hjälpverksamheten för arbetslösa i kommuner med särskilt högt statsbidrag. Antalet kommuner med statsbidrag om 50 % utgjorde under samma tidsperiod 20, varav 18 städer.

Dagunderstöden per dag och arbetslös ha i genomsnitt under året för hela landet uppgått till kr. 2:29, varav kr. 1:45 i statsbidrag. Detta uppgår sålunda i genomsnitt till 63.2 % av dagunderstödet.

b. Hyreshjälpverksamhet.

Omfattningen av den under året bedrivna hyreshjälpverksamheten belyses av efterföljande tabell.

Tab. 45. Antal kommuner med rätt att utdela hyreshjälp. År 1934.

	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Städer	44	40	19	10
Landsbygd	35	37	16	6
Summa	79	77	35	16

Jämväl vad denna hjälpform beträffar, har det för kommissionen varit möjligt att genomföra successiva begränsningar, så att hyreshjälpverksamhet den 31 oktober 1934 endast förekom i 16 kommuner mot 79 under första kvartalet innevarande år. Efter sistnämnda dag har dock kommissionen efter därom gjord ansökning medgivit hyreshjälp för fjärde kvartalet 1934 i ytterligare några kommuner.

c. Kommunal understödsverksamhet.

Den med enbart kommunala medel bedrivna kontantunderstödsverksamheten hade år 1933 en förhållandevis stor omfattning. Det kan sålunda för tjäna noteras, att under detta år i genomsnitt $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av samtliga understödda beretts hjälp uteslutande med kommunala medel. Denna gren av hjälpverksamheten, som under sommaren 1933 något gått tillbaka, steg åter under vintern 1933—1934, ehuru dock icke till samma stora omfattning som under näst föregående vinter. Till följd av arbetslöshetens nedgång innevarande år ävensom kanske främst till följd av den stora omfattning, i vilken det varit möjligt för kommissionen att meddela hjälp åt de arbetslösa, har denna hjälpform sedermera successivt minskat. Medan i januari månad innevarande år omkring 13,000 arbetslösa beretts hjälp genom understöd av kommunala medel, hade ifrågavarande antal vid utgången av oktober minskat till omkring 2,600. Den starka tillbakagång, som denna hjälpform undergått, torde jämväl kunna sägas återspegla, att den av kommissionen under senare tid successivt genomförda begränsningen av hjälpverksamheten icke varit för stark, då eljest de kommunala understöden i första hand skulle ha visat tecken till stegring. Närmare uppgifter rörande den kommunala understödsverksamhetens omfattning återfinnas i tabell 46.

d. Understödslinjens omfattning.

Efterföljande tabell meddelar en sammanställning av vissa uppgifter beträffande understödslinjen för tiden 1931—oktober 1934.

Tab. 46. Understödslinjens omfattning (kursdeltagare inbegripna). Åren 1931—1934.

M å n a d	Antal understödstagare							
	med statsbidrag				med enbart kommunala medel			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
Januari	1,383	16,740	43,110	60,604	4,498	7,292	20,213	13,087
Februari	2,807	21,481	52,909	58,254	3,849	8,063	21,385	13,011
Mars	3,422	25,093	58,135	57,430	4,037	7,047	19,381	9,745
April	4,093	26,452	56,791	45,041	2,924	5,163	15,622	8,006
Maj	4,006	23,476	44,701	31,605	1,851	4,948	12,722	5,186
Juni	2,772	15,640	37,271	20,846	1,394	5,064	10,165	3,699
Juli	2,646	15,819	39,105	13,699	1,348	4,510	9,493	2,890
Augusti	3,239	16,811	37,490	9,710	1,365	4,799	9,819	2,633
September	3,887	17,192	40,841	7,585	1,477	5,159	9,445	2,600
Oktober	3,501	22,275	47,198	8,175	2,540	5,897	8,746	2,618
November	6,083	28,269	50,842	—	3,852	7,688	11,012	—
December	11,869	35,475	57,001	—	6,045	10,238	14,079	—

M å n a d	Summa understödstagare				Procent av hela antalet rapporterade arbetslösa			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
Januari	5,881	24,032	63,323	73,691	14.6	23.2	33.5	43.0
Februari	6,656	29,544	74,294	71,265	16.0	27.4	40.8	42.8
Mars	7,459	32,050	77,516	67,175	17.8	29.2	41.5	41.9
April	7,017	31,615	72,413	53,047	17.8	28.4	41.0	36.4
Maj	5,857	28,424	57,423	36,791	17.0	27.3	36.7	31.6
Juni	4,166	20,704	47,436	24,545	13.4	21.3	32.6	24.6
Juli	3,994	20,329	48,598	16,589	13.1	21.5	35.0	19.2
Augusti	4,604	21,640	47,309	12,343	12.9	21.7	32.8	14.9
September	5,364	22,351	50,286	10,185	13.3	21.0	33.2	12.9
Oktober	6,041	28,172	55,944	10,793	10.6	22.8	33.9	12.7
November	9,935	35,957	61,854	—	12.9	24.5	36.2	—
December	17,914	45,713	71,080	—	20.1	28.4	41.6	—

Kommissionen vill i detta sammanhang erinra om den stegring, som under innevarande år arbetslinjen undergått, i det att genom densamma beredes hjälp åt omkring hälften av samtliga hjälpsökande. Det framgår av ovanstående tabell, att kontantunderstödsverksamheten undergått en motsvarande minskning. Från att i januari innevarande år 43.0 % av samtliga hjälpsökande bereddes hjälp antingen i form av dagunderstöd eller kommunala understöd, hade motsvarande procentsats för oktober sjunkit till 12.7.

3. Särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten.

Genom brev den 30 juni 1933 ställde Kungl. Maj:t till kommissionens förfogande medel att användas till utgivande av statsbidrag till utbildningskurser för unga arbetslösa ävensom till försöksverksamhet avseende frivillig arbetstjänst och friluftskurser för manlig ungdom. Vid användandet av ifrågavarande belopp skulle kommissionen jämlikt nyssnämnda brev beakta dels vad i fråga om berörda särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten uttalats i det vid 1933 års riksdag tillsatta särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 17, dels vad som anförts i en promemoria, fogad till kommissionens den 29 juni 1933 dagtecknade underdåniga skrivelse. Sedermera har Kungl. Maj:t i brev den 30 juni 1934 anbefallt kommissionen att i anledning av ungdomsarbetslösheten vidtaga erforderliga åtgärder i enlighet med vad som anförts i Kungl. Maj:ts proposition nr 265/1934 under iakttagande tillika av vad i riksdagens skrivelse nr 420/1934 anförts ävensom av vissa andra av Kungl. Maj:t i brevet meddelade bestämmelser, avseende arbetspremier, olycksfall i arbete m. m.

Den starka nedgången av arbetslösheten under sommaren och hösten 1934, särskilt vad beträffar åldrarna 16—21 år, har medfört, att vissa av de anbefallda åtgärderna endast i begränsad omfattning kommit till utförande. Den under oktober månad 1934 åter stigande ungdomsarbetslösheten synes emellertid påkalla viss ökning av ungdomshjälpens omfattning.

Frågan om åtgärder för realiserande av statsmakternas beslut angående arbetslös ungdoms sysselsättande i jordbruk är under utredning i samarbete med lantbruksstyrelsen.

a. Kursverksamhet.

Åtgärderna för kursverksamheten ha under året bedrivits efter samma principer som under föregående år. Elever ha härvid i flera kommuner beretts tillfälle att efter genomgång av elementära kurser deltaga i mera krävande och djupgående kurser. Så har särskilt varit fallet beträffande vissa mekaniska kurser.

Från och med den 1 juli 1934 kan statsbidrag — förutom, liksom tidigare, med belopp, motsvarande löner till kursledare och lärare samt till dagunderstöd till kurselever — även utgå med högst 50 % av kostnaderna för undervisningsmateriel. Härigenom ha kommunernas möjlighet ökat att anordna sådana praktiskt betonade kurser, vilka kräva materiel i större utsträckning.

Under budgetåret 1933/1934 utgick till lärar- och kursledararvoden ett belopp av kronor 600,305. Under den hittills förflutna delen av budgetåret 1934/1935 har kursverksamheten haft en i förhållande till motsvarande tid föregående budgetår något minskad omfattning. Under det att under tiden 1 juli—15 november 1933 till lärar- och kursledararvoden beviljades 180,845

kronor, har under motsvarande tid 1934 beviljats 154,199 kronor; dessutom har till undervisningsmateriel beviljats 18,060 kronor. Anledning till denna minskning torde i första hand vara, att de kommunala myndigheterna, med hänsyn till den under sommaren starkt minskade arbetslösheten, velat avvakta vinterns inträde för bedömande av de åtgärder, som böra vidtagas. Under den senaste månaden har ock antalet kommuner, som söka statsbidrag till kursverksamhet, ökats.

Kursverksamheten, vilken brukar ha sin största omfattning under de senare vintermånaderna, omfattade den 31 oktober 1934 61 kurser med 1,099 elever från 6 städer och 2 landskommuner. Kursernas längd har varierat mellan 4 veckor och 4 månader.

b. Frivillig arbetstjänst.

Arbetsläger anordnas såväl i kommissionens egen regi (statliga) som i kommunens regi (statskommunala). Under budgetåret 1933/1934 visade det sig, att kommunerna i förhållandevis ringa utsträckning tagit initiativ till anordnande av frivillig arbetstjänst. Det största antalet deltagare i frivillig arbetstjänst utgjordes sålunda av arbetselever i statliga arbetsläger. Under den hittills förflutna tiden av budgetåret 1934/1935 ha motsvarande förhållanden rått.

Arbets elevernas förmåner voro under budgetåret 1933/1934 följande. Där-
est eleverna bodde i sina hem, utgick dagunderstöd helt eller delvis kontant. Därest de ej kunde bo i sina hem, kunde de tilldelas kost, logi och en fickpenning av 50 öre per veckodag samt, därest den frivilliga arbetstjänsten fullgjordes på annan plats än hemorten, fria resor till och från förläggningen vid början och slutet av lägervistelsen. Samtliga arbetselever erhö-
llo dessutom fria arbetskläder. Genom brev den 30 juni 1934 har dessutom Kungl. Maj:t förordnat, att till elever vid arbetsläger böra utgå arbetspremier med iakttagande dock, att det högsta belopp, varmed arbetspremierna till dylik elev må utgå, skall utgöra 50 öre per dag.

Statsbidrag till statskommunala arbetsläger utgår innevarande budgetår enligt för kommunen fördelaktigare villkor än under budgetåret 1933/1934.

Det ligger i sakens natur, att den frivilliga arbetstjänsten är lättast att anordna under sommaren. Genom utomhusarbetenas komplettering med undervisning i olika yrkesbetonade undervisningsämnen kan arbetstjänsten emellertid i stor utsträckning anordnas även vintertid. Flera arbetsläger ha på så sätt kunnat drivas året runt. Så har särskilt varit fallet med de statliga arbetslägren.

Omfattningen av den frivilliga arbetstjänsten belyses närmare av tab. 47, i vilken vissa uppgifter rörande denna hjälpform sammanställts.

Under november 1934 ha öppnats fyra nya statliga arbetsläger. Vid ett av dessa, Pengsjöby i Västerbottens län, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 13 april 1934 anläggas ett 10-tal småbruk, i huvudsak enligt ett av Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd uppgjort förslag.

Tab. 47. Den frivilliga arbetstjänstens omfattning. Antal läger och arbetselever.

Budgetår	Statskommunala arbetsläger				Statliga arbetsläger.						
	Antal läger	Antal elever	Lägeranordnare		Antal läger anordnade av kommissionen			Antal			
			städer	lands-kommuner	helt i egen regi	i samarbete med skogs-vårdsstyrelser el. hus-hållnings-sällskap	Summa	elev-plat-ser	elever	elev-dagar	vistelse-tid pr elev i medeltal (veckor)
1933/1934	24	870	12	9	14	7	21	925	1 513	93 625	9
1934/1935 t. o. m. den ³¹ / ₁₀ 1934 .	7	.	4	1	21	2	23	960	1 023	93 941	10
pågående ³¹ / ₁₀ 1934	6	130	4	—	15	2	17	890	830	—	.

Arbetsleverna ha varit sysselsatta med praktiskt arbete 4—6 timmar pr dag, med undervisning 1—2 timmar pr dag samt med gymnastik och idrott 1—2 timmar pr dag. Undervisningen har huvudsakligen omfattat modersmålet, räkning och medborgarkunskap, motsvarande ungefär fortsättningsskolans kurser i resp. ämnen, sjukvård med förbandslära och livräddning. Dessutom har undervisning meddelats i samband med de praktiska arbetena, såsom i skogsvård, zoologi och botanik, jordbrukslära, betesvård, fiskevård, byggnadslära med ritning, fjäderfäavel, kaninavel, biskötsel och trädgårdsskötsel.

På grund av såväl arbetslevernas olika förkunskaper, förutsättningar och intressen, som även omsättningen av elever i lägren, måste undervisningen i stor utsträckning ske individuellt och i icke alltför stora grupper. På elevernas begäran har ledningspersonalen under elevernas fritid i flera fall anordnat frivilliga kurser och studiecirklar, bl. a. i medborgarkunskap samt även i tyska och engelska språken.

De praktiska arbetena ha vid såväl kommunala som statliga arbetsläger varit av de mest varierande slag. De kunna hänföras till följande huvudgrupper, nämligen:

a) skogsarbeten, b) vägarbeten, c) trädgårdsarbeten, d) reparations- och byggnadsarbeten, e) arbeten i samband med yrkesundervisning samt f) hus-hålls- och övriga förlägningsarbeten. Bland skogsarbeten märkas sådana arbeten som röjningsarbeten, delvis i samband med uppkvistning i ungskogsbestånd, röjning av igenväxta hagmarker för iordningställande av kulturbeten, varvid även stubbrytning förekommit. Dessutom ha utförts en del skogskultiveringsåtgärder, såsom markberedning för självvåterväxt, plantering o. dyl. Till skogsarbeten torde också få hänföras en del smärre dikningsarbeten, vilka dock i ett par fall även berört odlad jord.

Vägarbetena utgöras av enklare sådana i anslutning till förlägningsplatserna samt av vägförbättringar, såsom breddning och rätning av smärre vägar.

¹ Avser nytilkomna elever under tiden ¹/₇—³¹/₁₀ 1934; därjämte ha deltagit elever, vilka börjat deltaga i lägren under budgetåret 1933/1934

Trädgårdsarbetena ha dels utgjort helt nyanläggning av trädgårdar, dels omläggning och utvidgning. Här märkes särskilt ett arbete vid Axvalls folkhögskola av ganska omfattande natur. Trädgårdsarbetena ha även omfattat odling av grönsaker och potatis. I de fall, då ett läger kunnat producera mer än till eget behov, ha andra läger fått tillgodogöra sig detta överskott, då så visat sig ekonomiskt lämpligt.

Reparations- och ombyggnadsarbetena omfatta reparationer inom förläggningarna av olika slag, såsom snickeriarbeten samt målnings- och tapetseringsarbeten, men dessutom byggnader av enklare slag såsom svin- och hönsbushus, redskaps- och vedbodar samt tvättstugor, vilka i en del fall utförts som kombinerade tvätt- och badstugor för badstubad. Vid ett statskommunalt läger har en samlingslokal för bygden uppförts. Till denna grupp av arbeten kan också hänföras uppförandet av lägerhyddor. Vid ett par arbetsläger ha lägerhyddor uppförts, vilka sedan skickats till andra läger, bl. a. till det nystartade jordbrukslägret Pengsjöby i Västerbotten.

De till yrkesundervisningen hörande arbetena ha utgjorts av reparationer av kläder och skodon samt även nytillverkningar för lägreets behov. Snickeriarbeten av olika slag ha utförts, såsom tillverkning av bord, stolar, bänkar, skåp och sängar m. m. Även här har en samverkan mellan lägren ägt rum, i det att läger med tillgång på större utrymmen för hantverksutbildning, tillverkat föremål för andra lägers behov.

Inom förläggningen nödvändiga arbeten omfatta matlagning, tvätt och skurning samt i övrigt alla hushållsgöromål. Till denna grupp torde även få hänföras arbeten i samband med uppfödning av djur för hushållets behov. I en del arbetsläger ha smågrisar inköpts och sedan uppfötts med det rikliga avfallet från köket, till dess lämplig tidpunkt för slakt varit inne.

Försök ha även igångsatts med uppfödning av kaniner. Denna verksamhet drives efter de principer, som numera tillämpas i samband med kaninavel för export, och synes komma att slå väl ut.

c. Ungdomsreservarbeten.

Från och med innevarande budgetår skola försök göras med en ny form av statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet för unga arbetslösa, s. k. ungdomsreservarbeten. Dessa utgöra en för arbetslös ungdom, främst i åldern 16—21 år, avsedd kombination av reservarbete och kursverksamhet, i organisatoriskt avseende i stort sett anordnad enligt principerna för den frivilliga arbetstjänsten.

Hittills har endast ett statligt ungdomsreservarbete igångsatts, nämligen ungdomsarbetsplatsen Nattavara i Gällivare kommun, Norrbottens län. Denna arbetsplats startade den 15 oktober 1934 för 36 man och avser utbildning i skogsarbete, främst avverkningsteknik. Undervisning sker vid denna arbetsplats i direkt anslutning till arbetet. Kommissionen har beslutat att under instundande januari starta ännu en ungdomsarbetsplats med likartade anordningar, varjämte ytterligare ungdomsreservarbeten planeras.

Statskommunal ungdomsreservarbeten ha icke igångsatts.

En sammanfattning av de olika i anledning av ungdomsarbetslösheten vidtagna åtgärderna innevarande år lämnas i tabell 48.

Tab. 48. Den statliga och statsunderstödda ungdomshjälps omfattning år 1934.

Månad	Antal deltagare i kurser med av kommissionen beviljat statsbidrag	Frivillig arbetstjänst			Antal arbetare sysselsatta vid ungdomsreservarbeten	Summa deltagare i kurser, frivillig arbetstjänst och ungdomsreservarbeten
		Arbets-elever i statliga läger	Arbets-elever i statskom. läger	Summa		
Januari	4,091	261	184	445	—	4,536
Februari	5,077	348	212	560	—	5,637
Mars	4,378	303	207	510	—	4,888
April	2,836	512	288	800	—	3,636
Maj	1,900	581	374	955	—	2,855
Juni	1,400	608	219	827	—	2,227
Juli	1,163	754	232	986	—	2,149
Augusti	988	840	207	1,047	—	2,035
September	777	823	170	993	—	1,770
Oktober	1,099	830	130	960	34	2,093

4. Hjälpverksamhetens omfattning.

Efterföljande tab. 49 samt diagram 2, sid. 74 ge en överblick över hjälpverksamhetens olika former och den betydelse var och en av dem äger.

Det framgår, att under åren 1931—1932 hjälpverksamheten i allmänhet omfattat omkring hälften av samtliga hjälpsökande arbetslösa. Redan vid ingången av år 1933 stegrades verksamhetens effektivitet för att under år 1934 utgöra i genomsnitt 70 % av samtliga hjälpsökande arbetslösa. Det framgår vidare av tab. 49, att hjälpverksamheten även under vintermånaderna hade en relativt stor omfattning. Under juli månad noterades en anmärkningsvärt hög procentsiffra, 76.3 %, vilket sammanhänger med den kraftiga nedgången i arbetslösheten denna månad.

Av de ovan å sid. 18 omnämnda icke hemortsberättigade arbetslösa, vilka vid oktober månads utgång uppgingo till 710, hade 468 eller 65.9 % erhållit hjälp.

Till belysande av omfattningen av arbetet å kommissionens centrala kansli må nämnas, att medan antalet ingående skrivelser (vecko- och månadsrapporter ej medräknade) för månaderna januari—oktober 1931 uppgick till omkring 33,000, motsvarande antal för samma tid 1932 hade stegrats till 66,000, för 1933 till 106,000 och slutligen för innevarande år till 142,000.

Den i kommissionens tjänst anställda förvaltningspersonalens storlek (omfattande såväl det centrala kansliet som arbetsplatserna) har stigit från 256 i oktober 1931 till 330 samma tid år 1932, till 845 år 1933 och slutligen till 1,182 år 1934. Av sistnämnda antal voro 952 anställda å arbetsplatserna och arbetslägren och 230 å kommissionens centrala kansli.

Tab. 49. Totalantalet statligt och kommunalt hjälpta arbetslösa. Åren 1931—1934.

	Arbetslinjen					Understödslinjen ¹				Ungdomshjälpen ¹				Summa hjälpta		
Tidpunkt	i statliga reservarbeten gyselsatta	i statliga reservarbeten gyselsatta	i kommunala reservarbeten gyselsatta	i kommunala reservarbeten gyselsatta	Summa	% av hela antalet hjälpökande	dagunderstöddis med statsbidrag	kommunalt understöddis	Summa	% av hela antalet hjälpökande	kursdeltagare	deltagare i frivilligt arbete-förbjud	Summa	% av hela antalet hjälpökande	antal	% av hela antalet hjälpökande
1931																
januari .	4,983	900	5,486	11,369	28.2	1,383	4,498	5,881	14.6	—	—	—	—	—	17,250	42.8
april . .	6,501	1,361	5,060	12,922	32.8	4,093	2,924	7,017	17.8	—	—	—	—	—	19,939	50.6
juli . . .	6,946	785	4,127	11,858	30.8	2,646	1,348	3,994	13.1	—	—	—	—	—	15,852	51.9
oktober .	7,445	1,358	5,459	14,262	24.9	3,501	2,540	6,041	10.6	—	—	—	—	—	20,303	35.5
1932																
januari .	12,099	3,016	11,530	26,645	25.7	16,740	7,292	24,032	23.1	—	—	—	—	—	50,677	48.8
april . .	13,879	4,863	10,381	29,126	26.2	26,452	5,163	31,615	28.4	—	—	—	—	—	60,741	54.6
juli . . .	15,648	5,346	9,692	30,686	32.4	15,819	4,510	20,329	21.5	—	—	—	—	—	51,015	53.9
oktober .	16,055	7,418	10,744	34,217	27.7	22,275	5,897	28,172	22.8	—	—	—	—	—	62,389	50.5
1933																
januari .	16,253	8,483	16,785	41,521	22.0	43,110	20,213	63,323	33.5	—	—	—	—	—	104,844	55.5
april . .	18,504	10,476	13,298	42,278	23.9	56,791	15,622	72,413	41.0	—	—	—	—	—	114,691	64.9
juli . . .	23,707	10,998	12,625	47,330	34.1	39,105	9,493	48,598	35.0	—	—	—	—	—	95,928	69.1
oktober .	20,676	14,564	11,559	46,799	28.4	47,198	8,746	55,944	33.9	—	—	—	—	—	102,743	62.3
1934																
januari .	18,598	13,879	10,546	43,023	25.1	60,604	13,087	73,691	42.9	—	—	—	—	—	116,714	68.0
februari .	20,667	16,199	10,390	47,256	28.4	53,343	13,011	66,354	39.9	5,077	560	5,637	3.4	119,247	71.7	
mars . .	21,826	17,277	8,316	47,419	29.6	53,132	9,745	62,877	39.2	4,378	510	4,888	3.0	115,184	71.8	
april . .	21,935	17,277	6,028	45,240	31.0	42,223	8,006	50,229	34.5	2,836	800	3,636	2.5	99,105	68.0	
maj . . .	23,029	18,165	4,915	46,109	39.7	29,705	5,186	34,891	30.0	1,900	955	2,855	2.4	83,855	72.1	
juni . . .	25,488	18,477	4,500	48,465	48.7	19,446	3,699	23,145	23.2	1,400	827	2,227	2.2	73,837	74.1	
juli . . .	26,756	17,075	4,376	48,207	55.9	12,536	2,890	15,426	17.9	1,209	986	2,195	2.5	65,828	76.3	
augusti .	26,816	16,037	4,048	46,901	56.5	8,723	2,633	11,356	13.7	1,033	1,047	2,080	2.5	60,337	72.7	
september	25,014	14,362	3,871	43,247	54.8	6,808	2,600	9,408	11.9	821	993	1,814	2.3	54,469	69.0	
oktober .	23,639	14,187	3,995	41,821	49.3	7,076	2,618	9,694	11.4	1,164	994	2,158	2.6	53,673	63.3	

5. Besvärnämnden för reservarbetslöner.

Till den 1933 inrättade besvärnämnden för reservarbetslöner hava under tiden 1 januari—31 oktober 1934 inkommit 288 klagomål. Under året ha sammanlagt till prövning upptagits och avgjorts 311 ärenden, varav 80 utgöra från föregående år balanserade oavgjorda ärenden. Av de avgjorda klagomålen hava 261 avsett reservarbetslöner. I 236 fall har besvärnämnden ej företagit ändring i kommissionens överklagade beslut. I 14 fall har nämnden höjt den av kommissionen fastställda reservarbetslönen, medan i 11 fall nämnden meddelat beslut om sänkning. Elva klagomål ha avsett ackordssättningar; samtliga hava lämnats utan åtgärd från nämndens sida. I 39 fall har nämnden funnit anförda klagomål falla utanför nämndens befogenhetsområde.

¹ För tiden före februari 1934 redovisas »Ungdomshjälpen» under »Understödslinjen».² Härav 34 ungdomsreservarbetare.

III. Lönerevisionen per den 1 maj 1934.

Beträffande den ovan (sid. 27) omnämnda lönerevisionen får kommissionen meddela följande uppgifter.

Den tidigare begagnade löneskalan har med 50-öresintervaller gått från 9 kronor till 2:50 kronor, således omfattande 14 löneklasser. Det har av flera skäl befunnits ändamålsenligt att vidtaga en minskning av avståndet mellan de olika löneklasserna till 40 öre. Å skalan ha sålunda nu upptagits 17 löneklasser från 8:80 kronor till 2:40 kronor. Ökade möjligheter ha härigenom vunnits att utan allt för stor avrundning anpassa reservarbetslönen efter olika förekommande lönelägen. Särskilt i de lägre löneklasserna överensstämma beloppen väl med gängse löner på öppna arbetsmarknaden. Där förekomma i stor utsträckning inom jordbruket timlöner på respektive 35, 40 och 44 öre. Då jordbrukets medelarbetstid med obetydliga avvikelser torde vara 9 timmar, kunna dess lönelägen inpassas i löneklasserna 3:20, 3:60 och 4 kronor.

Kommissionen har för att ernå viss systematisk enhetlighet sökt åstadkomma en samgruppering av i huvudsak likartade orter inom samma län eller eljest jämförliga områden. Det torde ligga i sakens natur, att härigenom i vissa fall reservarbetslönen kommit att ligga väl högt, i andra fall något för lågt. En varsam utjämning har emellertid ansetts ändamålsenlig med hänsyn till vikten av att underlätta det naturliga utbytet av arbetskraft olika kommuner emellan. Att genom en strängt differentierad lönesättning med noggrant iakttagande av vissa lokala, ofta tillfälliga lönelägen utbryta vissa kommuner ur det naturliga sammanhanget med andra jämförliga har sålunda ansetts böra undvikas.

Lönesättningen för städerna (och en del industrisamhällen) har huvudsakligen skett med ledning av timlönerna i vissa större för vårt näringsliv utmärkande industrigrenar, speciellt textilindustrin och verkstadsindustrin i södra och mellersta Sverige samt sågverksindustrin i norra Sverige. Med hänsyn till de olika ortsförhållandena variera dessa löner avsevärt, från högst 8 kronor ned till — med frånseende av vissa obetydliga orter — 5:20 kronor.

För landsbygdens vidkommande hava arbetsförhållandena inom jord- och skogsbruket författningsenligt varit av utslagsgivande betydelse. Då arbetskraften här är och måste vara flyttbar i än starkare grad än i städerna för att kunna utnyttja alla förekommande arbetstillfällen, har det, som redan antytts, här ansetts vara av särskild vikt att över så stora områden som möjligt få ensartade löner. Vad beträffar södra och mellersta Sverige, har härvid den gamla häradsindelningen varit en god vägledning, och hava i allmänhet samtliga kommuner i ett härad kunnat åsättas samma reservarbetslön, där icke utpräglade industrikommuner påkallat undantag. I norra Sverige, där skogsbrukets löneemarknad är mest framträdande, har det varit möjligt att för

vidsträckta områden bestämma samma reservarbetslön. Det tillämpade utjämningsförfarandet har emellertid gjort det lämpligt att ur vissa landskommuner utbryta mera tätt bebodda samhällen och giva dem särskilda löner. Detta gäller således en del municipalsamhällen (52 samhällen av sammanlagt 160) samt i några fall samhällen, som uppväxt kring en större industri, s. k. industriområden, även om de icke varit administrativt avskilda.

Landskommunerna i södra och mellersta Sverige ligga till huvudsaklig del inom löneklasserna 4:—, 3: 60 och 3: 20. De mera skogsbruksbetonade kommunerna i norra Svealand och Norrland ligga i klasserna 4:— och 4: 40 (i några fall 4: 80).

Lönesättningen har omfattat 1,488 kommuner. Häri har icke inräknats de municipalsamhällen och industrisamhällen, som utbrutits ur en kommun och för vilka fastställts annan reservarbetslön än den för kommunerna i övrigt gällande. Antalet omprövade löner utgöra 1,216, varför sålunda 272 nu lönesatta orter förut icke berörts av kommissionens lönesättning. Beträffande fördelningen i löneklasser hänvisas till tabell 50.

Tab. 50. Fördelning av de vid lönerevisionen den 1 maj 1934 omprövade reservarbetslönerna efter den fastställda lörens höjd.

Reserv- arbetslön	Städer, köpingar, municipalsamhällen vissa industriområden	Övriga lands- kommuner
8:—	1	—
7: 60	1	—
7: 20	10	2
6: 80	6	—
6: 40	14	1
6:—	25	4
5: 60	29	1
5: 20	56	17
4: 80	27	32
4: 40	18	208
4:—	9	328
3: 60	—	295
3: 20	—	127
2: 80	—	5
	Summa 196	1,020
	1,216	

Förskjutningarna i jämförelse med tidigare gällande löner belysas av tab. 51. Då höjningar och sänkningar med 10 eller 20 öre äro direkt beroende av den nya löneklassindelningen, kunna förändringar av denna storlek jämföras med de fall, då den gamla lönen ansetts böra bibehållas. Man finner sålunda beträffande städer med flera samhällen, att av 196 orter 111 förblivit i praktiskt sett oförändrat löneläge. Av dessa senare hava 24 kunnat givas exakt samma lön som förut, 38 hava justerats uppåt och 49 nedåt. Av landsbygdens 1,020 löner omfattar nyssnämnda grupp 565 orter, varav 224 utan ändring, 163 med justering uppåt och 178 nedåt.

Vissa påfallande starka höjningar för stadsliknande samhällen respektive starka sänkningar för landskommuner hava i allmänhet sin förklaring däri, att, som ovan nämnts, en uppdelning av vissa kommuner ägt rum. Då den

Tab. 51. Resultaten av lönerevisionen $\frac{1}{5}$ 1934. Verkställda löneförändringar.

Antal kommuner.

A. Städer, köpingar och municipalsamhällen samt vissa industriområden.

Reviderad reservarbetslön gällande fr. o. m. 1/5 1934	Reservarbetslön gällande den 30/4 1934											
	9:00	8:00	7:50	7:00	6:50	6:00	5:50	5:00	4:50	4:00	3:50	Summa
8:—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
7:60	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
7:20	—	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10
6:80	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	6
6:40	—	—	—	2	12	—	—	—	—	—	—	14
6:—	—	—	—	1	8	16	—	—	—	—	—	25
5:60	—	—	—	—	—	16	12	1	—	—	—	29
5:20	—	—	—	—	—	1	23	26	5	1	—	56
4:80	—	—	—	—	—	—	2	23	2	—	—	27
4:40	—	—	—	—	—	—	—	2	9	6	1	18
4:—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	9
Summa	1	10	2	8	20	33	37	52	17	15	1	196

B. Övriga landskommuner.

Reviderad reservarbetslön gällande fr. o. m. $\frac{1}{5}$ 1934	Reservarbetslön gällande den $\frac{30}{4}$ 1934												Summa
	8:00	7:50	7:00	6:50	6:00	5:50	5:00	4:50	4:00	3:50	3:00	2:50	
7:20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
6:40	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
6:—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
5:60	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
5:20	—	—	—	—	1	15	1	—	—	—	—	—	17
4:80	—	—	—	—	—	3	27	2	—	—	—	—	32
4:40	—	—	—	—	—	3	45	148	12	—	—	—	208
4:—	—	—	—	—	—	—	17	88	220	3	—	—	328
3:60	—	—	—	—	—	—	—	6	153	125	11	—	295
3:20	—	—	—	—	—	—	—	—	25	65	37	—	127
2:80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	5
Summa	2	—	1	—	6	21	90	244	410	194	51	1	1,020

gamla lönen i dylika fall ofta intagit ett mellanläge, har en kraftig höjning för exempelvis industrisamhället vidtagits, samtidigt som motsvarande sänkning ägt rum för den rena landsbygden. Beträffande en del av de större sänkningarna för landskommuner, på 90 till 110 öre, är förklaringen enahanda.

De förskjutningar, som reservarbetslönerna i samband med lönerevisionen den 1 maj undergått, belysas av efterföljande tabell. Det må här, såsom redan ovan anförts, erinras om, att mindre sänkningar resp. höjningar om 10 å 20 öre uteslutande få betraktas såsom nödvändiga justeringar i samband med löneskalans omarbetning.

Tab. 52. Genomförda minskningar resp. höjningar vid lönerevisionen den 1 maj 1934.
Antal kommuner.

Öre	Städer, köpingar, municipal-samhällen		Övriga landskommuner	
	Höjning	Sänkning	Höjning	Sänkning
0		24		224
10	12	21	125	148
20	26	28	38	30
30	2	24	3	80
40	6	17	12	154
50	—	9	3	88
60	1	4	11	46
70	5	3	—	4
80	—	10	—	28
90	1	—	—	6
100	—	2	—	17
110	—	—	—	3
120	1	—	—	—
Kommuner med ändrade löner	54	118	192	604
Kommuner med oförändrade löner		24		224
	1,216			

De i tabell 52 återgivna justeringarna av lönerna avse uteslutande resultaten av den av kommissionen per den 1 maj 1934 verkställda omprövningen. I fråga om sedermera av besvärsnämnden vidtagna ändringar hänvisas till sid. 53.

Till följd av att hjälpverksamhet sedan den 1 maj innevarande år igångsatts i ett icke obetydligt antal kommuner, som tidigare saknat fastställd reservarbetslön, har sedan tiden för lönerevisionen ett flertal kommuner nyprövats i här förevarande hänseende. I tab. 53 redovisas de den 31 oktober 1934 gällande reservarbetslönerna.

Tab 53. Den 31 oktober 1934 gällande reservarbetslönerna.

Reservarbets-lön kr.	Städer, köpingar, municipal-samhällen	Övriga landskommuner
8:—	1	—
7:60	1	—
7:20	14	2
6:80	8	—
6:40	16	1
6:—	36	6
5:60	25	3
5:20	61	23
4:80	32	43
4:40	54	214
4:—	39	402
3:60	22	425
3:20	5	191
2:80	—	7
	Summa 314	1,317
	1,631	

Kommissionen övergår härefter till att beröra förslag till vissa förändringar i gällande bestämmelser, som enligt kommissionens uppfattning böra genomföras m. m.

IV. Förslag till författningsändringar m. m.

1. Den statskommunala reservarbetslinjen.

Särskilda utskottet vid 1933 års riksdag uttalade, att de statskommunala reservarbetena finge anses vara en synnerligen lämplig form för beredande av hjälp åt arbetslösa. Jämförda med de statliga reservarbetena innebure de statskommunala enligt utskottets mening bland annat den fördelen, att arbetarna i större utsträckning kunde förbliva i sina hemorter och därigenom lättare uppehålla förbindelsen med den normala arbetsmarknaden. Härtill komme, att statens kostnader nedbringades, samtidigt som det kommunala intresset stegrades för arbetenas övervakning och rationella ledning.

För åstadkommande av en utvidgning av den statskommunala reservarbetslinjen föreslog särskilda utskottet, 1) att statsbidrag till utförande såsom statskommunala reservarbeten av allmänna vägar skulle kunna utgå efter motsvarande grunder, som äro gällande för vanliga vägarbeten å den öppna arbetsmarknaden och att statskommunala reservarbeten skulle kunna komma till utförande — förutom såsom tidigare i kommunernas regi — jämväl genom vägstyrelser, 2) att statsbidragen till de statskommunala reservarbetena skulle utgå efter förmånligare grunder än dittills. Statsbidrag skulle sålunda jämväl böra kunna erhållas för materialkostnader. — Särskilda utskottets förslag vann sedermera statsmakternas godkännande.

De sålunda vidtagna förändringarna beträffande den statskommunala reservarbetslinjen torde ha möjliggjort en snabbare ökning av arbetslinjens omfattning än som eljest sannolikt skulle ha kunnat genomföras.

En påtaglig fördel med de statskommunala reservarbetena är, att kommunerna beredas möjligheter att i hemorten åt familjeförsörjarna meddela hjälp i form av arbete. Man kan härigenom i viss omfattning undvika att skilja mannen från hans familj. Sysselsättande av familjeförsörjare i statskommunala reservarbeten i hemorten innebär jämväl ur kommunernas synpunkt den fördelen, att desamma i regel icke behöva utbetala särskilda ortstillägg.

Genom att de arbetslösa beredas arbete i hemorten komma de kostnader, som nedläggas på dylika arbeten, den egna kommunen till godo. Genom att kommunen vidare själv handhaver ledningen av arbetet och detta är beläget i hemorten, möjliggöres lättare omplacering av de arbetslösa, varvid den meddelade hjälpen i de enskilda fallen smidigare kan avpassas med hänsyn till det föreliggande hjälpbehovet.

Den statskommunala reservarbetslinjen är sålunda ur vissa synpunkter en ändamålsenlig hjälpform. Kommissionen har emellertid vid flera tillfällen haft anledning konstatera den statskommunala arbetslinjens begränsade ändamålsenlighet, ävensom vissa påtagliga nackdelar, vilka äro förenade med densamma och vilka särskilt göra sig gällande, då den statskommunala reservarbetslinjen gives en, i förhållande till andra hjälpformer, allt för stor omfattning.

Ehuru enligt nu gällande grunder för utväljande av arbetsobjekt för reservarbeten intet arbete skall, med vissa särskilda begränsningar, principiellt vara uteslutet, ligger det dock i sakens natur, att såsom reservarbeten icke direkt böra utväljas sådana arbeten, som eljest skulle kommit till omedelbart utförande på den öppna arbetsmarknaden. Någon ökning av arbetstillfällena skulle då icke komma till stånd. Kommissionen vill erinra om att, enligt vad i särskilda utskottets utlåtande nr 17/1933 anförts, jämväl beträffande de i Kungl. Maj:ts proposition nr 211/1933 avsedda beredskapsarbetena synes hava förutsatts, att arbetsföretagen icke i annan ordning skulle komma till utförande. Särskilda utskottet uttalade, att, såvitt utskottet kunnat finna, det icke förelåg någon konstitutiv skillnad på denna punkt mellan beredskapsarbetena och reservarbetena; avvägningen måste i båda fallen bli en lämplighetsfråga. När det gällt utväljande av arbetsobjekt för de statliga reservarbetena, har kommissionen i överensstämmelse med nyssnämnda uttalande sökt undvika sådana arbetsföretag, som vore avsedda att utföras å öppna arbetsmarknaden. Det ligger i sakens natur, att större möjligheter att verkställa ett ur dessa synpunkter lämpligt urval föreligger för kommissionen än för de enskilda kommunerna, vilka såsom regel blott hava ett ringa antal arbetsobjekt att välja på. Det är jämväl naturligt, att, när en kommun skall utvälja ett arbetsobjekt till reservarbete och kommunen i samband härmed ikläder sig betydande utgifter, kommunen gärna söker utvälja sådana arbetsföretag, vilka för kommunen äro särskilt aktuella. Kommissionen har vid flera tillfällen kunnat konstatera en benägenhet från kommunernas sida att såsom statskommunala reservarbeten vilja igångsätta arbetsföretag, vilka med sannolikhet inom en nära framtid skulle kommit till utförande å den öppna marknaden. Med den statskommunala reservarbetslinjen är sålunda förenad en viss tendens till överförande av arbetsobjekt från den öppna marknaden till reservarbetena.

Jämsides med denna tendens har kommissionen jämväl haft anledning konstatera, att kommuner med hänsyn till de förmånliga statsbidragsbestämmelserna ofta frestats att igångsätta arbeten av en i förhållande till deras finansiella resurser anmärkningsvärd storleksordning; stundom har anledning funnits antaga, att det mindre varit omvårdnaden om de arbetslösa än en strävan efter statsbidrag till ett arbete, som föranlett igångsättande av ett dylikt arbete. Enär möjligheterna att erhålla ett arbete beviljat såsom statskommunalt reservarbete äro beroende på antalet hjälpsökande, gör sig vidare stundom gällande ett intresse att hålla arbetslöshetens omfattning i kommunerna uppe.

Det ligger i sakens natur, att hjälpåtgärderna vid arbetslöshet smidigt måste kunna avpassas med hänsyn till förändringarna i arbetslösheten. Under tider, då arbetslösheten är i nedgående, måste sålunda arbetena förhållandevis snabbt kunna minskas, därest hjälpbehovet går tillbaka. Av särskild betydelse är, att en dylik smidig anpassning av hjälpåtgärderna är möjlig beträffande sådana arbeten, som startas uteslutande för de arbetslösa inom viss kommun. Ehuru arbetslösheten i hela landet endast mera lång-

samt undergår förändringar, kan dock ofta för de enskilda kommunerna synnerligen hastiga variationer i arbetslöshetens omfattning noteras. Återupptagandet av ett enda nedlagt industriföretag kan understundom för en kommun innebära, att arbetslösheten helt eller till stor del försvinner. De statskommunala reservarbetena erbjuda emellertid för dylika smärre kommuner icke erforderligt stor anpassningsförmåga. Då arbetslösheten i en kommun går tillbaka, och arbetsstyrkan vid ett statskommunalt reservarbete med hänsyn härtill måste minskas, kommer arbetet ofta icke att kunna bedrivas på ett tekniskt och ekonomiskt riktigt sätt, vilket medför fördyring av arbetet. Om ett statskommunalt reservarbete måste nedläggas, innan detta färdigställts, står kommunen vidare inför problemet att på egen hand å öppna marknaden färdigställa detsamma.

För kommunerna föreligga ofta svårigheter att för sina statskommunala reservarbeten anskaffa tillräckligt kompetent ledningspersonal. Särskilt gäller detta inom smärre kommuner, som sakna ordinarie arbetsledningspersonal; är arbetet nämligen icke av den omfattning, att det motiverar anställandet av särskild arbetsledare, blir ledningsarbetet endast ett extraarbete för en på annat håll sysselsatt arbetsledare. För att kunna bära kostnaden för särskilt anställd arbetsledning måste nämligen arbetet ha en viss storleksordning. Vid flera tillfällen har kommissionen vidare haft anledning konstatera svårigheter att från kommunerna erhålla utarbetade och fullgoda förslag. En kommun vill nämligen av ekonomiska skäl icke bekosta utarbetandet av mera detaljerade förslag, förrän visshet vunnits, att tillstånd erhålles för arbetets utförande såsom statskommunalt reservarbete. Sedan arbetet blivit beviljat, anser man sig ofta med hänsyn till angelägenheten att bereda de arbetslösa arbete icke böra fördröja arbetets igångsättande med ytterligare undersökningar. Vid den granskning av inkomna förslag, som verkställas inom kommissionen, måste det vidare naturligen vara synnerligen svårt att utan särskild undersökning på platsen — något som enligt sakens natur icke annat än i undantagsfall är möjligt verkställa — bedöma de upprättade kostnadsförslagen och deras tillförlitlighet.

Den begränsade ram, inom vilken kommunerna i allmänhet ha att utvälja arbetsobjekt för sina statskommunala reservarbeten, medför, att dessa såsom regel erbjuda mindre lämpliga vinterarbeten än de statliga. Detta avspeglar sig jämväl i de förhållandevis starka variationerna i antalet sysselsatta reservarbetare vid de statskommunala reservarbetena. Dessa variationer äro nämligen i relation till arbetsstyrkans storlek väsentligt större än vid de statliga reservarbetena. Den statskommunala reservarbetslinjen medför sålunda ofta, att man vintertid i större utsträckning, än eljest skulle vara erforderligt, måste tillgripa kontantunderstödsverksamhet som komplementär hjälpform.

Slutligen vill kommissionen icke underlåta att framhålla, att kommunernas strävan att begränsa sina utgifter för de statskommunala reservarbetena understundom lett till att man endast formellt satt arbetet på ackord men i realiteten låtit arbetarna arbeta efter daglön; med andra ord man har underlåtit att till arbetarna utbetala den del av ackordsförtjänsten, som överskjutit reservarbetslönen; i gengäld har denna understundom betraktats såsom garanterad

daglön. En dylik anordning har givetvis stått i direkt strid mot bestämmelserna om att vid ackordsprissättning sådana åtgärder böra undvikas, som kunna medföra en minskning av arbetsintensiteten. Kommissionen har också med skärpa ingripit, då det kommit till densammas kännedom, att man förfarit på här angivet sätt. Men svårigheter ha här visat sig föreligga att åstadkomma en effektiv kontroll.

1934 års riksdag uttalade i skrivelse nr 433, att riksdagen visserligen ansåg de statskommunala reservarbetena utgöra en lämplig form för beredande av hjälp åt arbetslösa men att stadgandet icke finge givas en sådan tolkning, att hjälpverksamheten på grund därav komme att bedrivas på ett mindre ändamålsenligt sätt. De statskommunala reservarbetena ägde nämligen i jämförelse med de statliga vissa påtagliga, olägenheter. Riksdagen berörde härvid vissa av de förhållanden, som ovan av kommissionen mera utförligt omnämnts. Riksdagen framhöll, att arbetslöshetskommissionen, innan medgivande lämnades till anordnande av statskommunalt reservarbete, hade att beakta de av riksdagen anförda synpunkterna och att i första hand taga hänsyn till att den statliga hjälpverksamheten överhuvud vid varje särskild tidpunkt bedreves på det sätt, som för dess syften vore lämpligast.

Såsom redan tidigare av kommissionen framförts, ha de statskommunala reservarbetena under den senaste krisen varit av betydelse för åstadkommandet av en ökning av reservarbetslinjen. Arbetenas påtagliga nackdelar fordra emellertid, att omfattningen av de statskommunala reservarbetena erhåller en ändamålsenlig avvägning i förhållande till andra hjälpformer. När numera begränsningar av hjälpverksamheten med hänsyn till arbetslöshetens nedgång synas möjliga att vidtaga, bör enligt kommissionens uppfattning en jämförelsevis större begränsning av den statskommunala reservarbetslinjen genomföras. Denna begränsning synes härvid lämpligen böra verkställas på sådant sätt, att sådana arbetsföretag icke medgivas såsom statskommunala reservarbeten, vilka icke besitta de fördelar, som i främsta rummet motivera de statskommunala reservarbetena. Kommissionen syftar härvid närmast på de ovan nämnda i vägstyrelsens och landstings regi anordnade arbetena.

Den största fördelen med de statskommunala reservarbetena är, såsom ovan påpekats, att arbetskraften kan sysselsättas i hemorten. Det var främst med hänsyn härtill, som statsmakterna år 1933 beslutade om en utvidgning av den statskommunala reservarbetslinjen. Emellertid sakna de i vägstyrelsernas och de — i några få fall — i landstingens regi anordnade statskommunala reservarbetena just denna påtagliga fördel, som eljest karakteriserar de statskommunala reservarbetena, framför de statliga. Vägstyrelsernas och landstingens statskommunala reservarbeten äro nämligen ofta belägna på sådant avstånd från arbetarnas hemorter, att arbetarna antingen måste inkvarteras å arbetsplatsen eller ock företaga tidsödande resor, vilka för de hänvisade arbetarna bliva en ekonomisk börda, till vilken visserligen kommunerna stundom kunna lämna bidrag, ehuru skyldighet härtill icke föreligger. Härtill kommer, att kommunen understundom blir betungad med utbetalandet av ortstillägg, till vilket statsbidrag icke erhålles. När under nuvarande förhållanden en minsk-

ning av hjälpåtgärderna synes erforderlig, vill kommissionen med hänsyn till ovan anförda hemställa, att sådan ändring vidtages i gällande kungörelse att statskommunala reservarbeten icke längre må utföras i vägstyrelsers och landstings regi. Däremot synas enskilda kommuner alltså böra kunna medgivas rätt att såsom statskommunala reservarbeten utföra allmänna vägar, varvid nu gällande statsbidragsbestämmelser alltså synas böra komma i fråga.

2. Ortstillägg.

Jämlikt 30 § i kungörelsen angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet äger kommun, då familjeförsörjare hänvisats till statligt reservarbete å ort med lägre reservarbetslön än den, som är gällande för hänvisningskommunen, att bestämma att till denne familjeförsörjare särskilt s. k. ortstillägg skall utgå, därest någon, i förhållande till vilken den hänvisade är att anse såsom familjeförsörjare, befinnes vara i behov därav. Sådant ortstillägg får jämlikt bestämmelserna i samma paragraf icke överstiga skillnaden mellan reservarbetslönen för hänvisningskommunen och reservarbetslönen för den plats, där arbetet utföres. Då fråga är om ogift person, som har försörjningsplikt mot barn eller adoptivbarn, må ortstillägget utgå med högst det belopp, som skulle ha utbetalats till barnet vid kontantunderstödsverksamhet i hänvisningskommunen (s. k. begränsat ortstillägg). Ortstillägg utbetalas till den behövande genom kommissionen och återgäldas månadsvis av hänvisningskommunen. För hårt skattetyngd kommun med omfattande arbetslöshet äger kommissionen på ansökan helt eller delvis meddela befrielse från återbetalningsskyldighet.

Jämlikt § 35 i ovannämnda kungörelse må jämväl familjeförsörjare, som hänvisats till statskommunalt reservarbete å ort med lägre reservarbetslön än som gäller för hänvisningskommunen, erhålla ortstillägg efter enahanda grunder, som ovan anförts. Till bestridande av sådant ortstillägg utgår icke statsbidrag.

Bestämmelserna om rätt för kommunerna att till reservarbetares familj utgiva ortstillägg ha tillkommit i syfte att underlätta arbetslösas hänvisning från ort med högre reservarbetslön till ort med lägre. Dessa ortstillägg, som erhöilo sin nuvarande utformning — med undantag för ortstilläggen vid de statskommunala reservarbetena — år 1922, ersatte de tidigare utgående s. k. familjetilläggen.

De nuvarande reservarbetslönerna spänna mellan området lägst kr. 2:80 upp till kr. 8:— per 8 timmars arbetsdag. Endast ett förhållandevis ringa antal kommuner äro belägna i den lägsta löneklassen. Kommissionens reservarbetsplatser äro såsom regel belägna i kommuner med en lön mellan 3:20 och 4:40 kr.; så låg lön som kr. 2:80 förekommer icke å någon statlig reservarbetsplats. Den högsta nu förekommande reservarbetslönen avser Stockholm. Städerna i övrigt ligga i allmänhet mellan kr. 5:20—7:20. Det ligger i sakens natur, att ortstilläggen väsentligen ha sin betydelse för statliga reservarbetare

från städerna. Det maximala ortstillägget utgör för närvarande kr. 4:80 per dag. I allmänhet variera ortstilläggen, vad städerna beträffar, mellan 80 öre och 4 kronor per dag. För landskommunerna äro de såsom regel väsentligt lägre.

Ehuru ortstilläggen i varje särskilt fall enligt bestämmelserna böra avvägas med hänsyn till föreliggande hjälpbehov, synes inom flertalet kommuner den regeln ha utvecklats sig, att kommunerna medgiva ortstillägg uppgående till detsamma maximala storlek, vilket enligt sakens natur måste bli för kommunerna ekonomiskt betungande; inom vissa kommuner avvägas dock ortstilläggen alltid i förhållande till hjälpbehovet. En svaghet i det hittills tillämpade systemet är att ortstilläggen ofta komma att överstiga de belopp, varav vederbörande arbetslös skulle ha kommit i åtnjutande för sig och sin familj, därest han hade av kommunen i stället blivit tillerkänd kontantunderstöd. Ovanligt är sålunda icke, att det utgående ortstillägget överstiger det dagunderstöd, som familjen skulle erhållit, därest mannen blivit hjälpt genom kontantunderstöd. Då statsbidrag till ortstillägg jämlikt kungörelsen blott utgår till av arbetslöshet och skattetryck hårt drabbade kommuner, komma i sådana fall kostnaderna för ortstilläggen att väsentligt överstiga kostnaderna för kontantunderstödsverksamhet. Det synes kommissionen önskvärt, att grunderna rörande ortstilläggen bleve så avvägda, att de skapade ett egetintresse för kommunerna att ersätta kontantunderstöden med hänvisning till statligt reservarbete.

Då kommissionen undersökt möjligheterna för en omläggning av *grunderna för ortstilläggen*, har kommissionen funnit, att följande förslag väsentligen skulle kunna uppfylla dessa krav på ortstilläggens utformning. Ortstilläggen graderas med hänsyn till hjälpbehovet i varje särskilt fall, d. v. s. till storleken av reservarbetarens familj. Ortstilläggen böra icke överstiga storleken av det belopp, som svarar mot dagunderstöd åt hustru och hemmavarande minderåriga barn eller föräldrar (adoptant), varvid dagunderstödsbeloppet till hustrun eller föräldrarna räknas såsom understöd till ensamstående person och understöden för barnen till samma belopp som det vanliga barntillägget. I intet fall skulle dock summan av dessa tillägg (åt hustrun + barn eller föräldrar) kunna överstiga det nu gällande maximibeloppet, d. v. s. skillnaden mellan reservarbetslönen för hänvisningskommunen och arbetsplatsen. Ortstilläggen åt ogifta med försörjningsplikt — vilka redan nu graderas efter liknande principer som de ovan föreslagna — bibehållas oförändrade.

Statsbidrag synes av kommissionen i likhet med för närvarande böra kunna medgivas till ortstillägg. Av betydelse är emellertid, för att uppnå syftet med här förordade förändring, att kommissionen erhåller förhållandevis stor frihet vid bestämmandet av statsbidragsbeloppen. Enligt gällande bestämmelser äger kommissionen att medgiva befrielse från återbetalningsskyldighet i fråga om de nuvarande ortstilläggen endast för hårt skattetyngda kommuner med omfattande arbetslöshet. Kommissionen torde böra erhålla befogenheter att även i andra fall medgiva visst statsbidrag, som därvid lämpligen synes kunna beräknas på samma sätt som till annan hjälpverksamhet inom kommunen. I likhet med för närvarande synes kommissionen själv böra äga

besluta om statsbidragens storlek, varvid jämkningar i nyss angiven norm för statsbidragets beräkning böra kunna av kommissionen medgivast efter i varje särskilt fall verkställd prövning.

Vid bestämmandet av ortstilläggen för arbetare sysselsatta vid statskommunala reservarbeten, synas samma grunder böra tillämpas som vid de statliga reservarbetena. I likhet med vad för närvarande är fallet bör statsbidrag här icke ifrågakomma. Därest kommissionens ovan återgivna förslag rörande viss inskränkning i den statskommunala reservarbetslinjen vinner statsmakternas godkännande, skulle emellertid ortstillägg vid statskommunalt reservarbete endast ifrågakomma i de få fall, då kommun bedriver sådant arbete inom annan kommun.

3. Kommunala reservarbeten.

Ehuru, såsom redan tidigare i annat sammanhang berörts, antalet vid de kommunala reservarbetena sysselsatta, särskilt under innevarande år, gått tillbaka, spela dessa arbeten alltså viss roll såsom ett medel för bekämpande av arbetslösheten. Då arbetslöshet uppkommer i en kommun, plägar kommunens första åtgärd ofta vara att anordna ett kommunalt reservarbete, vid vilket de arbetslösa sysselsättas efter de löner kommunen fastställt. När sedermera arbetslöshetens omfattning inom kommunen stiger och kommunen icke anser sig själv kunna bereda ytterligare hjälp åt sina arbetslösa, vänder sig kommunen ofta till kommissionen med anhållan om tillstånd att såsom statskommunala reservarbeten anordna nya arbetsföretag inom kommunen. Det är därför icke ovanligt, att inom en kommun samtidigt bedrivast statskommunala och kommunala reservarbeten.

I gällande författning rörande den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten för arbetslösa förefinnas inga bestämmelser rörande de kommunala reservarbetena. Kommissionen har emellertid i sin verksamhet vid flera tillfällen kunnat konstatera, att vissa svårigheter förelegat vid bedrivandet jämsides av nyssnämnda båda former av reservarbeten. Enär sålunda i författningen de kommunala reservarbetena icke äro omnämnda och desamma med hänsyn därtill synas ur författningssynpunkt böra betraktas såsom arbeten å den öppna marknaden, har kommunen icke möjlighet att verkställa skiftning mellan de kommunala och statskommunala reservarbetena utan att iakttaga den i författningen angivna karenstiden. Jämväl ha i vissa fall svårigheter uppkommit vid tillämpningen av författningens bestämmelser i fråga om lämpligt arbete. Det kan exempelvis inträffa, att då kommunen vid kommunala reservarbeten tillämpat samma lönebestämmelser som för det statskommunala reservarbetet, till kommunala reservarbetet hänvisade icke antagit detta sistnämnda arbete under förebärande, att lönen vid detsamma icke vore skälig i förhållande till den å arbetsorten förekommande avlöningen för sådant arbete. Då kommissionen emellertid har sig bekant att de s. k. organisationssakkunniga i sitt snart kommande betänkande lära beröra denna hjälpform, har kommissionen icke ansett sig böra närmare ingå på förevarande spörsmål.

V. Hjälpverksamhetens beräknade kostnader under återstoden av innevarande budgetår.

Med ledning av de direktiv för hjälpverksamheten, som meddelats i kungörelsen nr 434/1934, samt av vissa antaganden rörande arbetslöshetens sannolika utveckling har kommissionen sökt beräkna den omfattning, som de olika hjälpåtgärderna kunna tänkas erhålla under återstoden av budgetåret 1934/1935 ävensom kostnaderna härför.

Till bestridandet av kostnaderna för statliga och statskommunala reservarbeten beviljades för budgetåret 1933/1934 ett anslag å 55,000,000 kronor; härjämte beviljade 1934 års riksdag ett tilläggsanslag om 5,000,000 kronor. Av sistnämnda summor återstod vid utgången av budgetåret 1933/1934 ett belopp av 7.7 milj. kronor, från vilken summa emellertid bör dragas i rörelsen bundna tillgångar, beräknade till 5.5 milj. kronor. Till bestridande av kostnaderna för statliga och statskommunala reservarbeten under budgetåret 1934/1935 står sålunda en reservation från föregående år på omkring 2.2 milj. kronor, vartill kommer det belopp om 46,000,000 kronor, som av 1934 års riksdag beviljades för budgetåret 1934/1935. Sammanlagt stod sålunda vid budgetårets ingång till förfogande omkring 48.2 milj. kronor.

Kostnaderna för statliga och statskommunala reservarbeten för månaderna juli—september 1934 ävensom beräknade kostnaderna för tiden november 1934—juni 1935 framgå av tab. 54.

Kommissionen har vid beräkningen av kostnaderna för arbetslinjen för återstående delen av budgetåret utgått från att hjälp i största möjliga utsträckning bör beredas genom arbete. Med stöd av det uttalande, som av riksdagen gjordes i skrivelse nr 433/1934, har kommissionen ansett, att den anpassning av hjälpverksamhetens omfattning, som med hänsyn till arbetslöshetens nedgång kan genomföras, bör ske på sådant sätt, att den statskommunala reservarbetslinjen minskas förhållandevis mera än den statliga.

Kommissionen beräknar såsom synes av tab. 54, att antalet arbetare sysselsätta vid de statliga reservarbetena, i slutet av innevarande budgetår skall uppgå till omkring 20,000. För de närmast följande månaderna avser kommissionen att verkställa successiva nedskärningar av arbetsstyrkan, såvida icke läget å arbetsmarknaden skulle undergå sådan utveckling att arbetsstyrkans numerär synes böra bibehållas å en högre nivå.

Statens kostnader för budgetåret 1934/1935, vad de statliga och statskommunala reservarbetena beträffar, skulle sålunda belöpa sig till omkring 67.4 milj. kronor. Enär till kommissionens förfogande för verksamhetens bedrivande står ett belopp av 48.2 milj. kronor, och till avlöningar åt vägingeniörsassistenter beräknats åtgå ett belopp av 0.1 milj. kronor, skulle sålunda en brist på 19.3 milj. kronor uppkomma. Enär emellertid de beräknade kostnaderna, främst vad de statskommunala reservarbetena beträffar, äro synner-

**Tab. 54. Kostnaderna för statliga och statskommunala reservarbeten.
Juli 1933—juni 1935.**

(Beräknade uppgifter tiden november 1934—juni 1935.)

Månad	A n t a l s y s s e l s a t t a					
	i statliga reservarbeten		i statskommunala reservarbeten		S u m m a	
	1933—34	1934—35	1933—34	1934—35	1933—34	1934—34
juli	24,247	26,756	10,998	17,075	35,245	43,831
augusti	23,928	26,816	11,367	16,037	35,295	42,853
september	23,186	25,014	12,139	14,362	35,325	39,376
oktober	21,857	23,639	14,564	14,187	36,421	37,826
november	18,366	22,000	14,207	14,000	32,573	36,000
december	17,043	19,000	12,241	13,000	29,284	32,000
januari	19,493	17,000	13,879	13,000	33,372	30,000
februari	21,550	18,000	16,199	13,000	37,749	31,000
mars	22,703	18,000	17,277	13,000	39,980	31,000
april	23,089	19,000	17,277	12,000	40,365	31,000
maj	23,396	20,000	18,165	10,000	41,561	30,000
juni	26,021	20,000	18,477	10,000	44,498	30,000

Månad	K o s t n a d e r					
	Statens A. K:s arbetsplatser, förvaltning och revision		Statskommunala reservarbeten		S u m m a	
	1933—34 Kronor	1934—35 Kronor	1933—34 Kronor	1934—35 Kronor	1933—34 Kronor	1934—35 Kronor
juli	4,412,835	5,100,757	228,534	706,549	4,641,369	5,807,306
augusti	4,654,285	5,601,248	970,940	1,178,270	5,625,225	6,779,518
september	4,647,162	5,606,385	325,878	1,285,370	4,973,040	6,891,755
oktober	4,523,578	5,630,023	723,054	1,927,695	5,246,632	7,557,718
november	3,856,606	4,400,000	1,338,510	1,400,000	5,195,116	5,800,000
december	3,316,960	3,800,000	939,037	1,300,000	4,255,997	5,100,000
januari	3,085,721	3,400,000	1,003,716	1,300,000	4,089,437	4,700,000
februari	3,684,124	3,600,000	1,003,428	1,300,000	4,687,552	4,900,000
mars	4,279,027	3,600,000	1,269,162	1,300,000	5,548,189	4,900,000
april	4,103,633	3,800,000	550,950	1,200,000	4,654,583	5,000,000
maj	4,739,445	4,000,000	1,699,495	1,000,000	6,438,940	5,000,000
juni	4,763,642	4,000,000	2,424,667	1,000,000	7,188,309	5,000,000
Summa	50 067 018	52 538 413	12 477 371	14 897 884	62 544 389	67 436 297

ligen osäkra med hänsyn främst till svårigheterna att beräkna under budgetåret utfallande materialbidrag, synes ifrågavarande belopp böra avrundas uppåt till 20,000,000 kronor.

Å det för budgetåret 1933/1934 för arbetslöshetens bekämpande beviljade anslaget förelåg vid utgången av budgetåret en behållning av 2.7 milj. kronor. Härvid ha resterande belopp å i anspråk tagna medel, beviljade till befrämjande av företagsverksamhet (643,000 kronor), frånräknats. Till arbetslöshetens bekämpande har för budgetåret 1934/1935 beviljats ett belopp om 9 milj. kronor. Vid ingången av innevarande budgetår stod alltså ett belopp av 11.7

milj. kronor till förfogande för bestridande av kostnaderna för kontantunderstödsverksamhet m. m.

Med hänsyn till arbetslöshetens nedgång ävensom kommissionens vidgade möjligheter att bereda hjälp genom sysselsättning vid de statliga reservarbetena beräknar kommissionen, att dagunderstöd i väsentligt mindre utsträckning än föregående vinter skall behöva ifrågakomma. De av kommissionen utförda beräkningarna återgivas i efterföljande tabell 55, i vilken jämväl motsvarande uppgifter för budgetåret 1933/1934 äro återgivna.

Tab. 55. Kostnader för dagunderstödsverksamheten. Juli 1933—juni 1935.

(Beräkn. uppgifter för nov. 1934—juni 1935. Dagunderstöd för kursdeltagare ej inräknade för budgetåret 1934/1935).

Månad	Antal dagunderstödda		Kostnader kronor	
	1933—1934	1934—1935	1933—1934	1934—1935
juli	39,105	12,536	1,137,236	865,957
augusti	37,490	8,722	1,929,972	819,490
september	40,841	6,808	1,125,099	455,954
oktober	47,198	7,076	1,183,806	487,439
november	50,842	10,500	2,078,463	784,000
december	57,001	16,000	1,187,313	420,000
januari	60,604	15,000	1,233,653	640,000
februari	58,254	13,000	2,187,428	600,000
mars	57,430	9,000	2,202,412	520,000
april	45,041	2,000	1,839,130	360,000
maj	31,605	—	2,158,518	80,000
juni	20,846	—	2,199,841	—
Summa	—	—	20,462,871	6,032,840

Kostnaderna för innevarande budgetår skulle sålunda uppgå till 6.0 milj. kronor. Till sistnämnda belopp, som uteslutande avser kostnaderna för dagunderstöd, bör emellertid läggas beräknade kostnaden för hyreshjälpverksamhet. Under tredje och fjärde kvartalen 1934 beräknas dessa kostnader komma att uppgå till omkring 450,000. För återstoden av budgetåret anser kommissionen kostnaderna böra beräknas till 550,000 kronor. De utförda beräkningarnas synnerliga osäkerhet synes kommissionen motivera, att totalkostnaderna för kontantunderstödsverksamheten beräknas till ett högre belopp, än som direkt följer av de ovan utförda beräkningarna. Kommissionen har med hänsyn härtill uppskattat kostnaderna för dagunderstöden under budgetåret 1934/1935 till 7.0 milj. kronor. Kostnaderna för hela kontantunderstödsverksamheten skulle sålunda uppgå till 8.0 milj. kronor.

Då vid innevarande budgetårs början ett belopp av något över 11.7 milj. kronor stod till förfogande och då Kungl. Maj:t för andra ändamål disponerat ett belopp av 0.2 milj. kronor skulle, då kostnaderna för kontantunderstödsverksamheten beräknats till 8.0 milj. kronor, uppkomma ett överskott av 3.5 milj. kronor å detta anslag. Härvid har icke tagits hänsyn till de medel, som Kungl. Maj:t under budgetårets återstående del kan komma att taga i anspråk för andra ändamål.

Kostnaderna för ungdomshjälpen, i vilken innefattas kostnader för kursverksamhet, frivillig arbetstjänst och ungdomsreservarbeten, beräknas jämlikt uppgifterna i tabell 56 till 2.9 milj. kronor. I denna summa ingår jämväl kostnaderna för daghjälp åt kursdeltagare. Med hänsyn till svårigheterna att beräkna ungdomsarbetslöshetens sannolika utveckling samt till vissa av Kungl. Maj:t å detta anslag anvisade belopp, synas emellertid kostnaderna för ungdomshjälpen försiktigtvis böra sättas till 3.5 milj. kronor.

Tab. 56. Kostnader för ungdomshjälpen. Juli 1934—juni 1935.

(Beräknade uppgifter november 1934—juni 1935).

Månad	Kursverksamhet		Frivillig arbetstjänst				Ungdomsreserv- arbeten		S u m m a	
			Statliga arbets- läger		Statskom. arbetsläger					
	Antal perso- ner	Kost- nader	Antal perso- ner	Kost- nader	Antal perso- ner	Kost- nader	Antal perso- ner	Kost- nader	Antal perso- ner	Kost- nader
1934										
juli	1,163	30,694	754	63,783	232	—	—	—	2,149	94,477
augusti	988	60,282	840	84,095	207	—	—	—	2,035	144,377
september . . .	777	80,421	823	98,144	170	219	—	—	1,770	178,784
oktober	1,099	4,994	830	111,635	130	12,855	34	4,375	2,093	133,859
november . . .	1,500	82,500	1,000	125,000	160	4,800	35	4,500	2,695	216,800
december . . .	2,000	110,000	1,300	162,500	200	6,000	35	4,500	3,535	283,000
1935										
januari	3,000	165,000	1,600	200,000	200	6,000	200	25,000	5,000	396,000
februari	3,000	165,000	1,600	200,000	200	6,000	200	25,000	5,000	396,000
mars	3,000	165,000	1,600	200,000	200	6,000	200	25,000	5,000	396,000
april	2,000	110,000	1,200	150,000	200	6,000	200	25,000	3,600	291,000
maj	1,000	55,000	1,000	125,000	200	6,000	200	25,000	2,400	211,000
juni	1,000	55,000	800	100,000	200	6,000	200	25,000	2,200	186,000
Summa	—	1,083,891	—	1,620,157	—	59,874	—	163,375	—	2,927,297

Det ligger i sakens natur, att de utförda beräkningarna rörande kostnaderna för ungdomshjälpen måste vara behäftade med synnerligen stor osäkerhet. Kommissionen vill endast erinra om att under sistförflutna oktober månad ungdomsarbetslösheten stigit med 29.2 %. Därest ungdomsarbetslösheten skulle undergå en fortsatt stegring i denna omfattning, vilket dock knappast synes sannolikt, torde kostnaderna komma att överstiga de beräknade. Enligt vad man nu synes kunna antaga skulle emellertid en besparing uppkomma på 2.0 milj. kronor å det anslag å 5.5 milj., som beviljats för budgetåret 1934/1935.

I tab. 57 har meddelats en sammanställning av kostnadsberäkningarna beträffande arbets- och understödslinjen samt ungdomshjälpen för budgetåret 1934/1935.

Den av kommissionen disponerade väglånefondens storlek utgjorde den 1 januari 1934 kronor 2,036,867, varav i utestående lån kronor 1,071,904, samt såsom reservation för beviljade men ej disponerade lån kronor 106,000.

Tab. 57. Sammanställning av beräknade utgifter för arbetslinjen, understödslinjen och ungdomshjälpen. Budgetåret 1934/35.

M å n a d	Antalet hjälpta genom			Hela antalet av staten hjälpta
	statliga och statskommunala reserverbeten	dagunderstöd, ej kurs- deltagare	kurser, frivillig arbetstjänst och ungdomsreserv- arbeten	
1934				
juli	43,831	12,536	2,149	58,516
augusti	42,853	8,722	2,035	53,610
september	39,376	6,808	1,770	47,954
oktober	37,826	7,076	2,093	46,995
november	36,000	10,500	2,695	49,195
december	32,000	16,000	3,535	51,535
1935				
januari	30,000	15,000	5,000	50,000
februari	31,000	13,000	5,000	49,000
mars	31,000	9,000	5,000	45,000
april	31,000	2,000	3,600	36,600
maj	30,000	—	2,400	32,400
juni	30,000	—	2,200	32,200

M å n a d	K o s t n a d e r.				
	Statliga re- servedbeten, förvaltning och revision kr.	Statskomm- nala reserv- arbeten kr.	Dag- understöd kr.	Ungdoms- hjälp kr.	Summa kr.
1934					
juli	5,100,757	706,549	865,957	94,477	6,767,740
augusti	5,601,248	1,178,270	819,490	144,377	7,743,385
september	5,606,385	1,285,370	455,954	178,784	7,526,493
oktober	5,630,023	1,927,695	487,439	133,859	8,179,016
november	4,400,000	1,400,000	784,000	216,800	6,800,800
december	3,800,000	1,300,000	420,000	283,000	5,803,000
1935					
januari	3,400,000	1,300,000	640,000	396,000	5,736,000
februari	3,600,000	1,300,000	600,000	396,000	5,896,000
mars	3,600,000	1,300,000	520,000	396,000	5,816,000
april	3,800,000	1,200,000	360,000	291,000	5,651,000
maj	4,000,000	1,000,000	80,000	211,000	5,291,000
juni	4,000,000	1,000,000	—	186,000	5,186,000
Summa	52,538,413	14,897,884	6,032,840	2,927,297	76,396,434

För utlåning tillgängliga medel uppgingo vid angiven tidpunkt till kronor 860,376.

Under året har utlämnats 2 st. lån å tillsammans kronor 110,000. Efter avdrag av utestående lån och reserverade belopp utgjorde den per 1 november 1934 för utlåning disponibla summan 1,034,608 kronor.

I likhet med föregående år synes enligt kommissionens uppfattning icke heller i år behov föreligga av anvisande av ytterligare medel till förstärkande av fonden.

I efterföljande trenne sammanställningar ha för åstadkommande av överskådlighet redovisats, hur de beräknade kostnaderna för hjälpverksamheten fördela sig på de olika anslagen. Härvid ha de beräknade kostnaderna — i jämförelse med de i ovanstående tabeller upptagna beloppen — avrundats av tidigare berörda anledningar.

Sammanställning
över beräknade inkomster och utgifter å anslaget för statliga och statskommunala reservarbeten budgetåret 1934/1935.

Utgifter:

Kommissionens arbetsplatser, förvaltning och revision jämte besvärdsnämnden för reservarbetslöner	52,500,000 kr.
Statskommunala reservarbeten	15,400,000 »
Tillfälliga väggingenjörssassistenten	100,000 »
Summa	68,000,000 kr.

Inkomster:

Behållningen enligt bokslut 30/6 1934, kassa-behållning, utestående fordringar, inventarier samt arbetsplatsernas förskottsmedel	7,693,508 kr.
Avgår bundna fordringar, inventarier och arbetsplatsernas förskottsmedel	5,517,687 »
Summa	2,175,821 kr.
Beviljade medel för budgetåret 1934/1935	46,000,000 »
Summa	48,175,821 kr.
Brist	19,824,179 »
Summa	68,000,000 kr.

Sammanställning
över beräknade inkomster och utgifter å anslaget till arbetslöshetens bekämpande budgetåret 1934/1935.

Utgifter:

Dagunderstöd	7,000,000 kr.
Hyreshjälp	1,000,000 »
Arbetslöshetsutredningen	25,000 »
Sakkunniga i socialdepartementet	60,000 »
Föregående budgetår beviljade anslag till yrkesskolor m. m. .	130,417 »
Diverse myndigheter	10,040 »
Summa	8,225,457 kr.
Överskott	3,510,780 »
Summa	11,736,237 kr.

Inkomster:

Behållning enligt bokslut 30/6 1934	2,835,949 kr.	
Avgår utestående fordringar m. m.	99,712 »	2,736,237 kr.
Anvisade medel för budgetåret 1934/1935		9,000,000 »
	Summa	11,736,237 kr.

Sammanställning

över beräknade inkomster och utgifter å anslaget till särskilda åtgärder
i anledning av ungdomsarbetslösheten.

Utgifter:

Kursverksamhet	1,250,000 kr.
Frivillig arbetstjänst	1,850,000 »
Ungdomsreservarbeten	200,000 »
Av Kungl. Maj:t disponerade medel	200,000 »
	Summa 3,500,000 kr.
Överskott	2,000,000 »
	Summa 5,500,000 »

Inkomster:

Anvisade medel för budgtåret 1934/1935	5,500,000 kr.
--	---------------

Av det anförda framgår, att å anslaget till statliga och statskommunala reservarbeten uppkommer en brist, som torde böra beräknas till 20 milj. kronor. Samtidigt torde å de andra båda anslagen överskott å tillsammans 5.5 milj. kronor uppkomma.

Kommissionen, som beräknar, att behov av förstärkningsanslag för statliga och statskommunala reservarbeten kommer att göra sig gällande under februari månad 1935, får anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för tillgodoseende av detta behov.

VI. Medelsbehovet för budgetåret 1935/1936.

Med avseende på frågan om medelsbehovet för budgetåret 1935/1936 får kommissionen anföra följande.

Försiktigheten synes bjuda, att man även under nästkommande budgetår räknar med ett icke obetydligt hjälpbehov, ehuru dock detta hjälpbehov sannolikt blir av mindre omfattning än under innevarande budgetår. För innevarande budgetår beräknas kostnaderna för statliga och statskommunala reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet ävensom ungdomshjälp komma att belöpa sig till omkring 80 milj. kronor. Med hänsyn till det minskade hjälpbehov, varmed kommissionen räknar, synes ett belopp av 50 milj. kronor böra

upptagas i staten för nästa års budget. Skulle förhållandena inom näringslivet och på arbetsmarknaden komma att utveckla sig i en gynnsammare riktning än vad kommissionen ansett sig böra förutsätta, bör naturligen sistnämnda belopp undergå en härav betingad minskning. Kommissionen hemställer, att senare under innevarande budgetår få inkomma med de närmare beräkningar rörande medelsbehovet för budgetåret 1935/1936, som då kunna vara möjliga att verkställa.

Kommissionen har anmodats att jämväl angiva de särskilda kostnader, som kunna beräknas för kommissionens centrala administration. Med anledning härav anser sig kommissionen böra meddela vissa särskilda uppgifter rörande ifrågavarande kostnader under vissa tidigare budgetår. Dessa framgå av följande sammanställning. (Detaljerade uppgifter återfinnas i tabellbilaga 1.)

Budgetår	Löner	Expenser	Summa
1930/1931	220,000	130,000	350,000
1931/1932	310,000	290,000	600,000
1932/1933	480,000	400,000	880,000
1933/1934	765,000	645,000	1,410,000
1934/1935 (beräkn..)	1,000,000	500,000	1,500,000

De i ovanstående tabell upptagna kostnaderna för »löner» omfatta ersättningar till kommissionens ledamöter, avlöningar till samtliga till kommissionens kansli i Stockholm knutna tjänstemän, arvoden åt överrevisorerna och löner till dessas biträden, arvoden och löner åt besvärnsnämnden och dess tjänstemän ävensom ersättningar åt de av länsstyrelserna jämlikt 7 § i kungörelsen nr 434/1934 utsedda revisorerna. Posten expenser avser samtliga kontorskostnader, såsom hyra, trycksaker m. m., reseersättningar åt ledamöter och inspekterande ingenjörer, sociala ombud m. fl. I expenser ingå jämväl kostnader för sådana trycksaker, vilka från kommissionen tillhandahållas arbetslöshetskommittéerna för deras rapportering och verksamhet, ävensom trycksaker, som tillställas arbetsplatserna för deras rapportering och verksamhet.

Kommissionen anser sig böra betona vikten av att icke brist på medel för verksamhetens administrerande lägger hinder i vägen för att densamma enligt statsmakternas anvisningar avpassas efter arbetslöshetens och hjälpbehovets förändringar.

Det beräknas, att kostnaderna under innevarande budgetår för kommissionens centrala administration komma att belöpa sig till 1.5 milj. kronor. För nästkommande budgetår bliva dessa kostnader naturligen mindre, därest, såsom kommissionen räknat med, hjälpverksamheten kan inskränkas. Emellertid vill kommissionen härvid icke underlåta framhålla, att kommissionens arbetsuppgifter under de senare åren väsentligt utvidgats. I samband härmed torde böra erinras om det av Kungl. Maj:t den 30 juni 1934 åt kommissionen givna uppdraget att inkomma med förslag till den ytterligare kontroll över tillämpningen genom statens och kommunernas organ av regler gällande för hjälpverksamheten vid arbetslöshet, som må anses påkallad. För resultatet av denna utredning har kommissionen redogjort i skrivelse till Kungl. Maj:t den

26 oktober 1934, däri kommissionen framhållit, att viss ökning av kommissionens kontrollerande verksamhet vore erforderlig och att kommissionen hade för avsikt att utöka antalet sociala ombud och inspekterande ingenjörer. Utökningen av denna del av kommissionens verksamhet kommer naturligen att öka kostnaderna för kommissionens verksamhet i jämförelse med tidigare år.

Jämväl i vissa andra avseenden ha kommissionens arbetsuppgifter i jämförelse med tidigare undergått en utvidgning. Kommissionen vill härvid endast erinra om den utbyggnad kommissionens statistiska verksamhet undergått och det flertal specialundersökningar av statistisk natur, som kommissionen numera har att verkställa. Kommissionen anser sig därför icke kunna räkna med att kostnaderna för kommissionens centrala administration under budgetåret 1935/1936 skall kunna minskas i samma proportion, som hjälpverksamheten inskränkes. Kommissionen beräknar kostnaderna till här förevarande ändamål till ett belopp av 1,400,000 kronor, varav 900,000 kronor avse löner och 500,000 kronor expenser.

Under åberopande av det ovan anförda får kommissionen anmäla, att medelsbehovet för den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten vid oförvälad arbetslöshet för budgetåret 1935/1936 synes kunna preliminärt uppskattas till 50 miljoner kronor, varav 41 miljoner kronor till statliga och statskommunala reservarbeten, 4.6 miljoner kronor till kontantunderstödsverksamhet, 3 miljoner kronor till särskilda åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten och 1.4 miljoner kronor till den centrala administrationen.

I behandlingen av detta ärende hava deltagit undertecknad Huss, ordförande, samt ledamöterna Valsinger, Hagman, Bergman, Carell, Falk och Paues.

Ledamoten Hagman har anfört reservation mot kommissionens ovan å sid. 63 framlagda förslag rörande ortstilläggen i vad avser omläggning av grunderna för desammas beräkning.

Stockholm den 30 november 1934.

Underdånigst

På Statens Arbetslöshetskommissions vägnar:

GUNNAR HUSS

T. Hessler

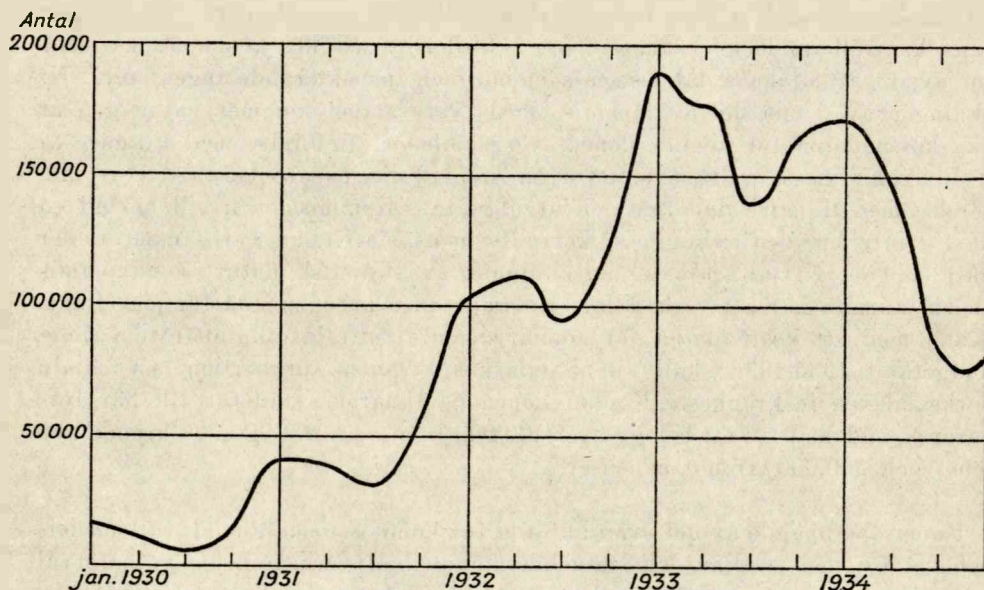
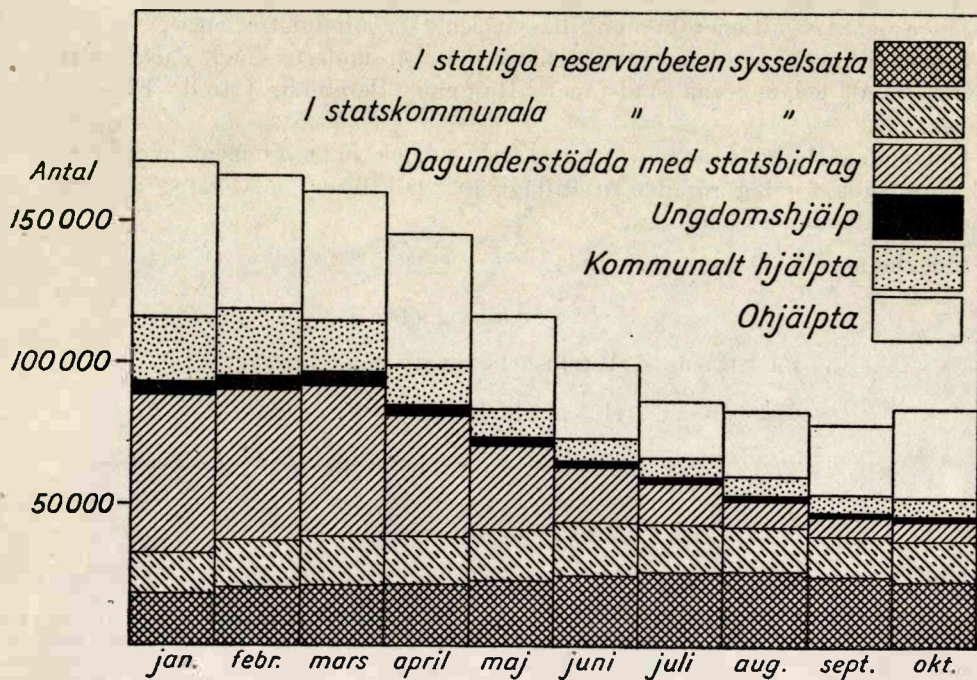


Diagram 1. Antal hjälpsökande arbetslösa åren 1930—1934.

Diagram 2. Hjälpsökande arbetslösa fördelade på olika hjälpformer.
Januari—oktober 1934.

Tabellbilaga 1.

Tablå över kostnaderna för kommissionens centralförvaltning.

T e x t	1930—1931	1931—1932	1932—1933	1933—1934
Arvoden och löner	208,630: 28	300,840: 32	459,561: 62	701,089: 07
Kontorsomkostnader ¹	90,483: 34	228,136: 80	310,869: 11	524,166: 22
Resor för ledamöter, sociala ombud och inspektörer m. fl.	27,848: 99	29,989: 59	54,697: 07	66,843: 05
Diverse kostnader	12,370: 53	29,840: 63	34,419: 59	54,150: 79
Överrevisorernas arvoden och löner till biträden	10,800: —	9,664: 35	8,400: —	13,450: —
Besvärnämnden, arvoden och löner	—	—	—	13,814: 45
Övriga revisionskostnader	—	—	9,127: 80	36,930: 14
Kronor	350,133: 14	598,471: 69	877,075: 19	1,410,443: 72

¹ Enl. följande specifikation:

	1930—1931	1931—1932	1932—1933	1933—1934
Kontorsutensilier	12,755: 18	26,617: 44	33,321: 47	61,846: 13
Telefon, telegram o. porto	26,939: 55	56,405: 16	87,659: 10	129,192: 20
Kontorshyror med flyttnings- o. ändringskostnader	22,820: 07	48,603: 14	49,183: 85	87,278: 43
Renhållning	4,112: 49	6,577: 07	8,860: 89	12,091: 53
Trycksaker	11,114: 89	24,807: —	39,963: 70	64,813: 66
Kontorsinventarier	11,336: 14	62,528: 49	89,835: 96	163,188: 46
Övriga kontorsomkostnader	1,405: 02	2,598: 50	2,044: 14	5,755: 81
Kronor	90,483: 34	228,136: 80	310,869: 11	524,166: 22

De hjälpsökande arbetslösas fördelning

Yrkesgrupp	Stockholms stad	Stockholms län	Uppsala län	Södermanlands län	Östergötlands län	Jönköpings län	Kronobergs län	Kalmar län	Gotlands län	Blekinge län	Kristianstads län
<i>Jordbruk och skogshushållning:</i>											
Jordbruk	165	381	130	258	211	149	98	316	8	351	152
Skogshushållning	2	70	110	27	30	37	42	74	—	30	2
<i>Industri och hantverk:</i>											
Gruvdrift och malmförädling	4	23	93	9	200	15	—	19	—	2	26
Jord-, sten- och glasindustri	35	129	48	68	66	81	247	499	9	1,616	206
Metall- och maskinindustri	937	321	38	113	128	91	31	255	2	90	34
Trävaruindustri	121	114	173	135	135	124	43	240	5	20	26
Byggnadsverksamhet	1,465	447	39	25	269	150	61	102	8	36	40
Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	36	8	2	2	8	15	8	10	1	17	9
Textilindustri	10	1	—	1	61	16	2	6	—	—	5
Beklädnadsindustri	135	21	11	2	6	18	—	7	1	17	14
Närings- och njutningsmedelsindustri	143	46	25	13	37	30	3	75	2	28	18
Kemisk-teknisk- och belysningsindustri	12	3	2	2	2	105	—	15	—	1	4
Trämasse- och pappersindustri	30	69	8	1	35	8	43	11	—	3	—
Grafiak industri	73	14	—	—	5	1	—	6	—	2	3
Industri o. hantverk, ej särsk. specif.	277	67	9	18	36	54	33	83	2	64	26
<i>Sjöfart och fiske</i>	150	68	16	19	24	7	2	125	11	106	45
<i>Handel och samfärdsel m. m.:</i>											
Kontors-, bank- o. försäkringspersonal	303	29	13	6	31	12	7	22	2	7	8
Butiks- och magasinspersonal	696	77	26	15	38	19	2	31	2	26	10
Hotell-, kafé och restaurangrörelse	265	9	3	5	7	16	2	9	2	7	5
Landtransport	865	154	28	61	129	60	16	93	16	67	45
Allmän och litterär verksamhet	123	5	1	—	3	4	—	—	2	—	—
Handel o. samfärdsel, ej särsk. spec.	7	3	9	3	7	7	3	2	—	2	3
<i>Husligt arbete</i>	90	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Arbete, ej hänförl. till annan grupp</i> (inbegripet grov- och diversearbetare ej hänförliga till visst yrke)	805	1,081	474	498	698	678	829	1,086	73	1,593	492
Summa	6,749	3,141	1,258	1,281	2,166	1,697	1,472	3,086	146	4,085	1,178

Tabellbilaga 2.

efter län och yrke den 31 oktober 1934.

Malmöhus län	Hallands län	Göteborgs stad	Göteborg o. Boh. län i öfrigt	Älvsborgs län	Skaraborgs län	Värmlands län	Örebro län	Västman- lands län	Kopparborgs län	Gävleborgs län	Västernorr- lands län	Jämtlands län	Västernorr- lands län	Norrbottens län	Summa		
															Hela riket	Därav	
																Städer	Lands- bygd
192	83	27	214	227	175	865	276	184	508	628	773	193	592	195	7,351	621	6,730
1	23	—	12	49	14	1,389	218	43	952	1,217	1,416	727	230	352	6,967	25	6,942
34	2	—	4	34	2	192	761	111	775	137	—	—	—	1,435	3,878	111	3,767
310	209	42	4,006	103	90	317	58	33	60	58	195	42	39	8	8,574	680	7,894
511	51	1,021	110	115	64	88	69	102	69	115	78	15	5	12	4,465	3,661	804
92	45	429	40	77	45	390	92	77	428	655	1,840	66	518	745	6,675	1,637	5,038
387	109	294	136	132	45	244	75	34	37	137	167	25	23	202	4,689	2,942	1,747
83	8	17	4	22	9	8	39	2	—	3	9	4	1	—	325	219	106
22	39	63	71	45	—	12	1	1	—	6	1	—	—	—	363	300	63
68	31	86	10	8	5	12	127	4	4	6	9	2	—	12	616	527	89
192	25	147	50	19	27	35	33	23	17	50	49	14	1	13	1,115	863	252
87	1	31	73	128	174	1	—	—	1	—	8	—	—	—	650	561	89
18	18	39	4	101	13	45	6	1	27	50	512	80	66	9	1,197	167	1,030
12	2	67	4	3	8	6	5	2	2	1	4	2	—	3	225	205	20
185	6	127	26	19	24	30	27	26	16	71	35	1	14	24	1,300	878	422
160	35	345	80	29	24	19	18	3	3	76	72	1	3	34	1,475	994	481
80	6	138	6	13	10	21	19	8	7	21	17	1	2	11	800	718	82
137	26	380	23	34	23	26	33	19	17	41	31	12	2	13	1,759	1,579	180
37	7	78	3	6	7	7	4	3	3	6	5	5	—	16	517	491	26
313	34	435	91	56	32	112	78	29	25	107	61	43	7	90	3,047	2,566	481
8	4	34	—	8	1	5	2	—	1	5	1	—	—	—	207	204	3
7	2	10	7	3	2	2	6	1	8	4	18	2	—	—	118	50	68
1	—	10	7	—	1	—	—	—	17	1	—	—	—	—	128	102	26
1,538	273	957	754	902	559	2,319	1,019	604	1,758	1,823	3,400	814	1,564	1,784	28,370	7,961	20,409
4,470	1,039	4,777	5,735	2,133	1,354	6,145	2,966	1,810	4,735	5,218	8,701	2,049	3,067	4,858	84,811	28,062	56,749

Översikt över arbetslöshetskommissionens ekonomiska ställning den

Tillgångar.

I. I Statskontoret inestående belopp:

a) Återstående å föreg. budgetårs anslag den 1/7 1933	24,139,799: 40	
b) Reservationsanslag till bekämpande av arbetslösheten (Litt. V. B. 7)	5,000,000: —	
	29,139,799: 40	
Häraf är utbetalt 1/7 33—30/6 34	25,312,754: 96	3,827,044: 44
c) Lån till Tännäs kommun	3,000: —	3,830,044: 44

II. I Riksgäldskontoret inestående belopp:

Reservationsansl. till statliga och statskommunala reservarbeten (Litt. U. f. k. IV 6)	55,000,000: —	
Tilläggsanslag	5,000,000: —	
	60,000,000: —	
Häraf är utbetalt 1/7 33—30/6 34	59,030,515: 58	969,484: 42
		969,484: 42

III. Hos Arbetslöshetskom. inest. belopp:

1) <i>Kassa och bankbehållningar:</i>		
a) För understödsverksh., hyreshjälp och friv. arbetstjänst	802,489: 07	
b) För statl. och statskom. res.arb. m. m.	1,236,336: 12	2,038,825: 19
2) <i>Förskottsmedel för redovisning:</i>		
a) Vid statl. arb.pl.	1,117,042: 16	
b) > frivillig arb.tjänst (kred.saldo)	789: 62	1,116,252: 54
3) <i>Till betalning förfallna fordringar:</i>		
A. För statl. reservarbeten m. m.		
a) Hos kommuner, vägstyrelser m. fl. för utförda arbeten	991,735: 45	
b) Hos domänstyrelsen för avlöningar m. m.		
c) > kommuner för ortstillägg		
d) > diverse personer		
B. För frivillig arbetsförtjänst.		
Hos kommuner för dagunderstöd	19,462: 31	1,011,197: 76
4) <i>Inventarier:</i>		
Arbetsmaskiner, arbetsredskap, förläggningssinventarier m. m.		
a) Statl. reservarbeten m. m.	3,408,909: 54	
b) Frivillig arbetstjänst	81,039: 75	3,489,949: 29
		7,656,224: 78

Kronor 12,455,753: 64

Tabellbilaga 3.

30 juni 1934, upprättad i anslutning till kommissionens bokslut.

S k u l d e r.

I. Av medel hos Statskontoret res. belopp (V. B. 7):

a) Av 1924 års riksdag anvisat färdigställningsanslag	3,100,000: —	
varav utbetalats och överförts	3,080,224: 97	19,775: 03
b) Vägglånefonden enl. Kungl. brev $\frac{2}{3}$ 21, $\frac{19}{3}$ 31		
o. $\frac{12}{3}$ 32	2,000,000: —	
Upplupna räntor 1931, 1932 o. 1933	72,498: 86	
	<u>2,072,498: 86</u>	
varav utestående lån utgör	961,500: —	1,110,998: 86

c) Diverse myndigheter:

Till befrämjande av företagsverksamhet		
(max. kr. 2,000,000: — tot. anv. 1,981,985: —)		
Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län		
enl. K. br. $\frac{2}{6}$ 32 (tot. kr. 100,000: —), rest	13,204: 32	
Länsstyrelsen i Norrbottens län		
enl. K. br. $\frac{12}{4}$ 33 (tot. kr. 21,000: —)	21,000: —	
„ „ $\frac{15}{3}$ 34 „ „ 13,000: —)	13,000: —	
Länsstyrelsen i Västerbottens län		
(enkla vägar o. broar) enl. K. br. $\frac{22}{7}$, $\frac{21}{10}$, $\frac{16}{12}$		
32, $\frac{19}{5}$, $\frac{16}{9}$ 33 (tot. kr. 350,000: —)	63,506: —	
Länsstyrelsen i Gbg och Bohus län		
enl. K. br. $\frac{24}{5}$ 34 (premier till fiskare)	150,000: —	
Nya Varvs AB. Öresund, enl. K. br. $\frac{4}{5}$ o. $\frac{24}{5}$ 34	48,000: —	
Till uppför. av spannmålslagerhus		
(tot. kr. 368,285), rest	309,555: —	
Till anläggande av mejerier (tot. kr. 6,800: —)	6,800: —	625,065: 32

Övriga:

Länsstyrelsen i Gbg o. Bohus län		
enl. K. br. $\frac{29}{1}$ 34 (tot. kr. 10,200: —)	10,200: —	
Länsstyrelsen i Kopparbergs län		
enl. K. br. $\frac{27}{1}$ 34 (tot. kr. 1,456: 66)	1,456: 66	
Länsstyrelsen i Uppsala län		
enl. K. br. $\frac{11}{5}$ 34 (tot. kr. 55,870: —)	55,870: —	
Länsstyrelsen i Östergötlands län		
enl. K. br. $\frac{17}{11}$ 33 (tot. kr. 8,444: —), rest	785: —	
Länsstyrelsen i Södermanlands län		
enl. K. br. $\frac{27}{1}$ 34 (tot. kr. 14,500: —)	14,500: —	
Länsstyrelsen i Norrbottens län		
enl. K. br. $\frac{9}{3}$ 34 (tot. kr. 33,780: —)	33,780: —	
„ „ $\frac{2}{3}$ „ („ c:a „ 10,000: —)	10,000: —	
„ „ $\frac{27}{4}$ „ („ „ 13,000: —)	13,000: —	
Byggnadsstyrelsen		
enl. K. br. $\frac{29}{3}$ 34 (tot. kr. 2,000: —)	40: —	
Birkagårdens folkhögskola		
enl. K. br. $\frac{27}{10}$ 33 (tot. kr. 16,500: —)	825: 29	140,456: 95
		<u>1,896,296: 16</u>

II. Av medel hos Riksgäldskontoret res. belopp (U. f. k. IV 6):

Kungl. Maj:ts anv. för tillf. vagingeniörsassistenter		
åt flertalet länsstyrelser (tot. c:a kr. 50,000: —), rest c:a	30,000: —	30,000: —

III. Till disposition för verksamheten står:

a) Av medel hos Statskontoret (Litt. V. B. 7)	1,933,748: 28	
b) „ „ „ Riksgäldskontoret (Litt. U. f. k. IV 6)	939,484: 42	
c) „ „ „ Kommissionen		
För understödsverksamhet och frivillig arbets-		
tjänst	902,201: 51	
För statl. och statskommunala reservarbeten	6,754,023: 27	7,656,224: 78
		<u>10,529,457: 48</u>

Kronor 12,455,753: 64

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare medel för budgetåret 1934/1935 till statliga och statskommunala reservarbeten	1
I. Översikt över arbetslöshetsläget år 1934	1
II. Översikt över hjälpverksamheten under år 1934	19
1. Arbetslinjen	19
a) statliga reservarbeten	19
b) statskommunala reservarbeten	30
c) kommunala reservarbeten	37
d) arbetslinjens omfattning	38
2. Understödslinjen	39
a) dagunderstöd	39
b) hyreshjälpverksamhet	46
c) kommunal understödsverksamhet	46
d) understödslinjens omfattning	47
3. Särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten	48
a) kursverksamhet	48
b) frivillig arbetstjänst	49
c) ungdomsreservarbeten	51
4. Hjälpverksamhetens omfattning	52
5. Besvärnämnden för reservarbetslöner	53
III. Lönerevisionen per den 1 maj 1934	54
IV. Förslag till författningsändringar m. m.	58
1. Den statskommunala reservarbetslinjen	58
2. Ortstillägg	62
3. Kommunala reservarbeten	64
V. Hjälpverksamhetens beräknade kostnader under återstoden av innevarande budgetår	65
VI. Medelsbehovet för budgetåret 1935/1936	71
Diagram	74
Tabellbilagor.	
1. Tablå över kostnaderna för kommissionens centralförvaltning	75
2. De hjälpsökande arbetslösas fördelning efter län och yrken den 31 oktober 1934	76
3. Översikt över arbetslöshetskommissionens ekonomiska ställning den 30 juni 1934, upprättad i anslutning till kommissionens bokslut	78